

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

18-400 Łomża, ul. Nowa 2, tel. faks (086) 216-44-95,
(086) 473-71-20, (086) 473-71-21, (086) 473-71-22,
www.oke.lomza.com e-mail: sekretariat@oke.lomza.com

SPRAWOZDANIE

z egzaminu maturalnego
przeprowadzonego w 2008 roku
w województwie podlaskim

Opracowanie

Maria Fromelc-Chmielewska
Jolanta Gołaszewska
dr Hanna Marek
Elżbieta Prószyńska

Andrzej Bobrow (historia)
Paweł Brodecki (wiedza o społeczeństwie)
Joanna Charubin (fizyka i astronomia)
Grażyna Klimuszko (język rosyjski)
Zbigniew Kosiński (język polski)
Artur Lewczuk (język polski)
Grażyna Mieczkowska (chemia)
Dorota Mościcka (biologia)
Bożena Niebrzydowska (język niemiecki)
Agata Siwik (matematyka)
Sławomir Wojnarowski (geografia)
Mariusz Zysk (język angielski)

Dane statystyczne

Agnieszka Chajęcka
Krzysztof Najda
Wojciech Stanisławski

Konsultacja naukowa

dr Anna Bartkowiak

Projekt okładki

Ivayla Świtajewska

Spis treści

1.	Matura 2008 – założenia ogólne	6
2.	Organizacja i przebieg egzaminu maturalnego	8
2.1.	Zgłaszanie zdających do egzaminu	8
2.2.	Przygotowanie i praca zespołów egzaminacyjnych	8
2.3.	Dystrybucja i redystrybucja materiałów egzaminacyjnych	9
2.4.	Przebieg egzaminu	9
2.5.	Sprawdzanie i ocenianie prac zdających	10
2.6.	Udostępnianie prac do wglądu	12
2.7.	Unieważnienia egzaminu maturalnego	13
3.	Opis populacji zdających egzamin maturalny w 2008 roku w województwie podlaskim	14
3.1.	Uczestnicy egzaminu maturalnego	14
3.2.	Dostosowanie warunków egzaminu do indywidualnych potrzeb zdających	17
3.3.	Wybory egzaminacyjne	18
3.3.1.	Egzamin w części ustnej	18
3.3.2.	Egzamin w części pisemnej	20
4.	Wyniki egzaminu maturalnego uzyskane przez maturzystów z województwa podlaskiego	26
4.1.	Egzamin ustny	26
4.2.	Egzamin pisemny	28
4.3.	Zdawalność egzaminu maturalnego	34
5.	Język polski	39
5.1.	Informacja o zdających	39
5.2.	Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	39
6.	Język angielski	48
6.1.	Informacja o zdających	48
6.2.	Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	48
6.3.	Wnioski	49
7.	Język niemiecki	52
7.1.	Informacja o zdających	52
7.2.	Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	52
7.3.	Wnioski	53
8.	Język rosyjski	55
8.1.	Informacja o zdających	55
8.2.	Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	55
8.3.	Wnioski	56
9.	Biologia	58
9.1.	Informacja o zdających	58
9.2.	Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	58
9.3.	Wnioski	59

10. Chemia	61
10.1. Informacja o zdających	61
10.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	61
10.3. Wnioski	63
11. Fizyka i astronomia	64
11.1. Informacja o zdających	64
11.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	64
11.3. Wnioski	65
12. Geografia	67
12.1. Informacja o zdających	67
12.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	67
12.3. Wnioski	68
13. Historia	70
13.1. Informacja o zdających	70
13.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	70
13.3. Wnioski	71
14. Matematyka	72
14.1. Informacja o zdających	72
14.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	72
14.3. Wnioski	73
15. Wiedza o społeczeństwie	76
15.1. Informacja o zdających	76
15.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	76
15.3. Wnioski	76
16. Wyniki egzaminu maturalnego przeprowadzonego w sierpniu 2008 roku	79

Szanowni Państwo,

przekazuję Państwu, przygotowane w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, sprawozdanie z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w 2008 roku na terenie województwa podlaskiego.

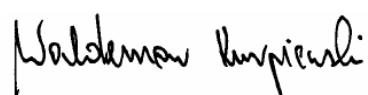
Zawiera ono informacje o organizacji i przebiegu egzaminu, charakterystykę populacji zdających maturę w 2008 roku oraz uzyskane przez nich wyniki ogólne i dotyczące stopnia opanowania umiejętności sprawdzanych na egzaminach z poszczególnych przedmiotów. Analizie poddano wyłącznie wyniki absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego po raz pierwszy w sesji majowej 2008 roku.

Analizę rozwiązań zadań z poszczególnych arkuszy maturalnych (standardowych) znajdują Państwo w publikacjach opracowanych w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej we współpracy z wszystkimi okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi: *Osiągnięcia maturzystów w roku 2008, Komentarz do zadań z przedmiotów humanistycznych, Komentarz do zadań z języków obcych nowożytnych, Komentarz do zadań z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych.*

Zachęcam wszystkich odbiorców do wnikliwego zapoznania się z niniejszym sprawozdaniem. Mam nadzieję, że publikacja ta wraz ze szczegółowymi wynikami absolwentów oraz programem do ich analizy, które prześlemy szkołom jesienią 2008 roku, pomoże dyrektorom i nauczycielom w doskonaleniu form realizacji zadań dydaktycznych z kolejnymi rocznikami maturzystów.

Zachęcam również Państwa do zapoznania się z informacją o wynikach poszczególnych szkół zamieszczoną na stronie internetowej CKE (www.cke.edu.pl) oraz OKE w Łomży (www.oke.lomza.com).

Za zaangażowanie w organizację i przeprowadzenie MATURY 2008 dziękuję serdecznie: przewodniczącym i członkom zespołów egzaminacyjnych, przewodniczącym zespołów egzaminatorów i egzaminatorom, dyrektorom szkół, w których zorganizowano ośrodki sprawdzania i oceniania prac, a także przedstawicielom Kuratorium Oświaty w Białymstoku i organów prowadzących szkoły, którzy obserwowali przebieg egzaminów.

p.o. Dyrektor OKE w Łomży

1. MATURA 2008 – ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Egzamin maturalny jest formą oceny poziomu wykształcenia ogólnego, sprawdza wiadomości i umiejętności ustalone w standardach wymagań egzaminacyjnych.

Zasady i tryb przeprowadzania egzaminu maturalnego w 2008 roku określały następujące akty prawne: *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (DzU nr 83 z 2007 r., poz. 562 z późniejszymi zmianami) oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie organizowania, kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych* (DzU nr 19 z 2005 r. poz. 166 i 167).

Egzamin maturalny był przeprowadzany, zgodnie z harmonogramem ustalonym przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, w następujących terminach:

- termin główny
 - część pisemna – od 5 do 21 maja 2008 r.
 - część ustna – od 5 do 31 maja 2008 r.
- termin dodatkowy – od 6 do 13 czerwca 2008 r. – dla absolwentów, którzy uzyskali zgodę dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej (na podstawie § 102 rozporządzenia)
- termin poprawkowy – dla zdających egzamin maturalny, którzy nie zdali egzaminu wyłącznie z jednego przedmiotu obowiązkowego w części ustnej albo części pisemnej, a przystąpili do egzaminu ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych
 - część pisemna – 26 sierpnia 2008 r.
 - część ustna – od 25 do 29 sierpnia 2008 r.

Egzamin maturalny składał się z ocenianej w szkole części ustnej oraz części pisemnej, ocenianej przez egzaminatorów wpisanych do ewidencji egzaminatorów.

W części ustnej maturzyści zdawali egzaminy obowiązkowe z:

- języka polskiego – na jednym poziomie określonym w standardach,
- języka obcego nowożytnego¹ – na poziomie podstawowym albo rozszerzonym,
- języka mniejszości narodowej – dla absolwentów szkół lub oddziałów z językiem nauczonym jako język danej mniejszości narodowej, na jednym poziomie określonym w standardach.

Niektórzy zdający przystępowali dodatkowo do egzaminu ustnego z innego, niż wybrany jako obowiązkowy, języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym.

W części pisemnej absolwenci przystępowali do egzaminów z trzech przedmiotów obowiązkowych: języka polskiego, języka obcego nowożytnego (tego samego, który został wybrany jako obowiązkowy w części ustnej) i wybranego przedmiotu², a absolwenci szkół lub oddziałów z językiem nauczonym jako język danej mniejszości narodowej również do egzaminu z tego języka. Egzaminy z przedmiotów obowiązkowych można było zdawać na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym.

Ponadto każdy zdający mógł przystąpić dodatkowo do egzaminu z jednego, dwóch lub trzech innych przedmiotów³, które zdawał wyłącznie na poziomie rozszerzonym.

¹ Można było wybrać spośród następujących języków: angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego i włoskiego.

² Można było wybrać spośród następujących przedmiotów: biologia, chemia, fizyka i astronomia, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, matematyka, wiedza o społeczeństwie, wiedza o tańcu.

³ Można było wybrać spośród wymienionych wyżej przedmiotów (innych niż wybrane jako obowiązkowo) a także z: informatyki, języka łacińskiego i kultury antycznej, języka mniejszości etnicznej, języka obcego nowożytnego (tego samego, który został wybrany jako dodatkowy w części ustnej), języka kaszubskiego i wiedzy o tańcu.

Absolwenci szkół lub oddziałów dwujęzycznych, którzy wybrali jako przedmiot obowiązkowy język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania, zdawali go, zarówno w części ustnej, jak i części pisemnej egzaminu, na jednym poziomie, określonym w standardach wymagań egzaminacyjnych.

Absolwenci szkół lub oddziałów dwujęzycznych, którzy w części pisemnej zdawali egzamin z przedmiotu wybranego jako obowiązkowy, nauczanego w języku obcym, będącym drugim językiem nauczania, musieli rozwiązywać, oprócz zadań przygotowanych dla zdających egzamin w języku polskim, również dodatkowe zadania egzaminacyjne przygotowane w tym języku. Natomiast absolwenci tych szkół lub oddziałów, którzy w części pisemnej zdawali egzamin z przedmiotu dodatkowego, mogli, oprócz zadań przygotowanych dla zdających egzamin w języku polskim, rozwiązywać również dodatkowe zadania egzaminacyjne przygotowane w tym języku.

Absolwenci szkół lub oddziałów z językiem nauczonym jako język danej mniejszości narodowej mogli rozwiązywać w tym języku zadania egzaminacyjne z przedmiotów wybranych, przetłumaczone dla zdających egzamin maturalny na język polski.

Z egzaminu maturalnego z danego przedmiotu mogli być zwolnieni laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, których wykaz, na dwa lata przed egzaminem, ogłosił dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Wyniki egzaminów ustnych i pisemnych wyrażone były w procentach.

Absolwent zdał egzamin maturalny i otrzymał świadectwo dojrzałości, jeśli w części ustnej i pisemnej z każdego przedmiotu obowiązkowego otrzymał co najmniej 30% punktów możliwych do uzyskania z egzaminu z danego przedmiotu.

Zdający, którzy podwyższyli wynik egzaminu lub przystępowali po raz pierwszy do egzaminów z przedmiotów dodatkowych, otrzymywali aneks do świadectwa dojrzałości.

W tym roku wprowadzono możliwość poprawienia niezdanego egzaminu maturalnego w tej samej sesji. Mogli z niej skorzystać jedynie ci zdający, którzy przystąpili do egzaminu ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej i nie zdali wyłącznie jednego egzaminu.

2. ORGANIZACJA I PRZEBIEG EGZAMINU MATURALNEGO

2.1. Zgłaszanie zdających do egzaminu

Wszystkie osoby, które zamierzały przystąpić do egzaminu maturalnego składały pisemną deklarację dotyczącą wyboru:

- przedmiotów zdawanych na egzaminie maturalnym, w tym z języka lub języków, z określeniem przedmiotów zdawanych jako obowiązkowe i dodatkowe;
- poziomu egzaminu maturalnego w części ustnej z języka obcego nowożytnego zdawanego jako przedmiot obowiązkowy oraz w części pisemnej z przedmiotów zdawanych jako obowiązkowe;
- tematu z języka polskiego, języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej lub języka regionalnego – kaszubskiego wybranego z list tematów w części ustnej egzaminu;
- środowiska komputerowego, programów użytkowych oraz języka oprogramowania – w przypadku zdających egzamin z informatyki;
- języka, w którym ma być zdawany egzamin maturalny w części pisemnej z danego przedmiotu lub przedmiotów – w przypadku absolwentów szkół lub oddziałów z językiem nauczonym jako język mniejszości narodowych.

Uczniowie (słuchacze), którzy zamierzali przystąpić do egzaminu maturalnego bezpośrednio po ukończeniu szkoły oraz absolwenci, którzy ukończyli szkołę we wcześniejszych latach, swoje deklaracje składali przewodniczącemu zespołu egzaminacyjnego (dyrektorowi szkoły). Absolwenci z lat ubiegłych, których szkoły uległy przekształceniu lub likwidacji, składali deklaracje dyrektorowi Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży. Deklaracje wstępne składano w terminie do 30 września 2007 roku, natomiast deklaracje ostateczne do 7 lutego 2008 roku.

Na podstawie złożonych deklaracji przewodniczący zespołów egzaminacyjnych sporządzili informację obejmującą zawarte w nich dane i przesłali ją w formie elektronicznej, w terminie do 15 lutego 2008 roku, do OKE w Łomży.

Tworzenie bazy danych o osobach zamierzających przystąpić do egzaminu maturalnego utrudniało: przekazywanie danych po terminie oraz niewłaściwe wprowadzanie danych (literówki i stosowanie wyłącznie wielkich liter). Bardzo ważna jest poprawność wprowadzania do aplikacji danych o zdających (imię/imiona i nazwisko, data i miejsce urodzenia, PESEL), ponieważ są one potem dokładnie w takiej postaci wydrukowane na świadectwach i aneksach.

2.2. Przygotowanie i praca zespołów egzaminacyjnych

Egzamin maturalny w województwie podlaskim przeprowadzały 283 zespoły egzaminacyjne. Przewodniczący tych zespołów, którymi byli dyrektorzy szkół, odpowiadali za przygotowanie, organizację i przebieg egzaminu w swojej szkole.

W celu jak najlepszego przygotowania szkolnych zespołów egzaminacyjnych Okręgowa Komisja Egzaminacyjna zorganizowała dwie edycje szkoleń dla przewodniczących i ich zastępców.

Podczas pierwszej z nich, przeprowadzonej na przełomie października i listopada 2007 r., podsumowano pracę zespołów egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym w 2007 roku, omówiono kalendarz egzaminacyjny w roku szkolnym 2007/2008 oraz zmiany w rozporządzeniu MEN w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. Przedstawiono również komunikaty i informacje dyrektora CKE dotyczące: harmonogramu egzaminów maturalnych w 2008 roku, wpływu zmiany podstawy programowej z języka polskiego i matematyki na przebieg egzaminów zewnętrznych w 2008 roku, sposobu dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2008 roku oraz przygotowania do egzaminu maturalnego w 2008 roku.

Na szkoleniu przekazano dyrektorom szkół: *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego od roku szkolnego 2007/2008*, materiały pomocnicze dla nauczycieli języka rosyjskiego *Formy wypowiedzi pisemnych na egzaminie maturalnym z języka rosyjskiego – poziom rozszerzony* oraz materiały informacyjne dla uczniów dotyczące ogólnych zasad przeprowadzania egzaminu maturalnego.

Na szkoleniach przeprowadzonych w kwietniu omówiono procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego ze szczególnym uwzględnieniem:

- powoływania i pracy zespołów przedmiotowych i nadzorujących,
- dostosowania warunków i formy egzaminu maturalnego,
- dystrybucji materiałów egzaminacyjnych do części ustnej i pisemnej egzaminu,
- zasad kodowania, pakowania i przekazywania prac zdających,
- zasad wypełniania i przekazywania dokumentacji egzaminacyjnej,
- organizacji egzaminu w terminie dodatkowym i poprawkowym.

Wszystkie szkoły otrzymały na szkoleniu:

- informator *Organizacja egzaminu maturalnego w 2008 roku*,
- zestawy zadań do przeprowadzenia części ustnej egzaminu maturalnego z języków obcych nowożytnych,
- naklejki z indywidualnymi kodami dla zdających oraz naklejki z kodami szkół do oznaczenia bezpiecznych kopert.

2.3. Dystrybucja i redystrybucja materiałów egzaminacyjnych

Dystrybucję materiałów egzaminacyjnych organizowała Centralna Komisja Egzaminacyjna. Arkusze egzaminacyjne, płyty CD i bezpieczne koperty dostarczane były, zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem, bezpośrednio do każdej szkoły przeprowadzającej egzamin. Nigdzie nie odnotowano naruszenia przesyłek.

Za redystrybucję materiałów egzaminacyjnych odpowiedzialna była Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży. Po przeprowadzonych egzaminach następowało przekazanie prac zdających i dokumentacji egzaminacyjnej w 55 punktach redystrybucyjnych zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego przez przewodniczący zespołów egzaminacyjnych lub upoważnione nich osoby.

2.4. Przebieg egzaminu

Część ustną egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów przeprowadzały i oceniały przedmiotowe zespoły egzaminacyjne. W skład każdego z nich wchodziło dwóch nauczycieli danego przedmiotu: jeden wpisany do ewidencji egzaminatorów jako przewodniczący i drugi jako członek. Spośród tych osób co najmniej jedna musiała być zatrudniona w innej szkole lub w placówce. Zespołu nie mogli tworzyć nauczyciele, którzy w ostatnim roku nauki prowadzili zajęcia z danego przedmiotu ze zdającymi.

Nad prawidłowością przebiegu egzaminu pisemnego w każdej sali egzaminacyjnej czuwały zespoły nadzorujące. W ich skład nie mogli wchodzić nauczyciele danego przedmiotu oraz wychowawcy zdających. Co najmniej jeden z członków zespołu musiał być nauczycielem innej szkoły lub placówki. Liczba członków każdego zespołu nadzorującego zależała od liczby zdających egzamin w danej sali.

W niektórych salach egzaminacyjnych przebieg egzaminu, zgodnie z § 143 rozporządzenia, obserwowali przedstawiciele Kuratorium Oświaty w Białymstoku, organów prowadzących szkoły oraz pracownicy OKE w Łomży. Analiza protokołów obserwacji oraz dokumentacji egzaminacyjnej wykazała, że w większości szkół egzamin maturalny przebiegł bez zakłóceń i zgodnie z procedurami. Stwierdzone nieprawidłowości w pracy zespołów egzaminacyjnych i zachowaniu zdających dotyczyły niewielu szkół i polegały na:

- wniesieniu do sali egzaminacyjnej arkuszy egzaminacyjnych z innego przedmiotu niż był przeprowadzany w danym dniu (arkusze nie zostały otwarte przez zdających);
- zbyt bliskim ustawieniu stolików w sali egzaminacyjnej;

- zgłoszeniu się na egzamin pisemny nieuprawnionej osoby – studenta posługującego się dowodem osobistym zdającego;
- wniesieniu na salę egzaminacyjną niedozwolonych przedmiotów (telefonów komórkowych, torebek);
- niezakodowaniu prac maturzystów.

2.5. Sprawdzanie i ocenianie prac zdających

Działania służące podnoszeniu jakości pracy w zespołach egzaminatorów powoływanych do sesji egzaminacyjnej 2008 rozpoczęto już w marcu tego roku. Przewodniczący zespołów egzaminatorów i egzaminatorzy-weryfikatorzy uczestniczyli w szkoleniach doskonalących umiejętność poprawnego oceniania i weryfikowania rozwiązań zadań egzaminacyjnych, organizowania pracy zespołu zgodnie z procedurami ogólnopolskimi i instrukcjami wewnętrznymi komisji. Zajęcia prowadzone były zgodnie z programem przygotowanym przez przedstawicieli okręgowych komisji egzaminacyjnych.

W trakcie sesji egzaminacyjnej, podczas spotkania ekspertów CKE i koordynatorów OKE, zostały omówione, zweryfikowane i uzupełnione schematy punktowania zadań. Przygotowano dla egzaminatorów materiały szkoleniowe, w których znalazły się kryteria oceny oraz przykłady odpowiedzi uczniowskich do każdego zadania otwartego. Podczas pracy zespołów egzaminatorów uzupełniano je o nieuwjęte w schemacie punktowania nietypowe rozwiązania uczniowskie lub o rozstrzygnięcia wątpliwości, które pojawiły się w trakcie sprawdzania.

Koordynatorzy egzaminu maturalnego odpowiadali za jednolite stosowanie kryteriów, organizację sprawdzania prac egzaminacyjnych i sprawny przebieg tego procesu na terenie działania OKE w Łomży. Udzielali także przewodniczącym zespołów egzaminatorów wyjaśnień niezbędnych dla zapewnienia kryterialnego i porównywalnego punktowania prac uczniów. Rozstrzygnięcie wszelkich kwestii spornych związanych ze stosowaniem schematu oceniania umożliwił internetowy system porozumiewania się koordynatorów ze wszystkimi przewodniczącymi zespołów.

Powołanie zespołów egzaminatorów

Podobnie jak w latach ubiegłych warunkiem powołania danego egzaminatora do sprawdzania prac egzaminacyjnych w 2008 roku było poprawne ocenianie zadań w poprzednich sesjach egzaminacyjnych.

Prace uczniów z obu województw sprawdzało 107 zespołów, do których powołano 1964 egzaminatorów maturalnych.

Przedmiot	Liczba	
	zespołów	egzaminatorów
Język polski	32	591
Język angielski	18	367
Język niemiecki	5	101
Język rosyjski	5	77
Historia	6	75
Wiedza o społeczeństwie	6	111
Chemia	4	71
Geografia	8	160
Biologia	8	155
Matematyka	7	163
Fizyka i astronomia	3	56

Do sprawdzenia arkuszy z historii sztuki, informatyki, języka francuskiego, języków ojczystych mniejszości narodowych oraz języka włoskiego powołano po jednym zespole egzaminatorów. Natomiast prace z języka łacińskiego i kultury antycznej, wiedzy o tańcu, historii muzyki, języka hiszpańskiego oraz przedmiotów zdawanych na poziomie dwujęzycznym sprawdzane były przez egzaminatorów w innych OKE.

W każdym zespole pracę przewodniczącego wspierało do 3 weryfikatorów i asystent techniczny. Przewodniczącymi oraz weryfikatorami zostali doświadczeni egzaminatorzy, którzy potrafili dobrze zorganizować pracę grupy, wcześniej pełnili tę funkcję lub bardzo dobrze wywiązali się z zadań egzaminatora w poprzednich latach.

Techniczną weryfikację pracy egzaminatorów powierzono asystentom. Do ich obowiązków należało wprowadzenie wyników testu do aplikacji elektronicznej, sprawdzenie poprawności wypełnienia każdej karty odpowiedzi i porównanie jej z punktacją w arkuszu. W każdym zespole była to jedna osoba, sprawnie posługująca się komputerem oraz cechująca się wnikliwością i dokładnością.

Ośrodki sprawdzania

Miejscem sprawdzania były 44 szkoły, w których zapewniono, dzięki zaangażowaniu dyrektorów, właściwe warunki pracy: co najmniej dwa pomieszczenia dla każdego zespołu, dostęp do Internetu, telefonu i faksu. Prace uczniów były przechowywane w zabezpieczonych pomieszczeniach.

Tabela 2.1. Lokalizacja ośrodków sprawdzania

Miejscowość	Szkoła
Augustów	Zespół Szkół Technicznych im. gen. Ignacego Prądzyńskiego
Bartoszyce	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Elizy Orzeszkowej
Białystok	Gimnazjum nr 9
	I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza
	II Liceum Ogólnokształcące
	IV Liceum Ogólnokształcące
	VI Liceum Ogólnokształcące
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1
	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3
	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 10
	Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika
	Zespół Szkół Elektrycznych
	Zespół Szkół Budowlano-Geodezyjnych im. Stefana Władysława Bryły
Bielsk Podlaski	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej
Działdowo	Zespół Szkół nr 1
Elbląg	IV Liceum Ogólnokształcące
	Zespół Szkół Turystyczno-Hotelarskich
	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2
	Zespół Szkół Inżynierii Środowiska i Usług w Elblągu
Ełk	I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Ełku
Giżycko	I Liceum Ogólnokształcące
	II Liceum Ogólnokształcące
Hajnówka	Liceum Ogólnokształcące z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego
Iława	Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja
Kętrzyn	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Wojciecha Kętrzyńskiego
Łapy	Zespół Szkół Mechanicznych
Łomża	I Liceum Ogólnokształcące
	II Liceum Ogólnokształcące
	III Liceum Ogólnokształcące
	Zespół Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących nr 5
Mrągowo	I Liceum Ogólnokształcące
Olecko	Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego
Olsztyn	III Liceum Ogólnokształcące
	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4
	I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza
	V Liceum Ogólnokształcące
	XII Liceum Ogólnokształcące Akademickie im. Dietrichów
	Zespół Szkół Ekonomiczno-Handlowych

Ostróda	I Liceum Ogólnokształcące
Pisz	Zespół Szkół Ogólnokształcących
Suwałki	III Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół nr 1
	Zespół Szkół nr 5
	Zespół Szkół nr 2
Zambrów	Zespół Szkół nr 1

Praca zespołów egzaminatorów

Bezpośrednio przed rozpoczęciem sprawdzania każdy egzaminator przeszedł obowiązkowe szkolenie. Przewodniczący zapoznali egzaminatorów z organizacją sprawdzania oraz schematem oceniania obowiązującym w całym kraju. W ramach ćwiczeń egzaminatorzy sprawdzili przykładowe prace egzaminacyjne i porównali wyniki punktowania. Warunkiem udziału w pracy zespołu było poprawne stosowanie schematu punktowania i kryteriów oceny. Skuteczność szkolenia egzaminatorów i wynikająca z niego trafność punktowania odpowiedzi uczniowskich była monitorowana przez koordynatorów. Wszyscy egzaminatorzy (także przewodniczący i weryfikatorzy) rozwiązywali jednakowy w całym kraju test kontrolny zawierający rozwiązania zadań otwartych. Analiza wyników pozwoliła stwierdzić, czy egzaminatorzy właściwie rozumieją kryteria oceniania zadań i poprawnie stosują schemat punktowania. Przeprowadzenie testu przyczyniło się do obiektywnego i porównywalnego sprawdzenia prac oraz sprawnego podejmowania działań w celu wyeliminowania uchybień. Egzaminatorzy, sprawdzając arkusze egzaminacyjne, mogli konsultować się z innymi egzaminatorami, z przewodniczącym zespołu egzaminatorów lub egzaminatorem-weryfikatorem.

W czasie pracy zespołów egzaminatorów koordynatorzy na bieżąco wyjaśniali wątpliwości dotyczące stosowania kryteriów i konsultowali ocenę nietypowych rozwiązań uczniowskich. W wypadku wystąpienia rozwiązań, których punktowanie sprawiało trudności egzaminatorom, decyzje podejmowali koordynatorzy OKE i CKE. Podjęte rozstrzygnięcia przekazywane były do wszystkich okręgowych komisji egzaminacyjnych w celu jednolitego stosowania w całym kraju.

Rzetelność pracy egzaminatorów na bieżąco sprawdzali weryfikatorzy. W każdym zespole przewodniczący oraz weryfikatorzy sprawdzili powtórnie wszystkie prace. Podczas weryfikacji zwracano uwagę na poprawne klasyfikowanie błędów oraz właściwe stosowanie kryteriów oceniania zadań otwartych.

Proces weryfikacji uwzględniał kilka etapów oraz wyraźny podział zadań należących do egzaminatora-weryfikatora i do asystenta technicznego. W pierwszej kolejności sprawdzona została poprawność stosowania kryteriów punktowania w pracach pobranych losowo od poszczególnych egzaminatorów. Przyjęto zasadę, że pierwszej weryfikacji dokonywał przewodniczący zespołu egzaminatorów wspólnie z weryfikatorami, wybierając losowo prace spośród ocenionych przez każdego egzaminatora. Uważnie przeanalizowali oni także wszystkie odpowiedzi zdających, którzy uzyskali liczbę punktów bliską progę zaliczenia egzaminu z danego przedmiotu. Następnie skontrolowano kompletność i poprawność kodowania przyznanych punktów na kartach odpowiedzi we wszystkich arkuszach egzaminacyjnych, które oceniał dany zespół egzaminatorów. Weryfikacji technicznej dokonali powołani w tym celu asystenci.

Sprawdzone i zweryfikowane prace przekazano do OKE, gdzie elektronicznie sczytano karty odpowiedzi.

2.6. Udostępnianie prac do wglądu

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* na wniosek absolwenta sprawdzona i oceniona praca zdającego może być udostępniona do wglądu w miejscu i czasie wskazanym przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Po wprowadzeniu danych do bazy i ogłoszeniu wyników udostępniono do wglądu arkusze egzaminacyjne 235 absolwentom z województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

2.7. Unieważnienia egzaminu maturalnego

Przewodniczący zespołów egzaminacyjnych z województwa podlaskiego przerwali i unieważnili egzamin pisemny sześciu zdającym: dwóm z powodu niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych, a czterem z powodu wniesienia na salę egzaminacyjną telefonu komórkowego.

Dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej unieważnił egzamin pisemny 14 zdającym, u których stwierdzono niesamodzielną pracę na egzaminie z języka angielskiego (4 osoby) i geografii (10 osób).

3. OPIS POPULACJI ZDAJĄCYCH EGZAMIN MATURALNY W 2008 ROKU W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

3.1. Uczestnicy egzaminu maturalnego

Na terenie województwa podlaskiego egzamin maturalny w sesji egzaminacyjnej 2008 roku odbył się w 283 szkołach ponadgimnazjalnych i przystąpiło do niego 14 961 zdających, z czego 14 470 po raz pierwszy. Wśród zdających po raz kolejny byli absolwenci, którzy nie zdali egzaminu maturalnego w poprzednich sesjach albo też osoby, które chciały poprawić poprzednio uzyskany wynik lub poszerzyć listę przedmiotów maturalnych, np. w związku ze zmianą wyboru kierunku studiów. Egzamin maturalny przeprowadzono w liceach ogólnokształcących (LO), liceach profilowanych (LP), liceach uzupełniających (LU), technikach (T) oraz technikach uzupełniających (TU).

Liczbowo w populacji przystępujących do egzaminu maturalnego dominowali absolwenci liceów ogólnokształcących (60,5%), zaledwie 0,9% stanowili absolwenci techników uzupełniających.

Tabela 3.1. Liczba zdających* egzamin maturalny w sesji wiosennej 2008 r.

Zdający egzamin maturalny		
po raz pierwszy	po raz kolejny	razem
14 470	491	14 961

* jako liczbę zdających przyjęto liczbę absolwentów, którzy przystąpili przynajmniej do jednego egzaminu ustnego lub pisemnego

Dane zamieszczone w dalszej części sprawozdania dotyczą wyłącznie absolwentów z 2008 r. przystępujących do egzaminu maturalnego po raz pierwszy (arkusz standardowy).

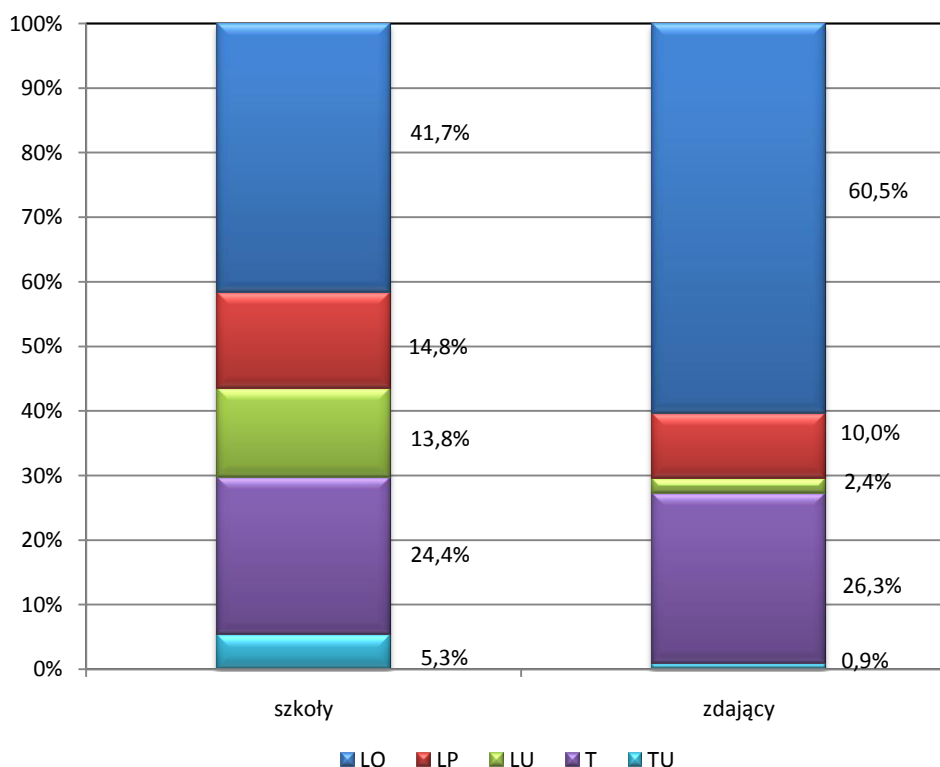
Tabela 3.2. Zestawienie liczby/odsetka szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły

	Szkoły		Zdający	
	liczba	%	liczba	%
Licea ogólnokształcące (LO)	118	41,7	8 750	60,5
Licea profilowane (LP)	42	14,8	1 440	10
Licea uzupełniające (LU)	39	13,8	351	2,4
Technika (T)	69	24,4	3 806	26,3
Technika uzupełniające (TU)	15	5,3	123	0,9
Razem	283	100	14 470	100

Tabela 3.3. Zestawienie liczby szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły i jej położenia

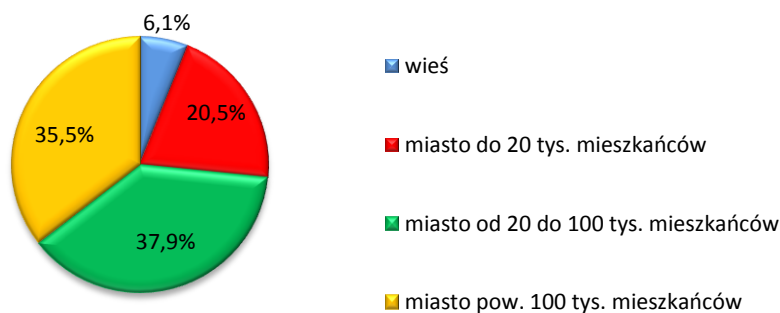
Typ szkoły	Lokalizacja szkoły i liczba zdających							
	wieś		miasto do 20 tys. mieszkańców		miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców		miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	
	szkoły	zdający	szkoły	zdający	szkoły	zdający	szkoły	zdający
Liceum ogólnokształcące	6	106	30	1 914	42	3 224	40	3 506
Liceum profilowane	4	100	11	342	17	582	10	416
Liceum uzupełniające	7	61	8	67	16	122	8	101
Technikum	14	609	16	626	21	1 511	18	1 060
Technikum uzupełniające	1	11	2	17	5	43	7	52
Razem	32	887	67	2 966	101	5 482	83	5 135

Wykres 3.1. Zróżnicowanie procentowe liczby szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły

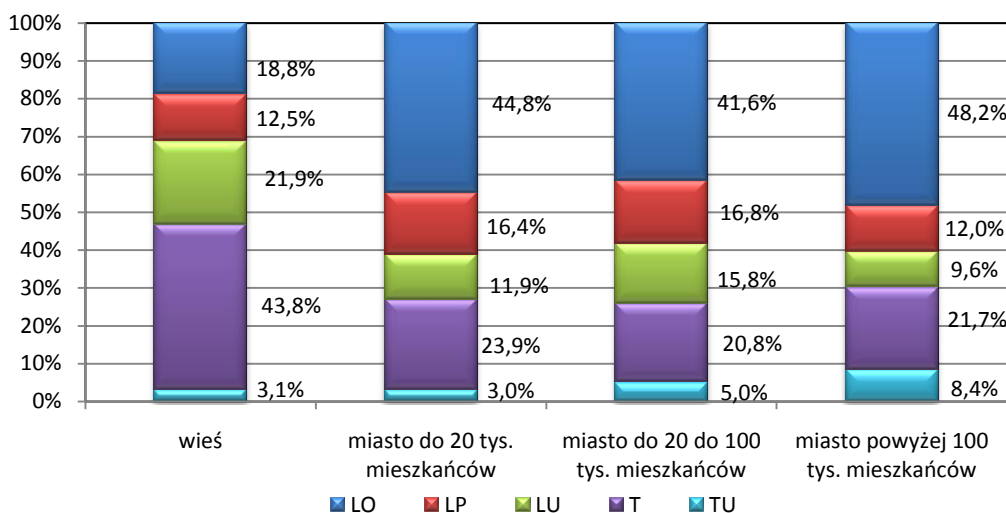
W strukturze szkół ponadgimnazjalnych przeważały licea ogólnokształcące i technika. Do takich typów szkół uczęszczało prawie 87% maturzystów. W porównaniu z rokiem ubiegłym zmieniła się liczba szkół. Najwięcej ubyło liceów profilowanych (13 szkół) a przybyło techników (6 szkół) i szkół dla dorosłych (liceów uzupełniających – 9 oraz techników uzupełniających – 11 szkół). Zmiany związane są z dostosowaniem struktury szkół do potrzeb rynku pracy i zainteresowań kandydatów szkół maturalnych.

Wykres 3.2. Rozkład zdających egzamin maturalny z uwzględnieniem położenia szkoły

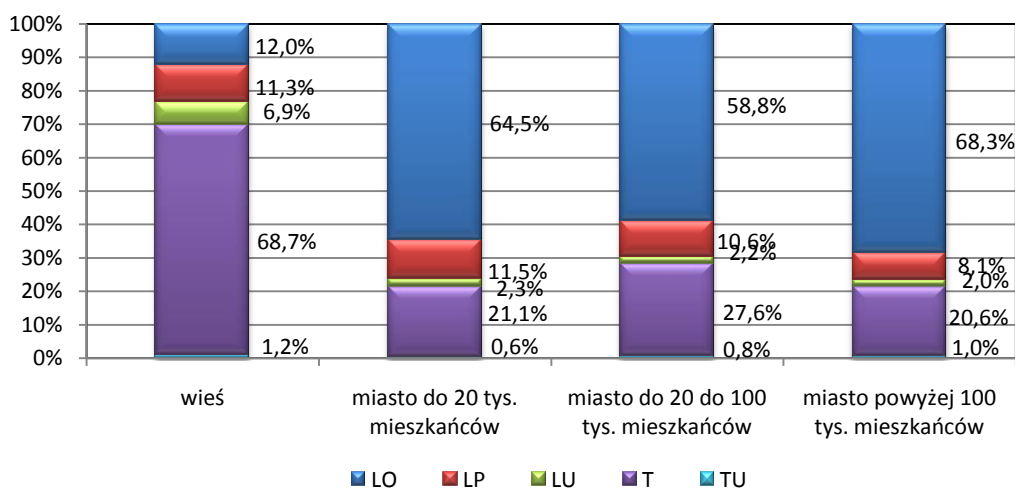

Wykres 3.3. Zróżnicowanie procentowe liczby szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły i jej położenia

a) szkoły

b) zdający

Szkoły zlokalizowane na wsi stanowią 11,3% ogółu szkół maturalnych w województwie podlaskim, uczęszczało do nich 6,1% tegorocznych maturzystów, głównie uczniów techników.

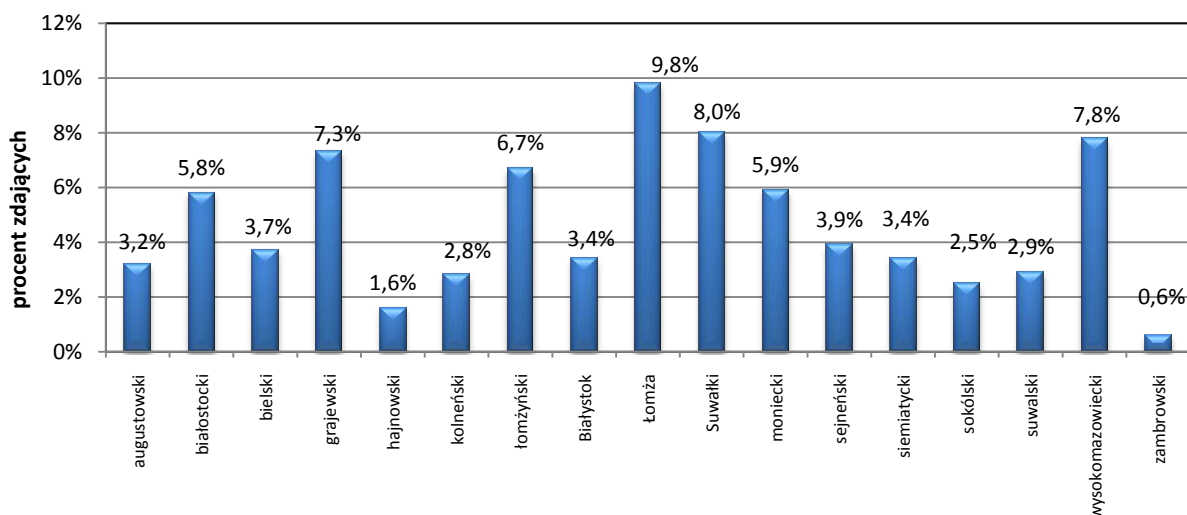
Tabela 3.4. Liczba absolwentów, którzy uzyskali zwolnienie z egzaminu maturalnego na podstawie uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej

Przedmiot	Liczba laureatów/finalistów
Biologia	10
Chemia	4
Fizyka i astronomia	1
Geografia	8
Historia	5
Historia muzyki	1
Historia sztuki	5
Informatyka	4
Język angielski	2
Język białoruski	23
Język francuski	1
Język polski	7
Język rosyjski	12
Matematyka	3
Wiedza o społeczeństwie	11

Na podstawie zaświadczenia, stwierdzającego uzyskanie tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej, zwolniono **97** osób z odpowiedniego egzaminu maturalnego. Laureatom i finalistom olimpiad przedmiotowych na świadectwie dojrzałości zamiast wyniku egzaminu z danego przedmiotu wpisano „zwolniony” albo „zwolniona” oraz zamieszczono adnotację o posiadanym tytule laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej i uzyskaniu z egzaminu maturalnego 100% punktów.

3.2. Dostosowanie warunków egzaminu do indywidualnych potrzeb zdających

Wykres 3.4. Procent zdających z dysleksją rozwojową w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego

Absolwenci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się zdawali egzamin maturalny dostosowany do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych. Absolwenci z dysleksją rozwojową mogli skorzystać z dostosowanych kryteriów oceny prac pisemnych pod względem poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz wiedzy o społeczeństwie. W województwie podlaskim skorzystało z tej możliwości 701 (4,8%) absolwentów posiadających opinię publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej o dysleksji rozwojowej. Nadal zauważa się wyraźne zróżnicowanie rozkładu występowania uczniów dyslektycznych w poszczególnych powiatach (od 0,6% w powiecie zambrowskim do 9,8% w mieście Łomża).

Inne sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego, z których korzystali zdający, to:

- dostosowane arkusze dla słabo widzących (A4) – 4 zdających,
- dostosowane arkusze dla niesłyszących (A7) – 5 zdających,
- dostosowane arkusze dla niewidomych (A6) – 1 zdający ,
- zdawanie egzaminu maturalnego w domu ze względu na stopień niepełnosprawności lub stan zdrowia – 9 zdających.

3.3. Wybory egzaminacyjne

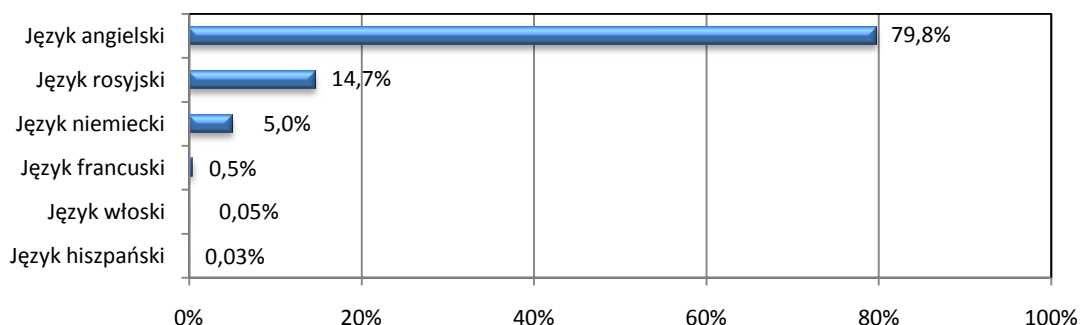
3.3.1. Egzamin w części ustnej

Obowiązkowym przedmiotem na egzaminie maturalnym dla wszystkich zdających był język polski (w części ustnej dla tego przedmiotu nie określa się poziomu egzaminu). Drugim przedmiotem obowiązkowym był język obcy nowożytny. Maturzyści mogli wybrać jeden z sześciu języków: angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski, włoski. Egzamin z języka obcego był zdawany na poziomie podstawowym lub na poziomie rozszerzonym. Absolwenci szkół lub oddziałów z nauczaniem języka mniejszości narodowej obowiązkowo zdawali również egzamin z języka danej mniejszości (dla tego egzaminu w części ustnej nie określa się poziomu).

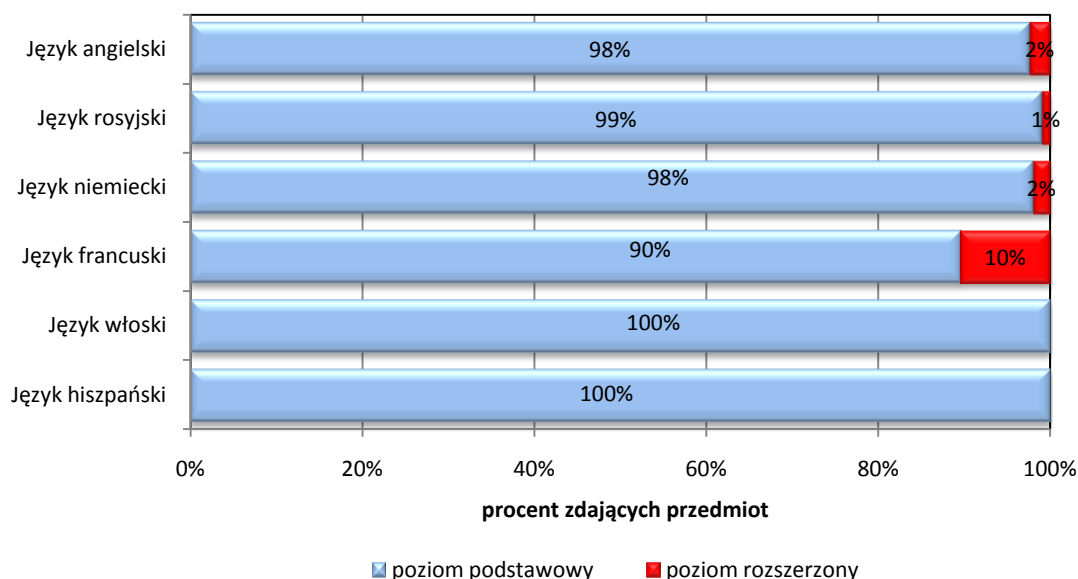
Tabela 3.5. Zdający egzamin ustny z języka polskiego i języków mniejszości narodowych

Przedmiot	Liczba zdających					Razem
	LO	LP	LU	T	TU	
Język polski	8 709	1 426	338	3 716	112	14 301
Język białoruski	290	–	–	–	–	290
Język litewski	25	12	–	–	–	37

Wykres 3.6. Częstość wyboru języka obcego nowożytnego zdawanego jako egzamin obowiązkowy w części ustnej

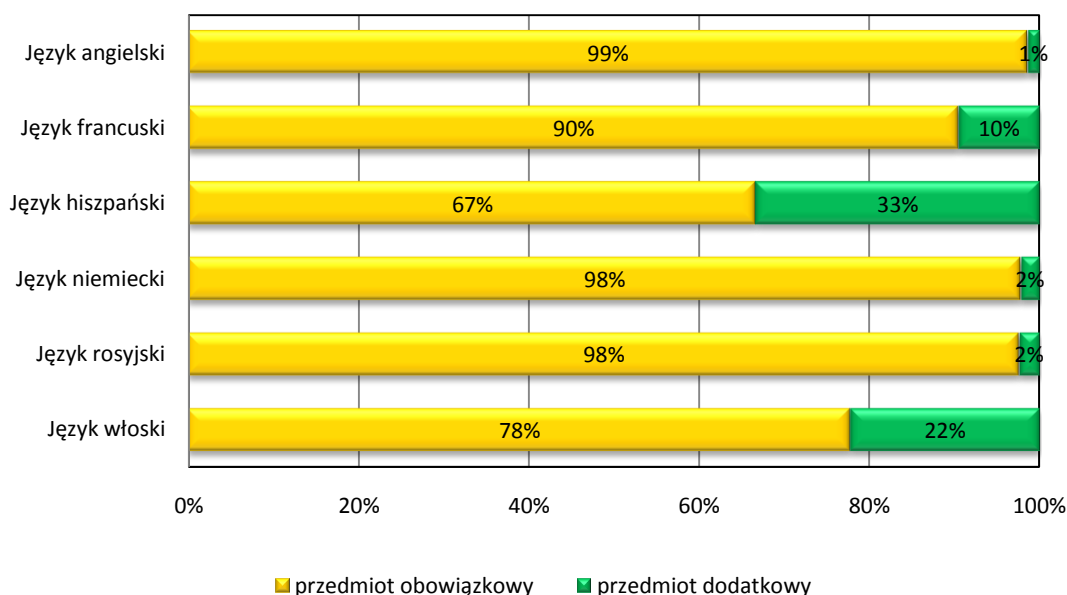

Wykres 3.6. Częstość wyboru poziomów zdawania ustnego egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów wybieranych jako obowiązkowe

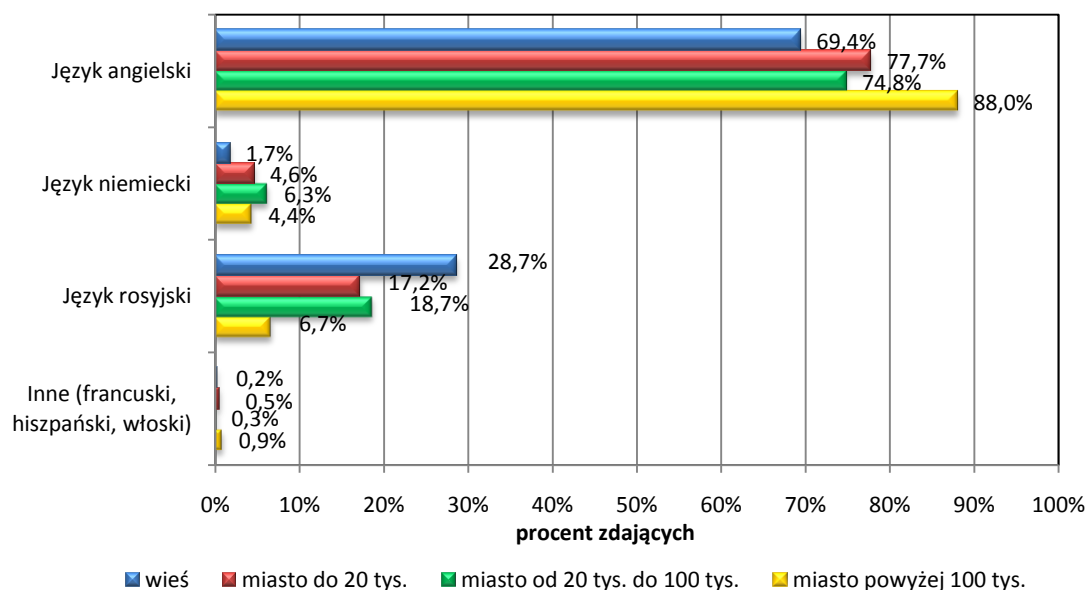

Absolwenci wszystkich typów szkół zdecydowanie preferowali język angielski (79,8%). Jest to tendencja charakterystyczna już dla kilku kolejnych roczników maturzystów. Jedynie w liceach uzupełniających uczniowie częściej wybierali język rosyjski (52,7%). Tylko około 2,2% maturzystów zdecydowało się na przystąpienie do egzaminu na poziomie rozszerzonym. Byli to przede wszystkim absolwenci liceów ogólnokształcących. Ponadto 251 absolwentów przystąpiło do egzaminu ustnego z drugiego języka obcego nowożytnego zdawanego jako przedmiot dodatkowy.

Wykres 3.7. Częstość wyboru rodzaju zdawanego ustnego egzaminu (obowiązkowy/dodatkowy) z poszczególnych przedmiotów

Wykres 3.8. Częstość wyboru języka obcego nowożytnego zdawanego jako przedmiot obowiązkowy w części ustnej egzaminu maturalnego z uwzględnieniem lokalizacji szkoły

3.3.2. Egzamin w części pisemnej

Przedmioty obowiązkowe

W części pisemnej egzaminu maturalnego absolwenci zdawali trzy przedmioty obowiązkowe: język polski, język obcy nowożytny (ten sam, co w części ustnej) oraz jeden przedmiot wybrany spośród następujących: biologia, chemia, fizyka z astronomią, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, matematyka, wiedza o społeczeństwie, wiedza o tańcu. Absolwenci szkół lub oddziałów z nauczaniem języka mniejszości narodowej obowiązkowo zdawali również egzamin z języka danej mniejszości. Każdy z przedmiotów obowiązkowych mógł być zdawany w części pisemnej na poziomie podstawowym albo rozszerzonym.

Maturzyści mogli zdawać także egzamin z jednego, dwóch lub trzech przedmiotów dodatkowych, innych niż przedmiot wybrany jako obowiązkowy. Przedmioty dodatkowe były zdawane na poziomie rozszerzonym.

Wybory egzaminacyjne (dotyczące przedmiotów i poziomów) są prawdopodobnie determinowane wymaganiami rekrutacyjnymi wyższych uczelni. Egzamin obowiązkowy z wybranego przedmiotu na poziomie rozszerzonym częściej zdawali absolwenci liceów ogólnokształcących niż absolwenci pozostałych typów szkół.

Szczegółowe informacje, dotyczące wyborów przedmiotów oraz poziomów ich zdawania przez absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, przedstawiają tabele 3.6. – 3.8. oraz wykresy 3.9. – 3.12.

Tabela 3.6. Liczba zdających pisemny egzamin maturalny z języka polskiego i języków mniejszości narodowych (na poziomie podstawowym i rozszerzonym)

Przedmiot	Poziom	Liczba zdających					Razem
		LO	LP	LU	T	TU	
Język polski	P	8 069	1 443	349	3 798	122	13 781
	R	693	7	–	6	1	707
Język białoruski	P	256	–	–	–	–	256
	R	34	–	–	–	–	34
Język litewski	P	25	12	–	–	–	37
	R	–	–	–	–	–	–

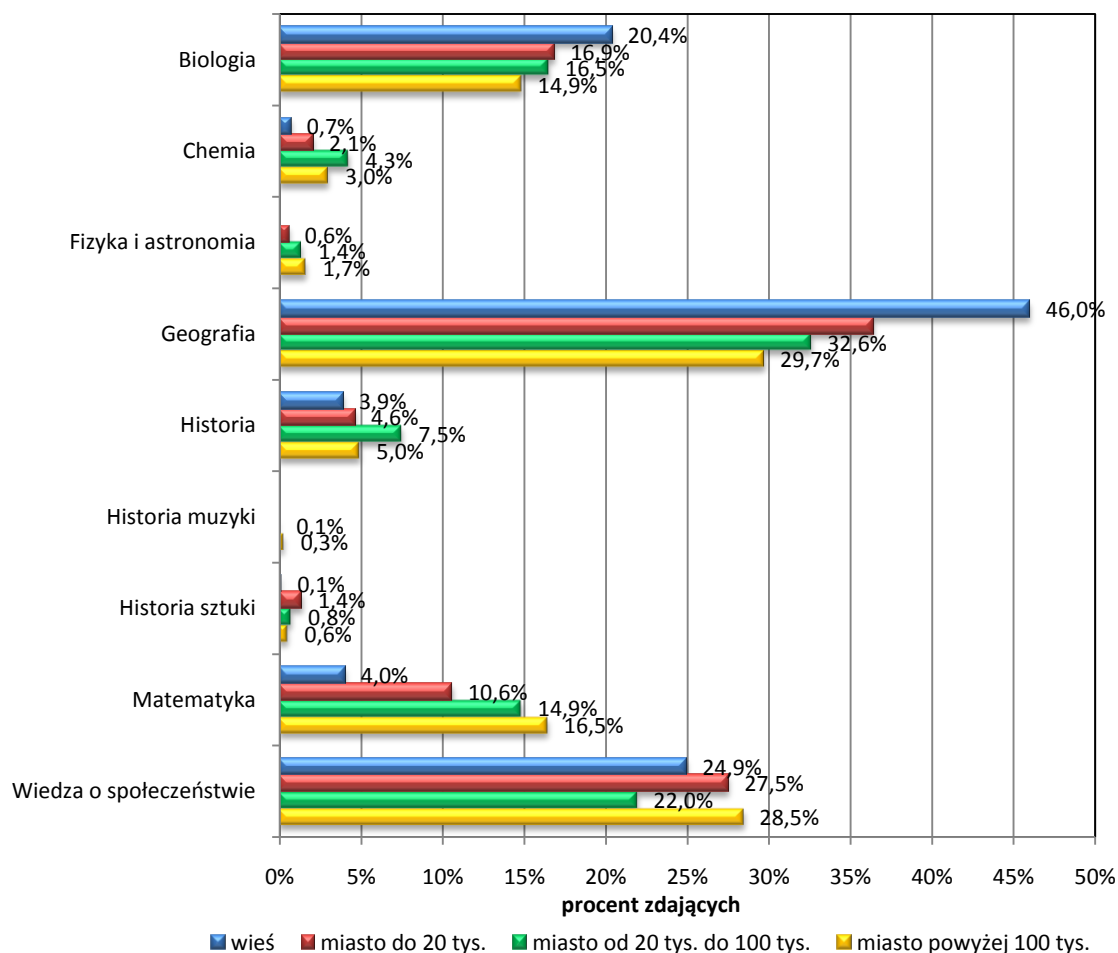
Tabela 3.7. Liczba zdających pisemny egzamin maturalny z języków obcych nowożytnych

Przedmiot	Poziom	Liczba zdających					
		LO	LP	LU	T	TU	Razem
Język angielski	P	5 940	1 074	152	2 931	87	10 184
	R	1 324	15	1	21	–	1 361
Język francuski	P	45	–	2	3	–	50
	R	17	–	–	–	–	17
Język hiszpański	P	3	–	–	–	–	3
	R	1	–	–	–	–	1
Język niemiecki	P	393	83	10	188	2	676
	R	41	2	1	2	–	46
Język rosyjski	P	838	274	178	643	30	1 963
	R	141	2	–	4	–	147
Język włoski	P	2	–	3	1	–	6
	R	1	–	–	–	–	1

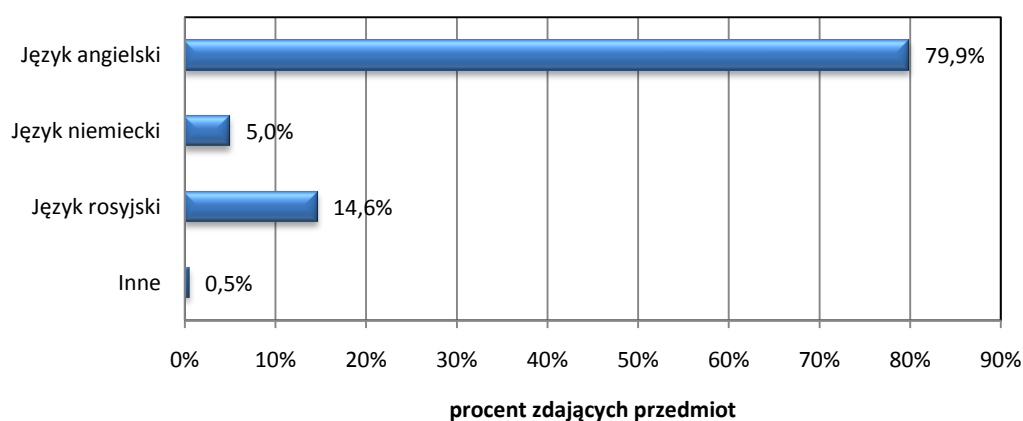
Tabela 3.8. Liczba zdających pisemny egzamin maturalny z poszczególnych przedmiotów zdawanych jako obowiązkowe (na poziomie podstawowym i rozszerzonym)

Przedmiot	Poziom	Liczba zdających					
		LO	LP	LU	T	TU	Razem
Biologia	P	774	232	53	464	6	1 529
	R	774	5	1	36	–	816
Chemia	P	147	11	–	37	1	196
	R	262	–	–	–	–	262
Fizyka i astronomia	P	128	1	–	11	–	140
	R	40	–	–	–	–	40
Geografia	P	1 589	489	126	1 771	62	4 037
	R	710	4	–	40	–	754
Historia	P	534	30	10	60	2	636
	R	194	3	1	5	–	203
Historia muzyki	P	16	–	–	–	–	16
	R	3	–	–	–	–	3
Historia sztuki	P	11	17	–	–	–	28
	R	62	22	–	–	–	84
Matematyka	P	768	85	3	375	3	1 234
	R	760	–	–	12	–	772
Wiedza o społeczeństwie	P	1 177	534	153	969	47	2 880
	R	788	14	–	13	1	816

Wykres 3.9. Częstość wyboru przedmiotów obowiązkowych (na poziomie podstawowym i rozszerzonym) w części pisemnej z egzaminu maturalnego z uwzględnieniem lokalizacji szkoły

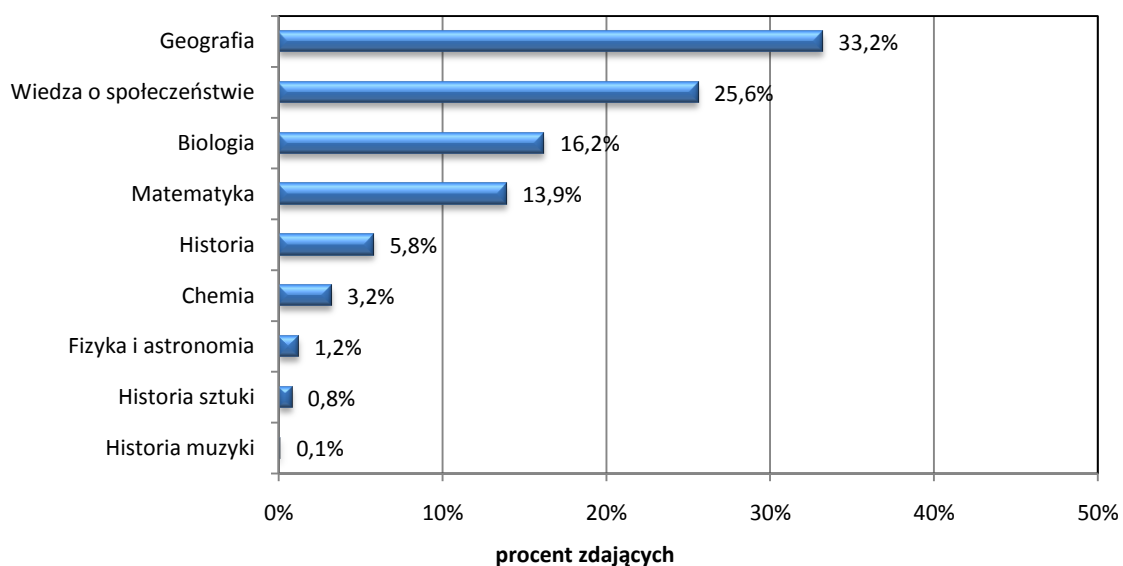

Wykres 3.10. Częstość wyboru języków obcych nowożytnych

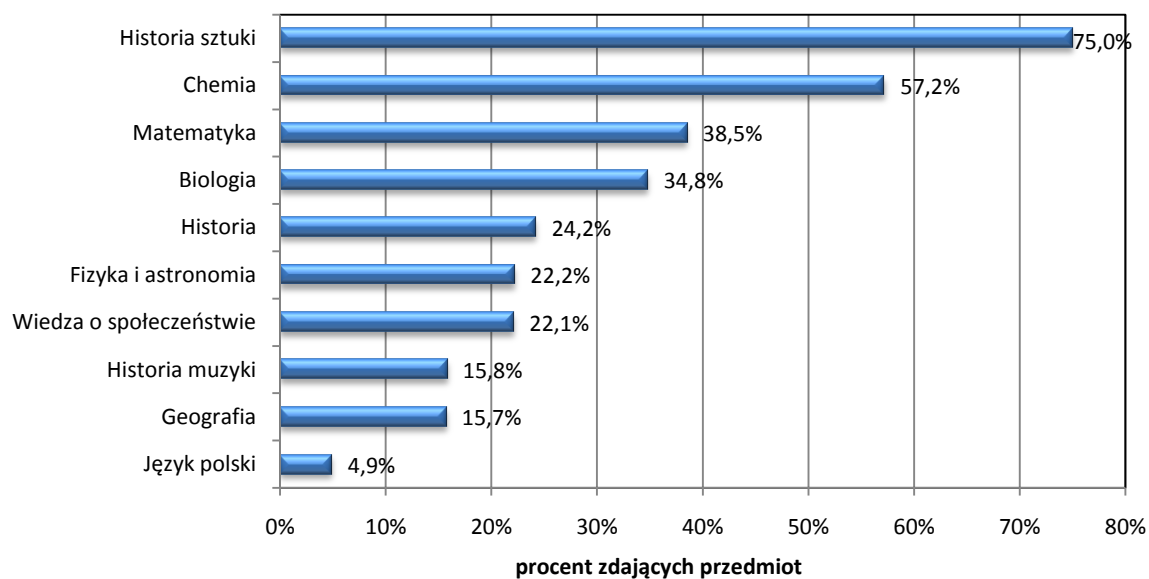

W części pisemnej egzaminu maturalnego, podobnie jak w roku ubiegłym, najczęściej zdawanym językiem obcym nowożytnym był język angielski, a z przedmiotów do wyboru – geografia, którą wybrało (podobnie jak w roku ubiegłym) ok. 33% zdających. Absolwenci najczęściej wybierali jako przedmiot obowiązkowy geografię, wiedzę o społeczeństwie, biologię i matematykę. Popularność przedmiotów w poszczególnych typach szkół była podobna.

Wykres 3.11. Częstość wyboru poszczególnych przedmiotów obowiązkowych

Wykres 3.12. Częstość wyboru poziomu rozszerzonego przez zdających dany przedmiot jako obowiązkowy

Przedmioty dodatkowe

Tabela 3.9. Zdający egzaminy z przedmiotów dodatkowych z uwzględnieniem typu szkoły

Typ szkoły	Liczba zdających		
	jeden przedmiot	dwa przedmioty	trzy przedmioty
Liceum ogólnokształcące	3 429	480	20
Liceum profilowane	115	4	–
Liceum uzupełniające	1	–	–
Technikum	278	11	–
Technikum uzupełniające	1	–	–
Razem	3 824	495	20

Do egzaminów z przedmiotów dodatkowych zdecydowało się przystąpić 31,5% absolwentów. Zdawane one były przeważnie przez maturzystów z liceów ogólnokształcących. Tylko pojedynczy absolwenci liceum uzupełniającego i technikum uzupełniającego zdecydowali się na egzamin z jednego przedmiotu dodatkowego. Wybór dwóch lub trzech przedmiotów dodatkowych były wyjątkiem także w pozostałych typach szkół.

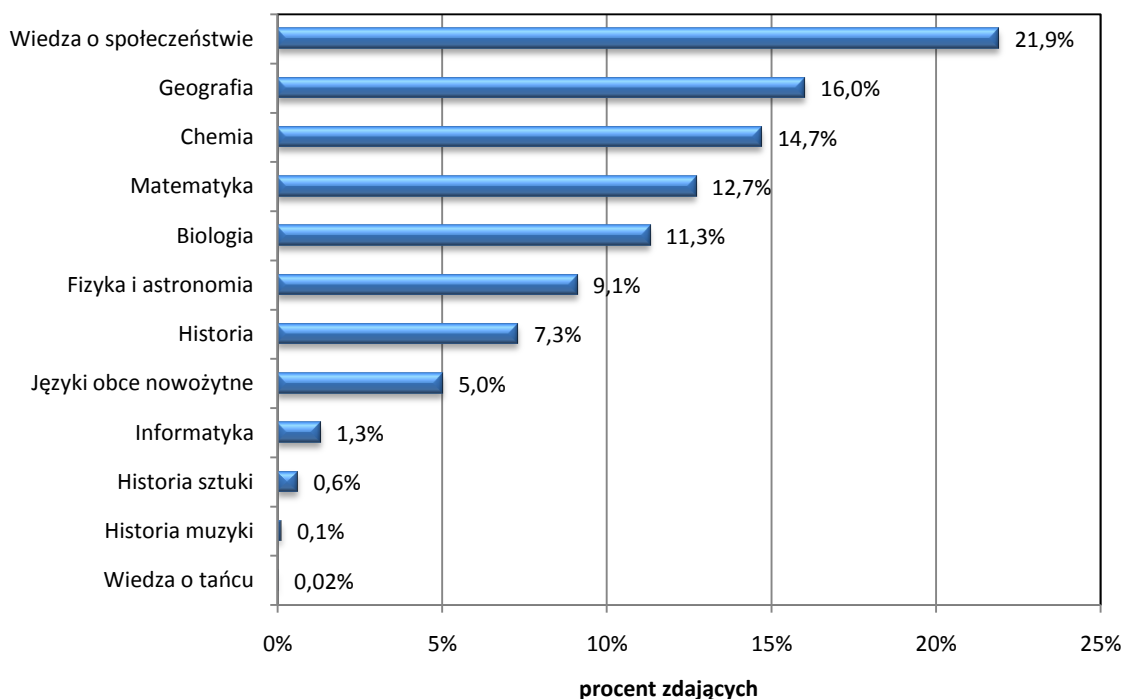
Tabela 3.10. Liczba przystępujących do pisemnego egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów zdawanych jako dodatkowe

Przedmiot	Liczba zdających					
	LO	LP	LU	T	TU	Razem
Biologia	510	7	–	36	–	553
Chemia	700	2	–	14	–	716
Fizyka i astronomia	424	2	–	18	–	444
Geografia	669	28	1	82	1	781
Historia	336	5	–	13	–	354
Historia muzyki	3	–	–	–	–	3
Historia sztuki	30	1	–	–	–	31
Informatyka ⁴	55	4	–	2	–	61
Języki obce nowożytne	241	3	–	2	–	246
Matematyka	593	8	–	16	–	617
Wiedza o społeczeństwie	888	63	–	116	–	1 067
Wiedza o tańcu ⁵	–	–	–	1	–	1

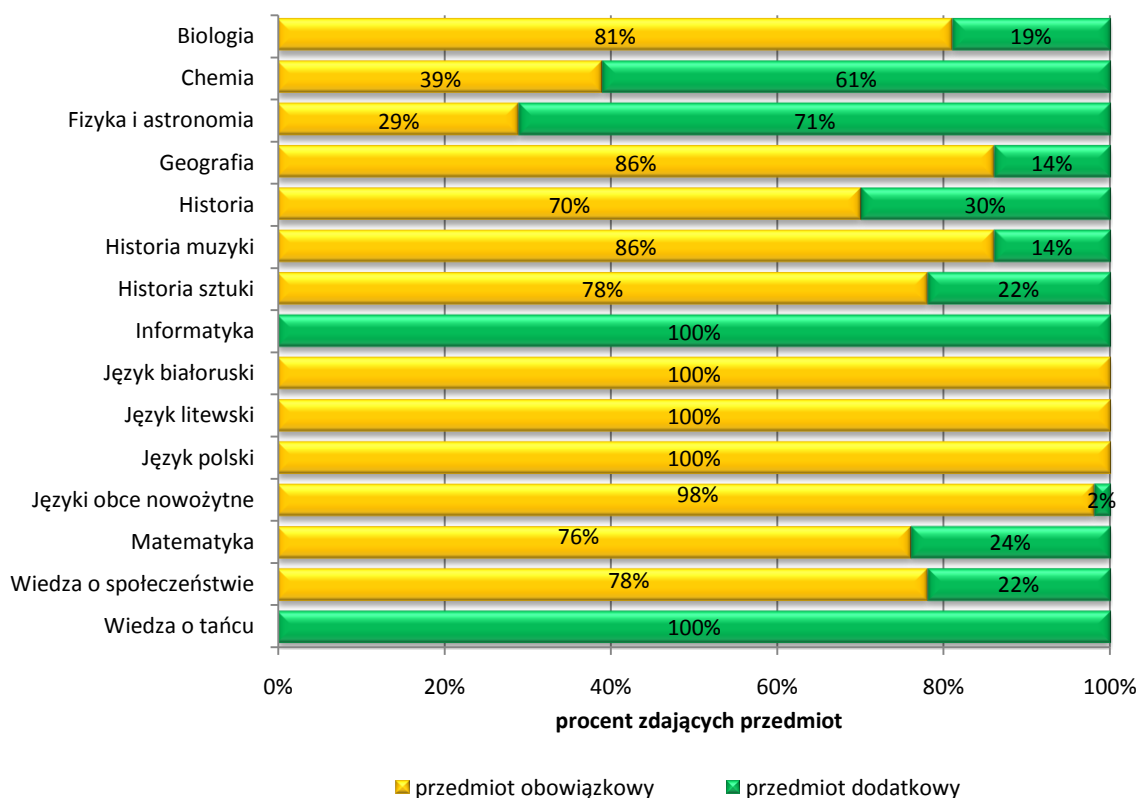
⁴ Informatyka mogła być zdawana wyłącznie jako przedmiot dodatkowy.

⁵ Wiedza o tańcu mogła być zdawana wyłącznie jako przedmiot dodatkowy.

Wykres 3.13. Częstość wyboru poszczególnych przedmiotów dodatkowych

Wykres 3.14. Częstość wyboru rodzaju zdawanego pisemnego egzaminu (obowiązkowy/dodatkowy) z poszczególnych przedmiotów

Wśród przedmiotów zdawanych jako dodatkowe najpopularniejsza była (podobnie jak w ubiegłym roku) wiedza o społeczeństwie. Chemia oraz fizyka i astronomia częściej były wybierane jako przedmioty dodatkowe niż obowiązkowe.

4. WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO UZYSKANE PRZEZ MATURZYSTÓW Z WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Dane zamieszczone w poniższej części sprawozdania dotyczą wyłącznie absolwentów z 2008 r. przystępujących do egzaminu maturalnego po raz pierwszy (arkusz standardowy w języku polskim).

4.1. Egzamin ustny

Wyniki części ustnej egzaminu z języka obcego nowożytnego potwierdzają trafność decyzji maturzystów w zakresie wyboru poziomu egzaminu. Średni wynik na poziomie rozszerzonym był wyższy niż na podstawowym.

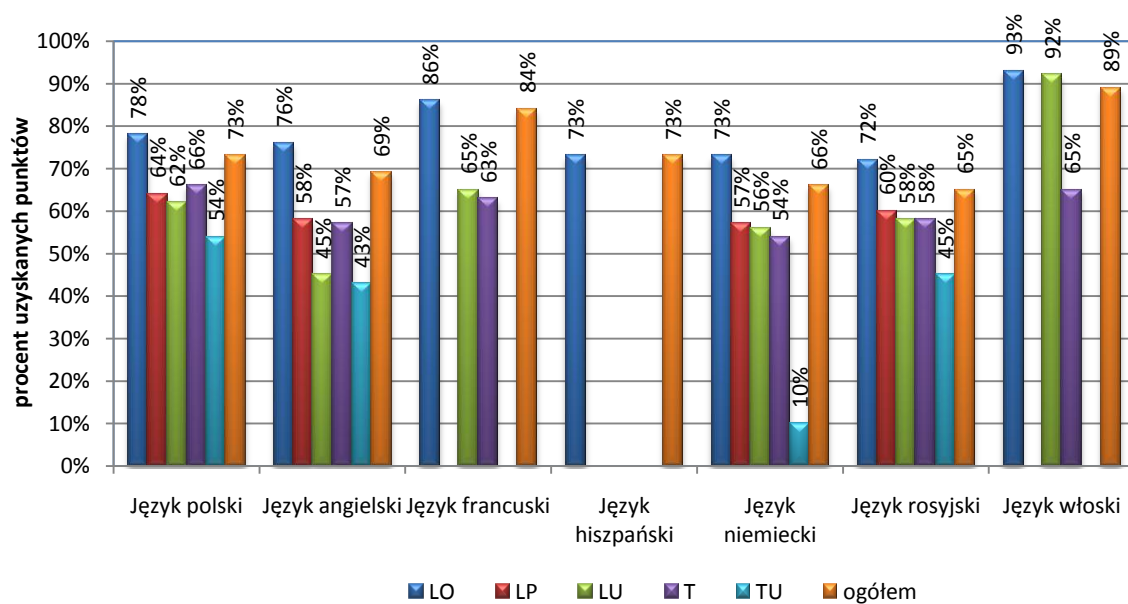
Tabela 4.1. Wyniki egzaminu ustnego zdawanego jako egzamin obowiązkowy

Przedmiot	Liczba zdających		Średni wynik (%)	
	P	R	P	R
Język polski	14 301		73	
Język białoruski	290		92	
Język litewski	37		88	
Język angielski	11 179	271	69	83
Język francuski	60	7	84	91
Język hiszpański	4	–	73	–
Język niemiecki	702	14	66	86
Język rosyjski	2 091	21	65	81
Język włoski	7	–	89	–

Tabela 4.2. Średnie wyniki zdających egzamin ustny z przedmiotów obowiązkowych i wybranych dodatkowo z uwzględnieniem poziomu egzaminu i typu szkoły

Przedmiot	Poziom	Średni wynik (%)										
		jako obowiązkowy						jako dodatkowy				Ogółem
		ogółem	LO	LP	LU	T	TU	ogółem	LO	LP	T	
Język polski	–	73	78	64	62	66	54	–				73
Język białoruski	–	92	92	–	–	–	–	–				92
Język litewski	–	88	90	82	–	–	–	–				88
Język angielski	P	69	76	58	45	57	43	–	–	–	–	69
	R	83	84	70	–	62	–	84	85	68	–	83
Język francuski	P	84	86	–	65	63	–	–	–	–	–	84
	R	91	91	–	–	–	–	97	97	–	–	94
Język hiszpański	P	73	73	–	–	–	–	–	–	–	–	73
	R	–	–	–	–	–	–	50	50	–	–	50
Język niemiecki	P	66	73	57	56	54	10	–	–	–	–	66
	R	86	94	75	–	100	–	88	92	40	–	88
Język rosyjski	P	65	72	60	58	58	45	–	–	–	–	65
	R	81	85	85	–	90	–	89	90	–	78	87
Język włoski	P	89	93	–	92	65	–	–	–	–	–	89
	R	–	–	–	–	–	–	73	73	–	–	73

Wykres 4.1. Średnie wyniki zdających egzamin ustny z przedmiotów obowiązkowych na poziomie podstawowym z uwzględnieniem typu szkoły

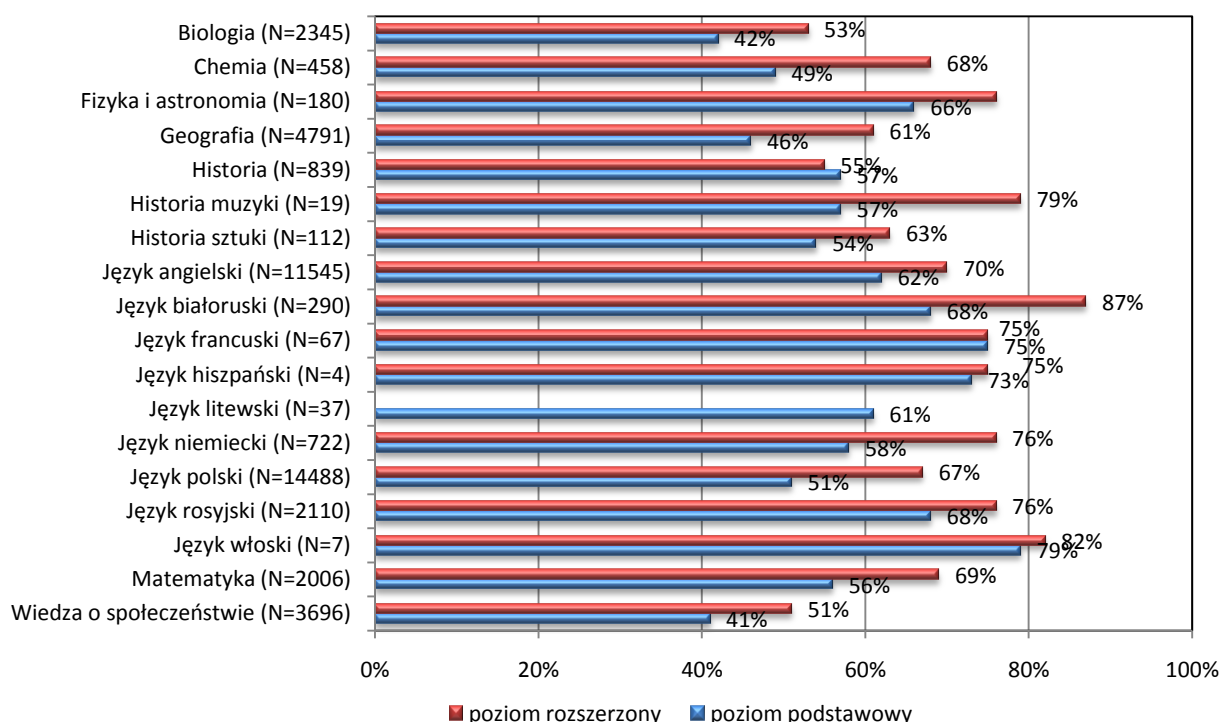
Ze względu na niewielką liczbę zdających języki: francuski, hiszpański i włoski osiągnięć nie można porównywać z wynikami z pozostałych języków.

4.2. Egzamin pisemny

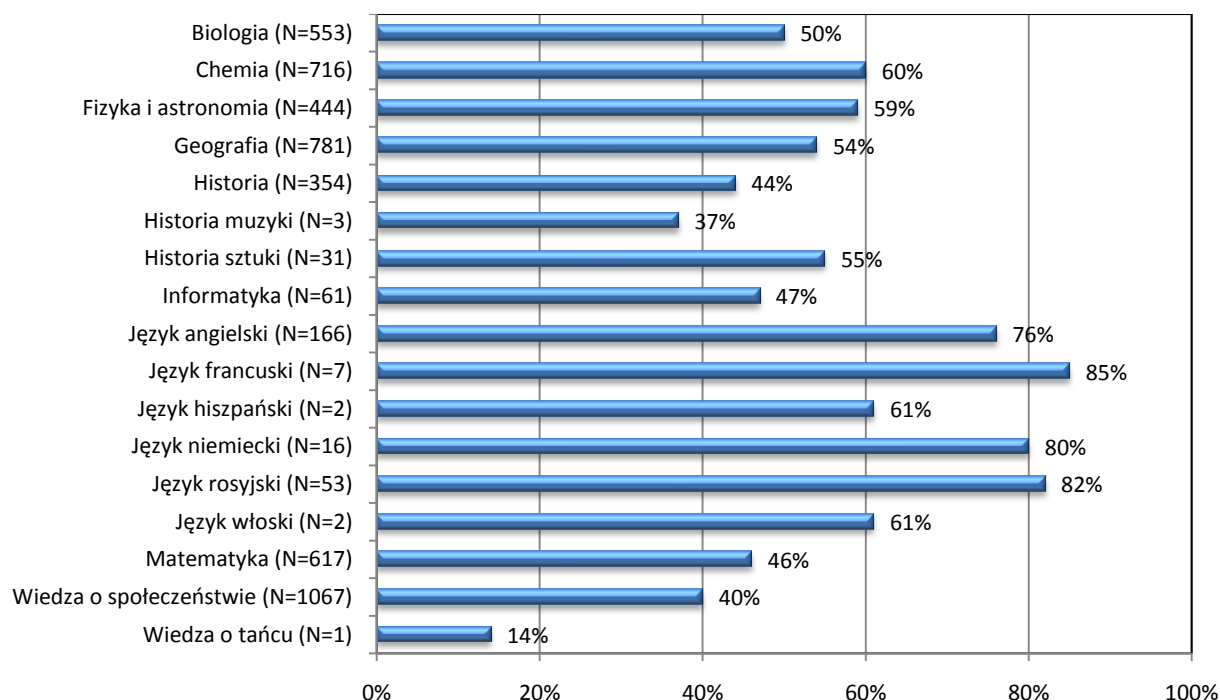
Tabela 4.3. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny z przedmiotów obowiązkowych i wybranych dodatkowo, z uwzględnieniem poziomu egzaminu i typu szkoły

Przedmiot	Poziom	Średni wynik (%)												
		obowiązkowy						dodatkowy						ogółem
		ogółem	LO	LP	LU	T	TU	ogółem	LO	LP	LU	T	TU	
Biologia	P	42	46	35	32	39	30	-						42
	R	53	54	33	17	36	-	50	52	28	-	29	-	52
Chemia	P	49	53	29	-	40	42	-						49
	R	68	68	-	-	-	-	60	60	38	-	36	-	62
Fizyka i astronomia	P	66	68	16	-	51	-	-						66
	R	76	76	-	-	-	-	59	59	11	-	49	-	60
Geografia	P	46	51	42	38	44	37	-						46
	R	61	61	47	-	53	-	54	55	38	50	46	55	57
Historia	P	57	58	46	54	48	38	-						57
	R	55	56	35	24	45	-	44	46	18	-	25	-	48
Historia muzyki	P	57	57	-	-	-	-	-						57
	R	79	79	-	-	-	-	37	37	-	-	-	-	58
Historia sztuki	P	54	54	53	-	-	-	-						54
	R	63	63	65	-	-	-	55	56	30	-	-	-	61
Informatyka	R	-						47	50	13	-	20	-	47
Język angielski	P	62	70	50	37	50	36	-						62
	R	70	71	56	16	60	-	76	76	52	-	-	-	71
Język francuski	P	75	78	-	46	52	-	-						75
	R	75	75	-	-	-	-	85	85	-	-	-	-	78
Język hiszpański	P	73	73	-	-	-	-	-						73
	R	75	75	-	-	-	-	61	61	-	-	-	-	66
Język niemiecki	P	58	70	41	47	42	24	-						58
	R	76	79	68	53	40	-	80	82	50	-	-	-	77
Język rosyjski	P	68	76	64	61	62	48	-						68
	R	76	76	82	-	71	-	82	84	-	-	55	-	78
Język włoski	P	79	91	-	82	49	-	-						79
	R	82	82	-	-	-	-	61	61	-	-	-	-	68
Matematyka	P	56	61	40	9	51	15	-						56
	R	69	69	-	-	61	-	46	47	6	-	19	-	59
Język białoruski	P	68	68	-	-	-	-	-						68
	R	87	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	87
Język litewski	P	61	67	48	-	-	-	-						61
Język polski	P	51	57	43	33	45	33	-	-	-	-	-	-	51
	R	67	67	56	-	55	58	-	-	-	-	-	-	67
Wiedza o społeczeństwie	P	41	46	37	37	37	33	-						41
	R	51	51	31	-	38	38	40	42	27	-	33	-	45
Wiedza o tańcu	R	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	14	-	14

Wykres 4.2. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny z przedmiotów obowiązkowych z uwzględnieniem poziomu egzaminu

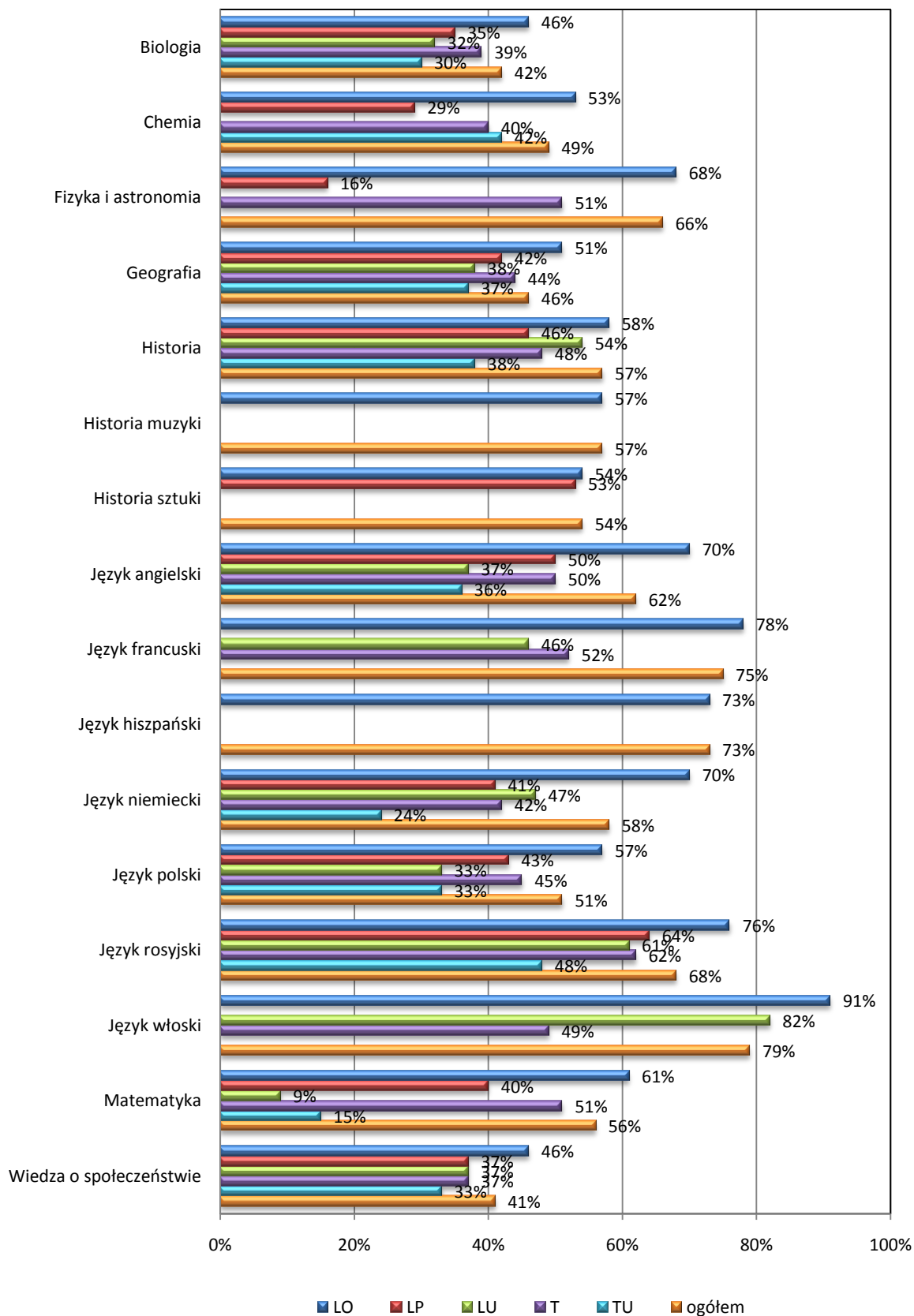
Wykres 4.3. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny z przedmiotów dodatkowych

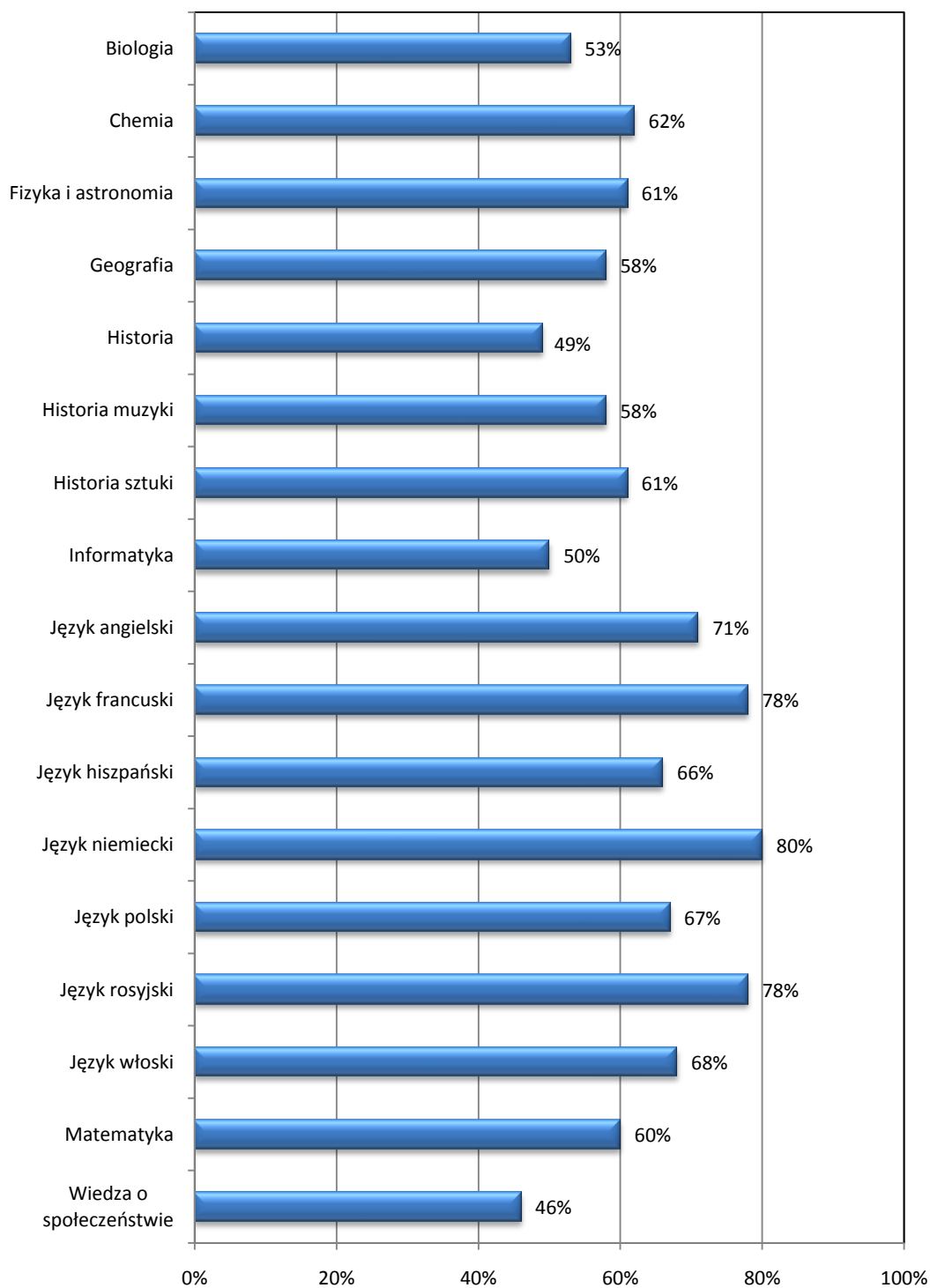
Analizując średnie wyniki, należy zwrócić uwagę na liczbę zdających (N) dany przedmiot z uwzględnieniem poziomu. Ze względu na bardzo małą liczbę zdających niektóre przedmioty do porównania osiągnięć maturzystów należy korzystać z tabel z wynikami w staninach.

Zestawienie wyników średnich z wysoką zdawalnością egzaminu pokazuje, że łatwiej jest zdać egzamin maturalny, a znacznie trudniej jest uzyskać wysoki wynik, co sprawia, że egzamin jest selekcyjny i może być podstawą do rekrutacji na uczelnie wyższe.

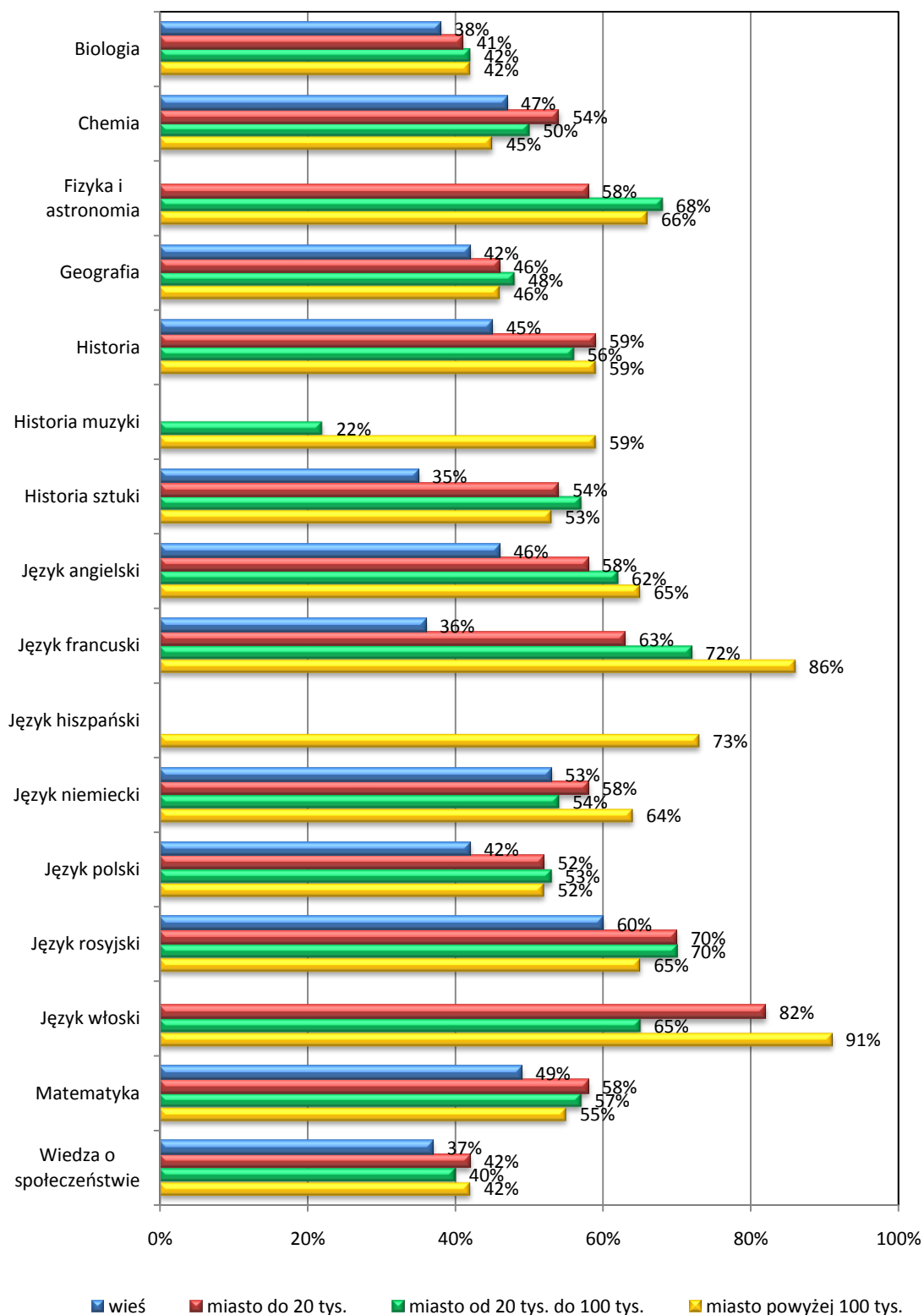
Wykres 4.4. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny jako obowiązkowy na poziomie podstawowym z uwzględnieniem typu szkoły

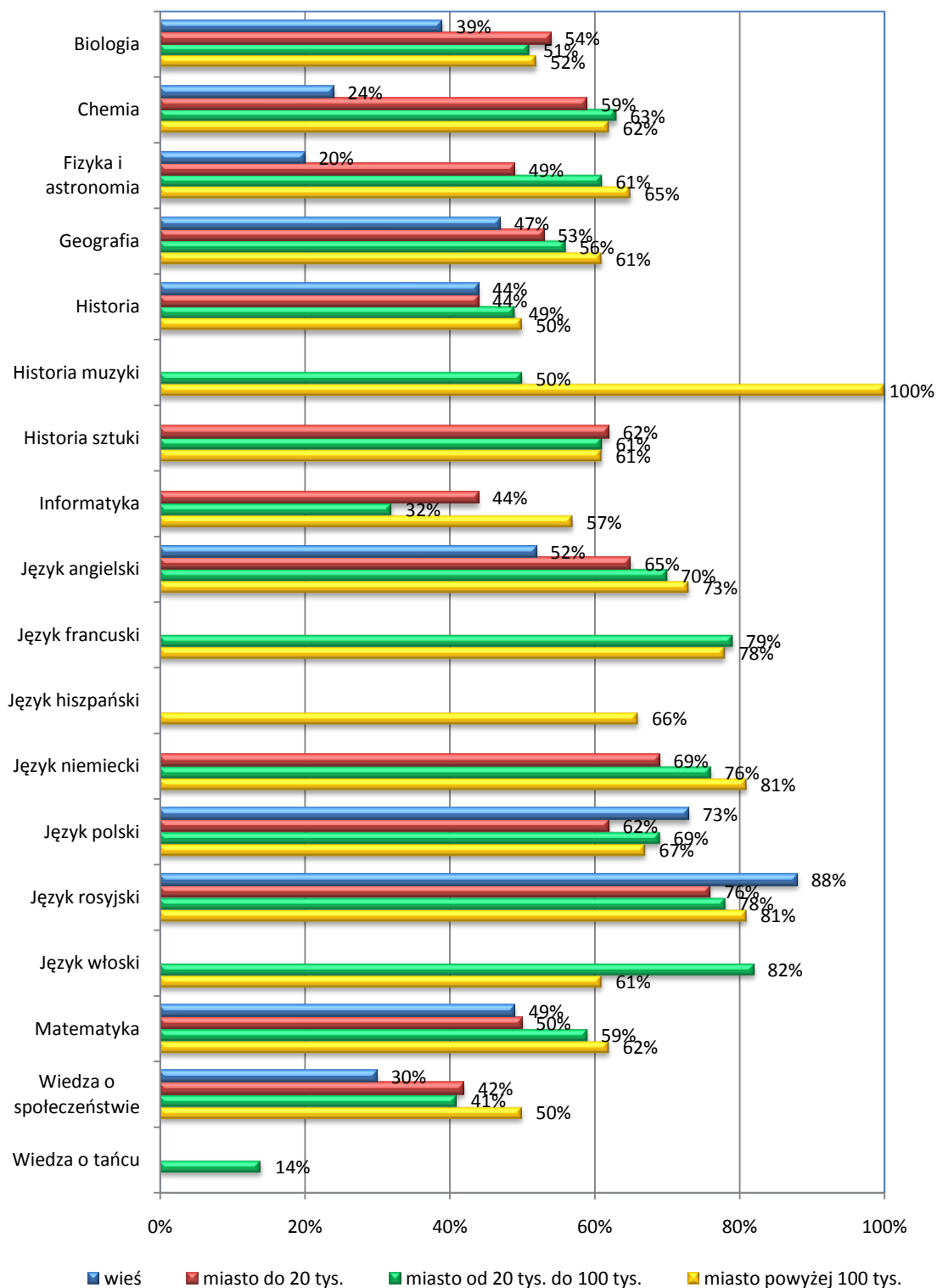
Wykres 4.5. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny jako obowiązkowy lub dodatkowy na poziomie rozszerzonym w liceum ogólnokształcącym

Wykres 4.6. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny na poziomie podstawowym z uwzględnieniem lokalizacji szkoły

Wykres 4.7. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny jako obowiązkowy lub dodatkowy na poziomie rozszerzonym z uwzględnieniem lokalizacji szkoły

W większości przedmiotów zdawanych jako obowiązkowe na poziomie podstawowym najniższe wyniki osiągnęli uczniowie szkół wiejskich. Zbliżone wyniki – niezależnie od lokalizacji szkoły – otrzymali zdający biologię, geografię i wiedzę o społeczeństwie. Na poziomie rozszerzonym najwyższy średni wynik osiągnęli zdający język rosyjski ze szkół wiejskich.

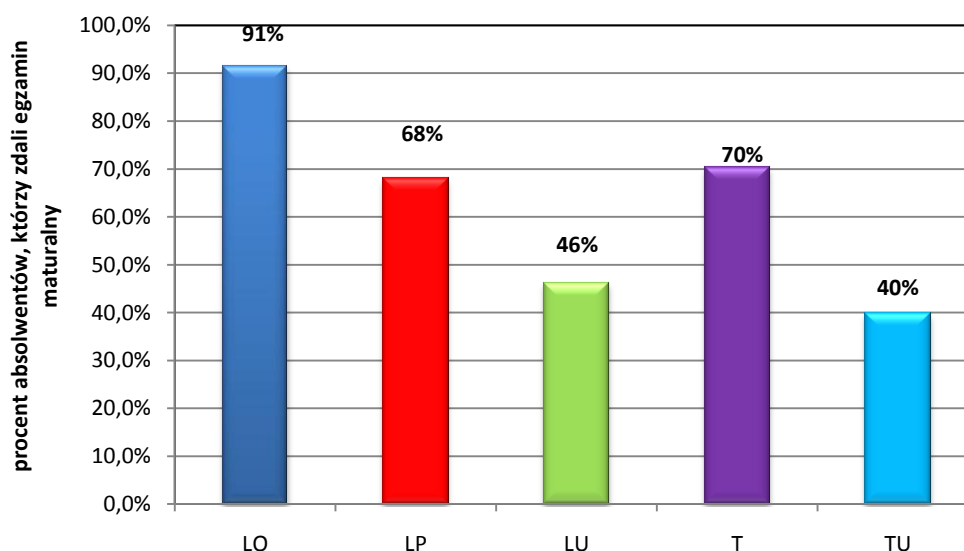
4.4. Zdawalność egzaminu maturalnego

Tabela 4.5. Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych typach szkół

Liczba absolwentów, którzy												
przystąpili do egzaminu maturalnego	zdali egzamin maturalny											
	ogółem		LO		LP		LU		T		TU	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
14 470	11 871	82	8 005	91	980	68	162	46	2 675	70	49	40

Jako liczbę przystępujących do matury przyjęto liczbę absolwentów, którzy byli obecni na przynajmniej jednym egzaminie ustnym lub pisemnym.

Wykres 4.8. Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych typach szkół

W województwie podlaskim świadectwo dojrzałości otrzymało 82% zdających egzamin maturalny po raz pierwszy, a więc wyniki maturalne są nieco wyższe niż średnie wyniki w Polsce (zdawalność egzaminu maturalnego w kraju wynosiła 79%). Uwzględniając również absolwentów z lat ubiegłych, którzy przystępowali do egzaminu maturalnego po raz kolejny, zdawalność w województwie podlaskim wyniosła 81%.

Największy procent maturzystów, którzy zdali egzamin maturalny, stanowią absolwenci liceów ogólnokształcących. Licea profilowane i technika mają zdawalność zbliżoną, ale zdecydowanie niższą niż licea ogólnokształcące. Absolwenci liceów uzupełniających i techników uzupełniających osiągnęli najniższe wyniki.

Osoby, które nie zdały egzaminu maturalnego wyłącznie z jednego przedmiotu w części ustnej albo pisemnej, a przystąpiły do egzaminu ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, miały prawo przystąpić do niego ponownie w sierpniu.

Wykres 4.9. Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych powiatach

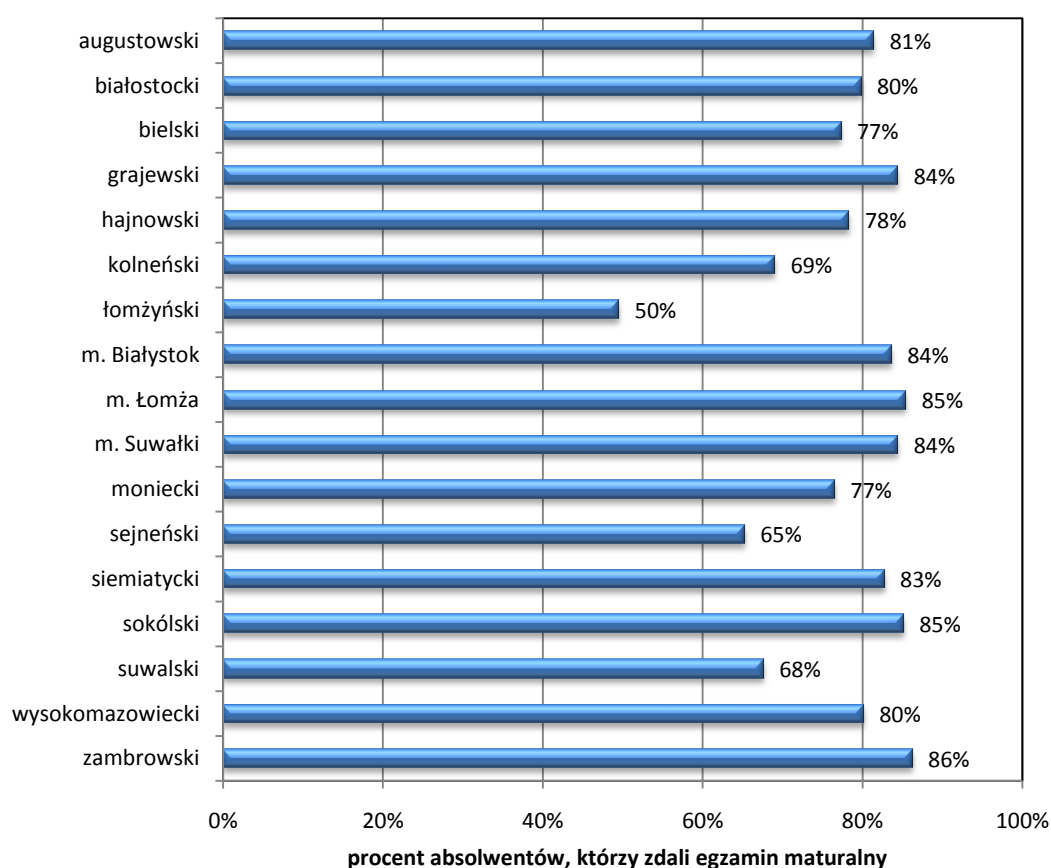
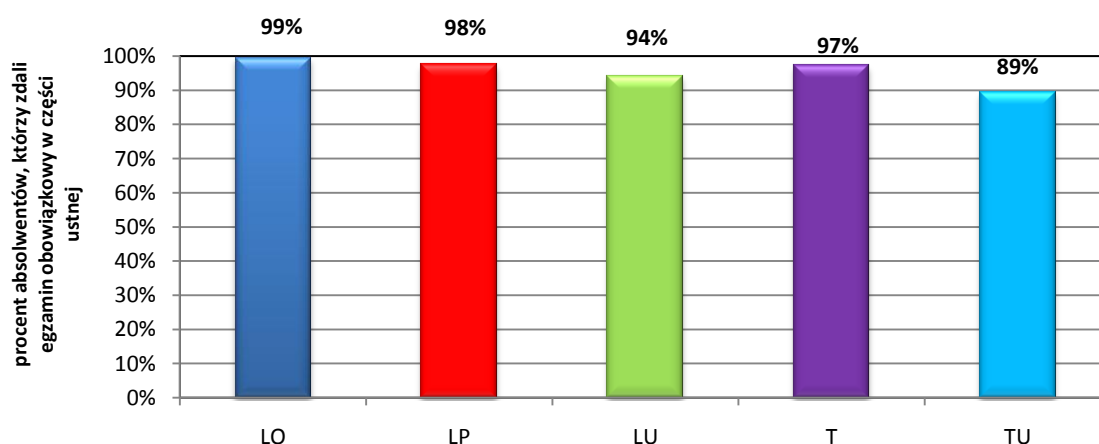

Tabela 4.6. Zdawalność egzaminów obowiązkowych w części ustnej

Przedmiot	Poziom	Przystąpiło	Zdało	Zdawalność
Język angielski	P	11 179	10 879	97
	R	271	270	99
Język francuski	P	60	60	100
	R	7	7	100
Język hiszpański	P	4	4	100
	R	–	–	–
Język niemiecki	P	702	683	97
	R	14	13	93
Język rosyjski	P	2 091	2 070	99
	R	21	20	95
Język włoski	P	7	7	100
	R	–	–	–
Język białoruski	–	290	290	100
Język litewski		37	37	100
Język polski		14 301	14 202	99

Wykres 4.10. Zdawalność egzaminów obowiązkowych w części ustnej z uwzględnieniem typu szkoły

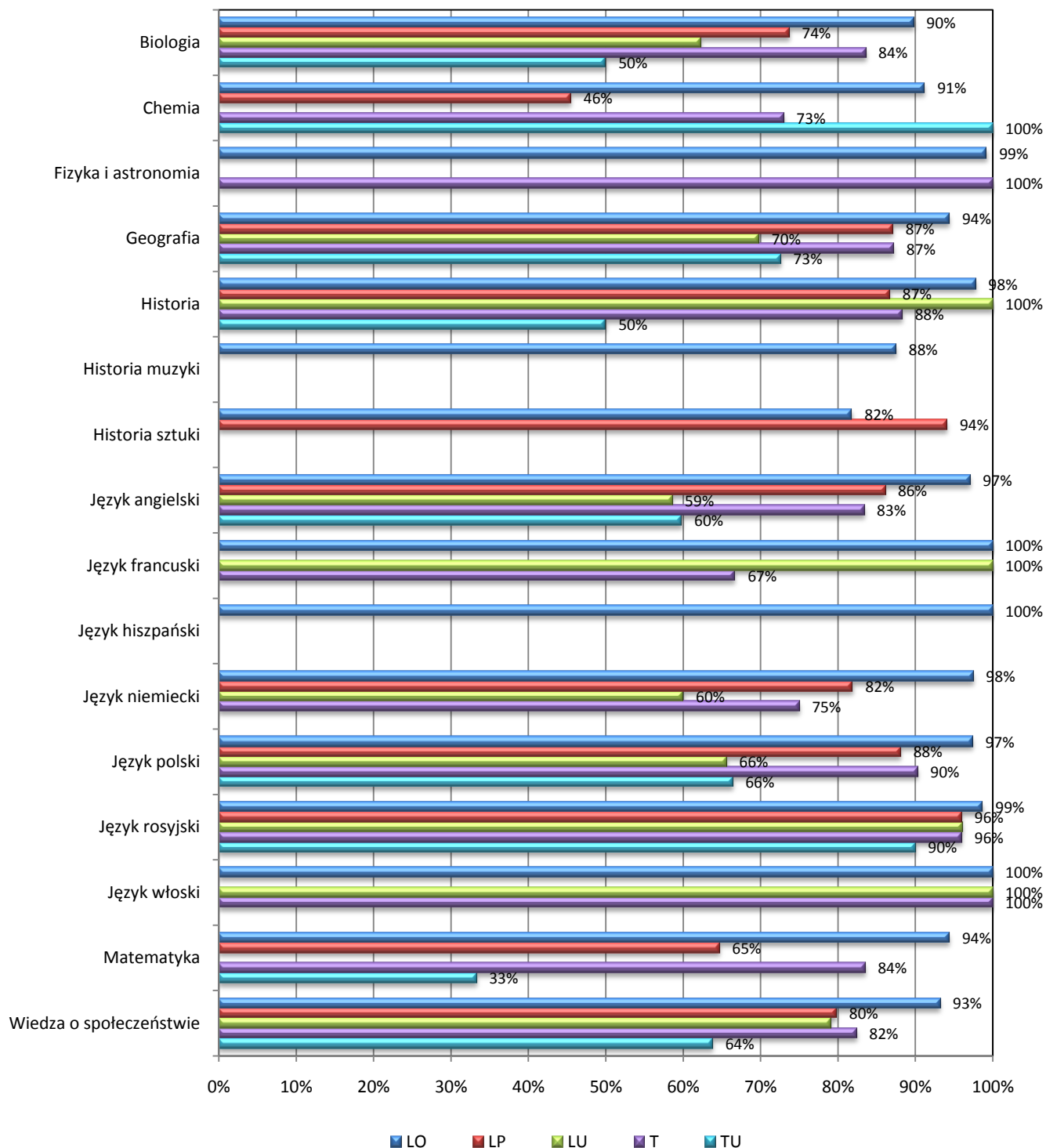

Zdawalność egzaminów obowiązkowych w części ustnej była bardzo wysoka. Pozytywnie zdali ten egzamin prawie wszyscy absolwenci liceów ogólnokształcących.

Tabela 4.7. Zdawalność egzaminów obowiązkowych z poszczególnych przedmiotów w części pisemnej na poziomie podstawowym i rozszerzonym

Przedmiot	Poziom podstawowy			Poziom rozszerzony		
	przystąpiło	zdało		przystąpiło	zdało	
		liczba	%		liczba	%
Biologia	1 529	1 290	84	816	749	92
Chemia	196	167	85	262	252	96
Fizyka i astronomia	140	138	99	40	40	100
Geografia	4 037	3 604	89	754	745	99
Historia	636	612	96	203	196	97
Historia muzyki	16	14	88	3	3	100
Historia sztuki	28	25	89	84	82	98
Język polski	13 781	12 868	93	707	705	99
Język białoruski	256	256	100	34	34	100
Język litewski	37	37	100	–	–	–
Język angielski	10 184	9 277	91	1 361	1 357	99
Język francuski	50	49	98	17	17	100
Język hiszpański	3	3	100	1	1	100
Język niemiecki	676	598	89	46	45	98
Język rosyjski	1 963	1 905	97	147	147	100
Język włoski	6	6	100	1	1	100
Matematyka	1 234	1 094	89	772	743	96
Wiedza o społeczeństwie	2 880	2 472	86	816	767	94

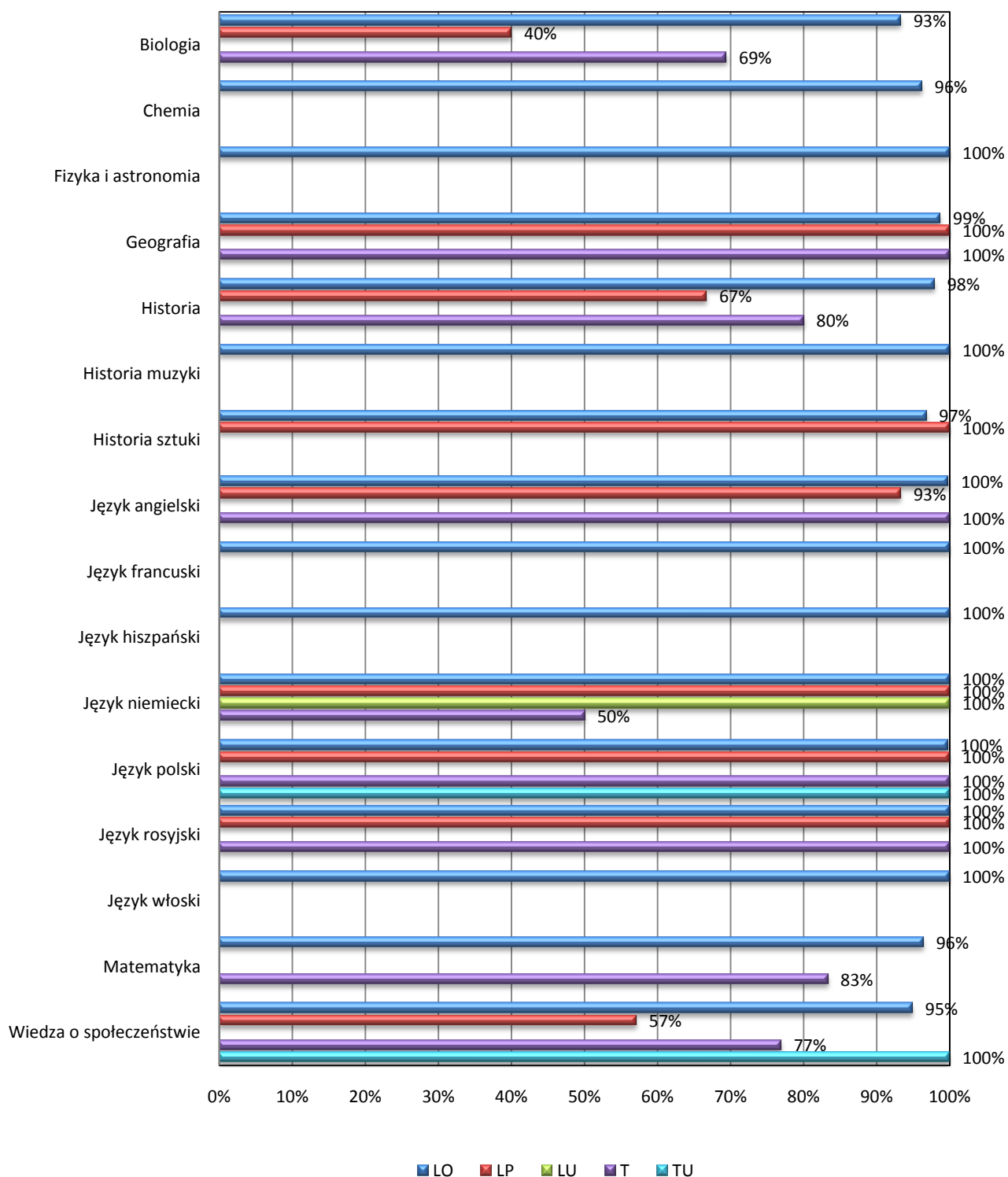
Wykres 4.11. Zdawalność (%) egzaminów obowiązkowych z wybranych przedmiotów w części pisemnej z uwzględnieniem typu szkoły – poziom podstawowy

Największy procent zdawalności w części pisemnej charakteryzuje języki mniejszości narodowych oraz język francuski, hiszpański i włoski, a także historię muzyki i fizykę z astronomią. Są to przedmioty wybierane przez małą liczbę zdających, ale wyniki świadczą że wybory absolwentów były trafne.

Zdawalność egzaminów obowiązkowych w części pisemnej na poziomie podstawowym w różnych typach szkół jest zróżnicowana.

Wykres 4.12. Zdawalność (%) egzaminów obowiązkowych z wybranych przedmiotów w części pisemnej z uwzględnieniem typu szkoły – poziom rozszerzony

5. JĘZYK POLSKI

5.1. Informacja o zdających

Tabela 5.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka polskiego

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy	
		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Liczba zdających		13781	707
Zdawalność		93%	100%
Średni wynik		51%	67%

5.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 5.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka polskiego

Część I – test			
Numer zadania	Sprawdzana umiejętność Zdający potrafi:	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
1	20) rozpoznać i określić typ nadawcy tekstu	1	78
2	22) nazwać środek językowy i jego funkcję w tekście	1	19
3	22) nazwać środek językowy i jego funkcję w tekście	2	55
4	24) przetworzyć informacje (wyszukiwanie określeń synonimicznych)	1	52
5	17) odczytać sens akapitów	2	84
6	23) rozpoznać cechy gatunkowe tekstu	2	51
7	24) odtworzyć informacje sformułowane wprost, wskazać przyczyny	1	83
8	22) nazwać środek językowy	1	57
9	17) odczytać sens akapitów	1	89
10	18) wyodrębnić wykorzystane w tekście argumenty	2	75
11	17) odczytać sens akapitu	1	82
12	18) wyodrębnić wykorzystane w tekście argumenty	2	69
13	24) odtworzyć informacje sformułowane wprost (wyszukiwanie synonimu)	1	25
14	17) odczytać sens akapitu	1	85
15	18) wyodrębnić główną myśl całego tekstu	1	72
Część II – wypracowanie			
Kryterium		Procent uzyskanych punktów	
		temat 1.	temat 2.
rozwinięcie tematu	korzystanie z informacji	40	46
kompozycja	pisze tekst uporządkowany, spójny, przestrzegając zasad jego organizacji	47	49
styl	pisze stylem komunikatywnym, dostosowanym do formy wypowiedzi	47	52
język	posługuje się językiem zgodnym z obowiązującą normą	41	45
zapis	stosuje zasady ortografii i interpunkcji	45	43
szczególne walory pracy		–	–
Wybieralność tematu			
temat 1.		temat 2.	
21%		79%	

Część I arkusza na poziomie podstawowym – rozumienie czytanego tekstu

Zrealizowanie części I arkusza maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym wymagało rozwiązania 15 zadań ułożonych do tekstu Igora Jankego *Niežnośna szybkość bloga*. Za rozwiązanie części I arkusza zdający uzyskiwali średnio około 13 punktów.

Najłatwiejsze dla zdających było zadanie 9., które wymagało wyjaśnienia „co to znaczy, że dyskusje na forach internetowych są *rozbuchane*”. Natomiast jednym z najtrudniejszych zadań było zadanie 13., które wymagało zastąpienia przymiotnika „sążnisty” określeniem synonimicznym. Te dwa zadania miały zbliżony charakter – sprawdzały rozumienie warstwy znaczeniowej tekstu na poziomie słów. Duża różnica pomiędzy ich wskaźnikami rozwiązywalności wynika z kilku przyczyn.

Jedną z nich jest to, że wskazane w zadaniach wyrazy występują w różnym kontekście. Wyraz „rozbuchane” został użyty w obszernym i wyrazistym kontekście, m.in. akapitu 9. i akapitu 10., a wyraz „sążnisty” został użyty w kontekście, który wskazuje na jego znaczenie tylko pośrednio. Inną przyczyną znaczącego zróżnicowania wskaźnika rozwiązywalności zadania 9. i zadania 13. może być odmienny charakter zawartych w nich odniesień do rzeczywistości spoza tekstu. Rozwiązanie zadania 9. było łatwiejsze dzięki temu, że zdający mogli odwołać się do znanej im rzeczywistości (np. uczestniczenie w dyskusjach na forach internetowych). Rozwiązanie zadania 13. było trudniejsze, ponieważ rzeczywistość spoza tekstu, do której można było się odwołać, rozwiązując zadanie, jest mniej znana zdającym (czytanie *Polityki*, czytanie tekstów J. Paradowskiej). Jeszcze inną przyczyną różnicy pomiędzy wskaźnikami rozwiązywalności zadania 9. i zadania 13. jest odmienny zakres powszechności stosowania wyrazów „rozbuchany” i „sążnisty”. Pierwszy z wyrazów występuje w języku potocznym, drugi ma charakter archaizmu (wyszedł z użycia na początku XX wieku wraz z upowszechnieniem się systemu metrycznego), stosowany jest sporadycznie. Wpływ na duże zróżnicowanie wskaźników rozwiązywalności omawianych zadań miały jeszcze inne czynniki: różny stopień trudności w wykorzystaniu do rozwiązania zadania źródłowego wyrazów „rozbuchany” i „sążnisty”; odmienna forma omawianych zadań (zadanie 9. wymaga rozwiązania przez podanie definicji; zadanie 13. wymaga rozwiązania przez podanie synonimu); różny zakres wykorzystania doświadczeń czytelniczych i zasobu leksykalnego zdających.

Zdający na ogół nie mieli trudności z rozwiązywaniem zadań odwołujących się do rozumienia znaczenia tekstu na poziomie zdań lub akapitów, jeżeli treści były wyrażone wprost. Wysoki wskaźnik rozwiązywalności uzyskało zadanie 14., które wymagało wyjaśnienia, „jakiej przyjemności nie są w stanie zapewnić dziennikarzowi blogi?”. Treści niezbędne do rozwiązania tego zadania były wyrażone wprost w akapitach 14. i 15. Aby rozwiązać zadanie, zdający musieli wyszukać informacje i sformułować odpowiedź własnymi słowami. Zbliżony do zadania 14. wskaźnik rozwiązywalności uzyskało zadanie 11. Także w przypadku tego zadania informacje, które należało wyszukać, były wyrażone bezpośrednio w tekście (dotyczyły „zmian w polskiej publicystyce” – akapit 12.).

Zdający na ogół poprawnie rozwiązywali zadania odwołujące się do warstwy argumentacyjnej tekstu. Rozwiązanie tych zadań wymagało wyszukania z tekstu informacji występujących w związkach przyczynowo-skutkowych, np.: zad. 5. – „podaj cztery powody...”, zad. 7. – „sformułuj dwie przyczyny...”; lub zastosowania zawartych w tekście informacji w funkcji argumentacyjnej, np. zadanie 10. i zadanie 12. – „sformułuj dwa argumenty...”. Wysoki wskaźnik rozwiązywalności wymienionych zadań wynika w dużym stopniu z tego, że zdający nie musieli określać funkcji argumentacyjnej wyszukiwanych informacji (była określona w poleceniu).

Najtrudniejsze w teście okazało się zadanie 2., które dotyczyło poziomu komunikacji tekstu i sprawdzało umiejętność rozpoznawania środków językowych. Rozwiązanie zadania wymagało wskazania środka językowego, zastosowanego przez autora w celu ukazania zmieniającego się tempa debat publicystycznych w Polsce. Umiejętność rozpoznawania środków językowych sprawdzało także zadanie 3. Zadanie to uzyskało wyższy wskaźnik rozwiązywalności niż zadanie 2., m.in. dlatego, że na podstawie tekstu można było udzielić

wielu różnych poprawnych odpowiedzi (tekst charakteryzuje się bogactwem zastosowanych środków językowych). Podobny do zadania 3. wskaźnik rozwiązywalności miało zadanie 6. i zadanie 8. Te zadania również sprawdzały rozumienie tekstu na poziomie komunikacji i dotyczyły właściwości stylu tekstu Jankego. Wśród zadań, badających rozumienie tekstu na poziomie znaczeń, dominowały zadania zamknięte, co mogło wpłynąć na podwyższenie wskaźnika rozwiązywalności tej grupy zadań (np. w zadaniu 6. zdający często potrafili nazwać styl tekstu w części zamkniętej zadania, ale nie umieli określić cech tego stylu w otwartej części zadania).

W zakresie rozumienia czytanego tekstu publicystycznego zdający potrafili wyszukiwać informacje, odczytywać tekst na poziomie znaczeń, wskazywać najbardziej typowe środki językowe.

Część II arkusza na poziomie podstawowym – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu

Temat 1.

Co czwarty zdający realizował temat: „Analizując fragmenty *Ody do młodości* Adama Mickiewicza i wiersz *Któż nam powróci...* Kazimierza Przerwy-Tetmajera, porównaj przedstawione w nich obrazy młodego pokolenia oraz stosunek młodych do pokolenia ojców. Wykorzystaj konteksty historycznoliterackie.”

Typowe rozwinięcie tematu 1. zostało ocenione na około 11 punktów. Takie rozwinięcie tematu zazwyczaj poprzedzone było wprowadzeniem problemu. Wprowadzenia funkcjonalne wobec problemu wyrażonego w temacie zdarzały się stosunkowo rzadko. Wśród wstępnych hipotez interpretacyjnych, uznawanych za poprawne, najczęściej pojawiały się stwierdzenia, że płaszczyzną łączącą utwory jest to, że zawierają one wypowiedzi pokoleniowe. Znacznie rzadziej dostrzegano wspólne cechy podmioty lirycznego lub sytuację konfliktu pokoleń.

W typowym rozwinięciu tematu zdający skupiali się przede wszystkim na przedstawieniu obrazu pokolenia młodych (młodości) ukazanego w *Odzie do młodości*. Opis obrazu młodego pokolenia w większości wypracowań rozpoczynał się od zauważenia, że młodość jest szczególną wartością. Następnie zdający pisali o istniejącym wśród młodych poczuciu jedności pokoleniowej i poczuciu siły. Pisano także o przekonaniu o nieograniczonych możliwościach młodości, które pozwolą świat uczynić lepszym. Dostrzegano, że młodość wiąże się z optymistycznym widzeniem rzeczywistości, daje nadzieję, sprzyja stawianiu ambitnych i odważnych celów. Zdający nie potrafili scharakteryzować stosunku młodego pokolenia do pokolenia ojców. Zaledwie co trzeci z nich wskazywał na cechy ludzi starych, najczęściej wymieniając bierną postawę, niechęć do działania, ograniczenie horyzontów myślowych, przyziemność. Charakterystyczne przy tym było posługiwanie się leksyką zaczerpniętą bezpośrednio z utworu Mickiewicza. Odwołania do wymaganego przez temat kontekstu historycznoliterackiego pojawiały się w wypracowaniach sporadycznie. Najczęściej przywoływano spór romantyków z klasykami, nie zdarzały się odwołania do innych utworów A. Mickiewicza. Wiele odwołań do kontekstu zawierało w błędy rzeczowe.

Analizie wiersza Kazimierza Przerwy-Tetmajera *Któż nam powróci...* poświęcano znacznie mniej uwagi niż analizie utworu Mickiewicza. Dostrzegano najczęściej, że młodzi mają poczucie zmarnowanej młodości. Pokolenie zostało oświadczone poczuciem bezsilności, smutku i rozpacz. Zauważano, że młodzi ludzie skłonni są obarczać pokolenie ojców odpowiedzialnością za stan, w jakim się znajdują. Zdający zauważali, że młodzi przyjmują postawę bierną, są rozgoryczeni i niezdolni do działania. Analizując utwór Tetmajera, zdający na ogół równoważyli opis pokolenia młodych i opis pokolenia ojców. Najczęściej stwierdzali, że pokolenie ojców nie tylko nie jest w stanie pomagać młodym, ale samo potrzebuje pomocy, oczekuje, że młodzi rozwiążą jego problemy. Rzadziej zauważano, że starzy są krytyczni wobec młodych, nie rozumieją ich potrzeb lub są na te potrzeby obojętni. Nieco częściej, niż w przypadku *Ody...*, zdający przywoływali kontekst historycznoliteracki, w którym można odczytywać wiersz Tetmajera (najczęściej dekadentyzm).

Wypracowania maturalne na ogół zawierały podsumowania. Zazwyczaj zdający podsumowywali swoje wypowiedzi, powtarzając niektóre sformułowania z rozwinięcia tematu. Najczęściej zauważano, że utwory różni postawa młodego pokolenia i nastroj, nieco rzadziej pisano także, że teksty łączy podobny problem – konflikt pokoleń.

Zróznicowanie wyników w zakresie rozwinięcia tematu pomiędzy wypracowaniami bardzo dobrymi i najłabszymi dotyczy kilkupunktowego przedziału (ok. 6 punktów). W wypracowaniach ocenionych najniżej niemal nie pojawiają się odniesienia do kontekstu historycznoliterackiego (całkowity brak odniesień do twórczości poetów). W większości wypracowań najłabszych podjęto próbę podsumowania.

Wypracowania najlepsze wyróżnia wnikliwość analizy, skutkująca pełniejszą charakterystyką pokolenia ojców i głębszym odczytaniem utworu *Któż nam powróci*. W dobrych wypracowaniach często odwoływano się do kontekstów.

Temat 2.

Ponad trzech czwartych wszystkich zdających realizowało temat: „Sen jako sposób prezentowania postaci literackiej. Analizując i interpretując podany fragment *Lalki* Bolesława Prusa, wyjaśnij, co marzenie sennie mówi o bohaterce powieści i jej stosunku do ważnych w jej życiu osób – ojca i Wokulskiego”.

Typowe rozwinięcie tematu 2. zostało ocenione na około 12 punktów. Zwykle, we wstępie wypracowania, zdający przywoływali postać Izabeli. Najczęściej wskazywali, że jest ona arystokratką, przedmiotem miłości Wokulskiego. Następnie, odwołując się do drugiego akapitu podanego fragmentu *Lalki*, zauważali, że Izabela martwi się trudną sytuacją materialną swojej rodziny, lęka się o przyszłość. W rozwinięciu tematu piszący skupiali się głównie na przedstawieniu treści marzenia sennego Izabeli. Zazwyczaj wymieniali najważniejsze elementy świata, który we śnie widziała bohaterka: podróż powozem, grę w karty, człowieka w zasmolonej koszuli i niezrozumiałe zachowanie ojca. Znacznie rzadziej zdający wskazywali cechy snu Izabeli. Najczęściej przywoływano te cechy, które umożliwiły objaśnienie symboliki pojawiających się we śnie przedmiotów (karty, pierścienia). Charakteryzując Izabelę, zwykle mówiono o takich cechach jej osobowości, jak duma i marzycielskie usposobienie. Skupiano się także na stanie emocjonalnym bohaterki: lęku, niepewności, bezradności, poczuciu osaczenia. Wskazania charakteryzujące Izabelę pochodziły na ogół z całego fragmentu (także z początkowych akapitów, które określały sytuację, w której znalazła się bohaterka), ale także, mimo że temat tego nie wymagał, odwoływano się do całej powieści. Realizując część tematu odnoszącą się do osób ważnych w życiu Izabeli, skupiano się na postaci Wokulskiego. Zauważano, że we śnie symbolizuje go człowiek w zasmolonej koszuli. Stwierdzano, że Wokulski budzi w Izabeli lęk, że jest człowiekiem tajemniczym i nieodgadnionym. Znacznie rzadziej zauważano, że, w przekonaniu Izabeli, symbolizuje gorszy świat. Określając stosunek Izabeli do ojca, najczęściej pisano o tym, że Izabela jest niezadowolona z postawy ojca i uważa, że zdobywanie pieniędzy na utrzymanie grą w karty, jest dla arystokraty upokarzające. Dostrzegano także, że córka i ojciec nie potrafią się porozumieć. Około dwie trzecie zdających podejmowało próbę podsumowania swojej wypowiedzi, stwierdzając, że sen odślania psychikę Izabeli. Rzadziej wspomniano o tym, że treść i symbolika snu bohaterki wyrażają jej stosunek do innych postaci.

Różnica w zakresie realizacji tematu pomiędzy wypracowaniami najłabszymi a najlepszymi wyniosła około 5 punktów. W wypracowaniach najłabszych zdający skupiali się głównie na przedstawieniu treści snu i dokonywali powierzchownej charakterystyki bohaterki. Bardzo rzadko wskazywali na cechy snu i cechy wizerunku psychologicznego postaci, które można określić na podstawie analizy treści snu. W co trzeciej pracy pojawiła się próba podsumowania.

W wypracowaniach dobrych znacznie częściej wymieniano cechy snu Izabeli, na podstawie snu charakteryzowano także bohaterkę fragmentu. Więcej miejsca poświęcono charakterystyce postaci ojca i postaci Wokulskiego. Wypracowania dobre zawierały

podsumowania częściowe lub pełne (co trzecie wypracowanie zawierało pełne podsumowanie).

W II części arkusza z języka polskiego na poziomie podstawowym bardzo często występowały błędy rzeczowe. W wypracowaniach realizowanych na pierwszy temat najczęściej wskazywano niewłaściwy czas powstania utworów, myląc datę wydania źródła, z którego korzystał autor zadania, z datą napisania utworu. Wskazywano niewłaściwy kontekst historyczny (np. okres wojny i okupacji), błędnie rozpoznawano zastosowane w utworach środki poetyckie. W przypadku wypracowań realizowanych na drugi temat najczęściej popełniano błędy wynikające z nieznamomości tekstu *Lalki*. Zdający mylili m.in. sytuacje, wątki, motywacje postaw i działania bohaterów, relacje między bohaterami. Nierzadko postacie z innych utworów przedstawiali jako bohaterów *Lalki*, tworzyli także nowe postacie, łącząc imiona i nazwiska pochodzące z różnych tekstów.

Spośród tematów zamieszczonych w arkuszu znacznie częściej wybierano temat, który wymagał napisania wypracowania w związku z fragmentem prozy. Jedynie co piąty zdający podjął próbę napisania wypracowania w związku z tekstami wierszy.

Powszechność występowania błędów rzeczowych w wypracowaniach maturalnych wskazuje na to, że wielu zdających nie zna utworów literackich wymienionych w *Standardach wymagań egzaminacyjnych*.

W wielu wypracowaniach na poziomie podstawowym zdający nie podejmowali analizy tekstu literackiego zamieszczonego w arkuszu. Zamiast analizować i interpretować tekst literacki (w zakresie określonym w temacie), zdający pisali jego streszczenie. Nierzadko przepisywali obszernie fragmenty tekstu, najczęściej nie ujmując ich w cudzysłów. Pojawiały się także wypracowania będące w całości, lub w dużej części, parafrazą utworu literackiego.

Streszczanie utworów, parafrazowanie ich, niefunkcjonalnie stosowanie cytatów bądź kryptocytatów, to zabiegi, które utrudniały poprawną realizację wypracowania w zakresie rozwinięcia tematu. Negatywnie wpływały na kompozycję wypracowania, sprawiając, że najczęściej była ona niefunkcjonalna wobec tematu (zbieżna z porządkiem streszczanego tekstu). Streszczanie utworów na ogół negatywnie wpływało także na styl, język i zapis wypracowania. Zdający posługiwali się leksyką, stylem, konstrukcjami składniowymi i pisownią utworów, które, w zakresie wymaganym przez temat, mieli analizować.

W wypracowaniach zdający często posługiwali się formami językowymi typowymi dla języka mówionego, języka komunikatorów internetowych, esemesów. Widoczna jest postępująca kolokwializacja języka wypracowań.

Tabela 5.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka polskiego

Część I – test			
Numer zadania	Sprawdzana umiejętność Zdający potrafi:	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
1	21) nazwać funkcję tekstu	1	60
2	24) odtworzyć informacje sformułowane wprost, wskazać skutki	1	51
3	17) odczytać sens akapitów	2	57
4	22) rozpoznać środek językowy i jego funkcje w tekście	1	82
5	18) wyodrębnić wykorzystane w tekście argumenty	2	51
6	22) rozpoznać środek językowy i jego funkcje w tekście	2	47
7	22) określić funkcje środka językowego w tekście	1	58
Część II – wypracowanie			
Kryterium		Procent uzyskanych punktów	
		temat 1.	temat 2.
rozwińnięcie tematu	korzystanie z informacji	61	65
kompozycja	pisze tekst uporządkowany, spójny, przestrzegając zasad jego organizacji	79	80
styl	pisze stylem komunikatywnym, dostosowanym do formy wypowiedzi	83	78
język	posługuje się językiem zgodnym z obowiązującą normą	84	82
zapis	stosuje zasady ortografii i interpunkcji	73	70
szczególne walory pracy		–	–
Wybieralność tematu			
temat 1.		temat 2.	
51%		49%	

Poziom rozszerzony

Część I arkusza na poziomie rozszerzonym – rozumienie czytanego tekstu

Rozumienie czytanego tekstu na poziomie rozszerzonym wymagało rozwiązania 7 zadań ułożonych w związku z fragmentem wstępu do książki Czesława Miłosza *Historia literatury polskiej do roku 1939*. Za część I arkusza zdający uzyskiwali średnio około 5 punktów.

Zadanie 1. dotyczyło rozumienia czytanego tekstu na poziomie komunikacji. Polegało na wskazaniu celów książki Czesława Miłosza, o których autor mówi we wstępie do niej. Duża część odpowiedzi błędnych wynikała z nieumiejętności dostrzeżenia, że praca nad książką była dla Czesława Miłosza próbą wyrażenia osobistego punktu widzenia na historię literatury polskiej. Charakter udzielanych odpowiedzi świadczy o tym, że zdający mieli problemy związane z określeniem genezy tekstu na podstawie wyrażonej w nim treści.

Kolejne zadanie wiązało się z poziomem struktury czytanego tekstu. Dotyczyło toku przyczynowo-skutkowego występującego w przedstawionym fragmencie wstępu. To zadanie, podobnie jak pierwsze, sprawiło zdającym dość dużą trudność. Musieli oni określić na podstawie czytanego tekstu zależność pomiędzy przyjętą przez Czesława Miłosza postawą badawczą a kształtem jego książki. Maturzyści nie radzili sobie z tym zadaniem przede wszystkim dlatego, że nie rozróżniali właściwie w czytany fragmencie przedstawionych w nim przyczyn i skutków. Przykładem tego może być odpowiedź: *Konsekwencją uobecniającego się w książce historycyzmu było zgłębienie dżungli czasu*. Zdający w wielu przypadkach nie rozumieli pojęcia *historycyzm* i nie potrafili dostrzec zależności charakteru literatury polskiej od wydarzeń historycznych, na którą to zależność

wskazuje noblista. Istota wielu odpowiedzi świadczy o tym, że zdający nie zawsze mieli świadomość tego, że tekst jest osadzony w jakimś kontekście, który warunkuje jego charakter i że tekst opiera się na pewnych zasadach, które określają jego strukturę.

Zadanie 3. dotyczyło poziomu znaczeń czytanego tekstu. Było łatwe dla zdających. Większość z nich podawała właściwe przykłady paradoksalności historii Polski i polskiej literatury. Odpowiedzi w przypadku tego zadania na ogół miały formę parafraz przykładów przedstawionych przez Czesława Miłosza. Trudność sprawiła pierwsza część zadania. Zdający mieli problemy związane z dostrzeżeniem elementu wspólnego dla ukazanych w tekście przykładów paradoksów oraz problemy związane z uogólnianiem przedstawionych w tekście zjawisk. Zdający mieli także trudności z formułowaniem wniosków na podstawie spostrzeżeń zawartych w czytanim przez nich tekście.

Na ogół dobrze rozwiązywali zadania 4. i 7., które dotyczyły poziomu komunikacji. Właściwie określali cel przywołania przez Czesława Miłosza słów Paula Valery'ego. Większość wykazała się umiejętnością określania celów cytowania i funkcji cudzysłowu w tekście. Odpowiedzi błędne w przypadku zadania 7. wynikały najczęściej z nieosadzania w szerszym kontekście wypowiedzeń, które były ujęte w cudzysłów (grupa zdań, akapit, cały tekst). W wielu przypadkach błędnie określano funkcje cudzysłowu, z powodu przedstawiania ich przez użycie nazw funkcji tekstów językowych.

Zadanie 5. wiązało się ze strukturą tekstu. Polegało na wskazaniu poglądów wyrażonych przez Czesława Miłosza w jego tekście i poparciu ich argumentami, którymi autor posłużył się, żeby uzasadnić myśli wyrażone w jego tekście. Zadanie sprawiło zdającym bardzo dużą trudność. Błędne odpowiedzi wynikały z niewłaściwego przypisania poglądów Czesława Miłosza poglądom, z którymi pisarz polemizuje i które zostały wskazane w zadaniu. Zdający błędnie odczytywali poglądy autora. Często mylili pojęcie „pogląd” z pojęciem „argument” bądź przedstawiali poglądy Czesława Miłosza, nie przedstawiając argumentów, które za nimi przemawiają i które wystąpiły w tekście. Popelnione w tym zadaniu błędy świadczą, że zdający nie opanowali we właściwym stopniu umiejętności dostrzegania analogii i przeciwieństw, wskazania tezy, kontrargumentów i argumentów.

Najwięcej trudności przysporzyło zdającym zadanie 6., badające rozumienie funkcji stosowanych w tekście środków językowych. Dotyczyło ono poziomu komunikacji. Polegało na wskazaniu zabiegów językowych, które autor tekstu zastosował, żeby zasygnalizować subiektywność ukazanego przez niego punktu widzenia historii literatury polskiej. Zdający często zamiast posłużyć się terminami językoznawczymi udzielali odpowiedzi opisowych, wskazane środki ilustrowali niewłaściwymi przykładami. Ich odpowiedzi niekiedy świadczyły, że nie wiedzą, co oznacza wyrażenie *środki językowe*.

Część II arkusza na poziomie rozszerzonym – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu

Temat pierwszy: Zanalizuj i zinterpretuj opowiadanie Sławomira Mrożka *Lolo*, zwracając uwagę na sposób kreowania bohaterów i paraboliczny charakter sytuacji, przedstawionej w tekście.

Prace redagowane w związku z tym tematem w większości miały funkcjonalne wstępy, w których przede wszystkim przedstawiano narratora opowiadania i określano miejsce wydarzeń.

Charakterystyka postaci występujących w utworze była często pobieżna – przedstawiano na ogół cechy charakteru. W niewielkim stopniu próbowano określać cechy osobowości i intelektu, wskazywać wartości, które dla bohaterów są istotne. Charakterystyki dokonywano przeważnie przez opisywanie zachowań postaci występujących w opowiadaniu S. Mrożka. Często nie uwzględniano w niej języka wypowiedzi bohaterów. Nie poddawano analizie relacji, w jakich pozostają wobec siebie postaci utworu czy też tego, w jaki sposób bohaterowie postrzegają siebie, oceniają sytuację, w jakiej się znaleźli. Przedstawiając postaci opowiadania, zwracano szczególną uwagę na narratora, natomiast w niewielkim stopniu próbowano scharakteryzować Lolo. Ważność postaci w tekście, ich znaczenie

zdający określali zazwyczaj nie w kontekście problematyki utworu, ale w związku z długością kwestii przez nie wypowiedzianych.

Opisując sposób przedstawienia postaci, zauważano, że mają one wymiar symboliczny, i zostały ze sobą kontrastowo zestawione. Często dostrzegano także, że w opowiadaniu bohaterowie są personifikowani. Rzadko jednak uświadamiano sobie, że tekst S. Mrożka ma charakter parodystyczny, ironiczny. W pracach sporadycznie pojawiały się spostrzeżenia związane ze stylem opowiadania, a jeżeli były, to zazwyczaj tych spostrzeżeń nie funkcjonalizowano i nie określano związków, jakie zachodzą pomiędzy stylistyką tekstu, zawartą w nim grą językową, groteską a wymową całego utworu S. Mrożka.

Te cechy prac maturalnych świadczą o tym, że teksty epickie maturzyści odczytują zazwyczaj przez pryzmat fabuły, a nie języka czy też innych składników świata przedstawionego. Potwierdzeniem tego może być to, że w pracach sporadycznie pojawiały się uwagi dotyczące zarysowanej w tekście przestrzeni. Wydaje się, że zdający często utożsamiają kategorię przestrzeni z kategorią miejsca.

Zdający, jeżeli pisali o paraboliczności sytuacji przedstawionej w opowiadaniu, to najczęściej określali ją w wymiarze politycznym, bardzo rzadko czynili to w aspekcie społecznym, psychologicznym, kulturowym czy filozoficznym.

Sporadycznie zdarzało się, że w pracach przyznawano wszystkie punkty możliwe do uzyskania za określone kryterium. Tylko w niewielkiej części prac pojawiły się pełne podsumowania.

W pracach najslabszych wstępy często spełniały kryterium formalne, nie były natomiast funkcjonalnie skonstruowane, nie były też wyraźnie zarysowanym punktem wyjścia do dalszych rozważań. Bardzo rzadko w tego rodzaju pracach pojawiały się spostrzeżenia związane z przestrzenią wykreowaną w utworze, z jej symbolicznym znaczeniem. Gdy ją przedstawiano, to w wymiarze fizycznym a nie symbolicznym. Sporadycznie przywoływano konteksty.

Temat drugi: Rola słów w relacjach międzyludzkich. Analizując i interpretując fragment powieści Wiesława Myśliwskiego *Kamień na kamieniu* oraz wiersz Tadeusza Różewicza *Słowa*, zwróć uwagę na przedstawione sytuacje i sposoby kreowania podmiotu mówiącego.

Analizując prace pisane na temat 2., można zauważyć, że najczęściej ich rozwinięcia składały się z uwag na temat sytuacji przedstawionych w obu tekstach oraz refleksji nad rolą słów w relacjach międzyludzkich. Spostrzeżenia dotyczące funkcji słów nie były rozbudowane. Przedstawiano je przeważnie w oparciu o wiersz Tadeusza Różewicza. Tekst Wiesława Myśliwskiego był w mniejszym stopniu wykorzystywany do rozwiązania problemu zawartego w temacie. Wskazywano głównie, że słowa są środkiem służącym do *obłaskiwania świata*, że wykorzystuje się je, aby manipulować ludźmi.

W wielu pracach występowała skłonność do streszczania podanych tekstów. Uogólnienia, które formułowano, zazwyczaj nie były wyprowadzane z pogłębionej analizy. Trudność zdającym sprawiło określenie cech podmiotów mówiących. Większość zdających bardzo mało miejsca poświęciła sposobowi ukształtowania wypowiedzi. Zdający niekiedy określali cechy gatunkowe podanych utworów, próbowali określać właściwości kompozycji tekstów, w większości jednak w swoich analizach nie uwzględniali warstwy językowej. Może to świadczyć o tym, że ich wiedza o języku jest niewielka, a tym samym można przypuszczać, że tworzą teksty w oparciu o schematy wypowiedzi, że rzadko świadomie stosują określone środki językowe. Charakter prac świadczy o tym, że zdający mają niezbyt dużą wiedzę na temat stosowanych w tekstach środkach stylistycznych, składniowych czy też artystycznych funkcji znaków przestankowych.

W pracach najslabszych uwagi dotyczące sposobu ukształtowania wypowiedzi były nieliczne. Sporadycznie w tego rodzaju pracach pojawiały się wskazania dotyczące logicznego wypuklenia treści przez składnię, funkcji gradacji oraz instrumentacji głoskowej. Bardzo rzadko zauważano, że w utworze Wiesława Myśliwskiego występują elementy

stylizacji środowiskowej i stylistyka gawędy, że autor wykorzystał składnię języka mówionego. Nie dostrzegano liryzacji prozy Wiesława Myśliwskiego oraz sentencjonalności wyrażonych w tekście myśli. Tylko w niewielkiej liczbie prac wskazywano, że w wierszu Tadeusza Różewicza *Słowa* zostały funkcjonalnie zastosowane frazeologizmy, a także leksykalne środki stylistyczne służące ocenie świata. Nie określano także znaczenia braku rymów w badanym wierszu.

Analiza prac maturalnych świadczy o tym, że zdający mieli znacznie większe trudności z określeniem sposobu ukształtowania wypowiedzi w utworze wierszowanym niż w utworze prozatorskim.

Właściwości prac stylistycznych tegorocznych maturzystów pozwalają stwierdzić, że zdający często mają dużo problemy związane z analizą i interpretacją tekstów literackich. Wiele zastrzeżeń budzi także w ich pracach zapis – zwłaszcza niewłaściwa interpunkcja. Zdający rzadko przywiązują wagę do estetyki zapisu. Nie mają natomiast większych trudności z budowaniem wypowiedzi uporządkowanej pod względem kompozycyjnym. Ich prace są komunikatywne. Rzadko występują w nich błędy składniowe zakłócające w istotny sposób komunikatywność wypowiedzi. Prace są pisane stylem jednorodnym, jasnym, zawierają dość bogate słownictwo.

6. JĘZYK ANGIELSKI

6.1. Informacja o zdających

Tabela 6.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka angielskiego

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Obowiązkowy		Dodatkowy	
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony	
Liczba zdających			10184	1361	166	
Zdawalność			91%	100%		
Średni wynik			62%	70%	76%	

6.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 6.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka angielskiego

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Rozumienie ze słuchu			
1	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	72
2	określenie głównej myśli tekstu	5	49
3	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora lub nadawcy tekstu	5	57
Rozumienie tekstu czytanego			
4	określenie głównej myśli poszczególnych części tekstu	7	66
5	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	6	66
6	określenie głównej myśli tekstu, stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	7	50
Wypowiedź pisemna – krótki tekst użytkowy			
7	napisanie krótkiej wiadomości do współlokatora:	5	76
	<i>inf. 1. – poinformowanie adresata o konieczności wyjścia</i>	1	90
	<i>inf. 2. – prośba o zrobienie zakupów</i>	1	83
	<i>inf. 3. – poinformowanie o godzinie otwarcia sklepu</i>	1	62
	<i>inf. 4. – poinformowanie o miejscu, gdzie zostawione zostały pieniądze</i>	1	78
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	1	67
Wypowiedź pisemna – dłuższy tekst użytkowy			
8	napisanie listu formalnego do właściciela hotelu:	10	61
	<i>inf. 1. – przypomnienie terminu pobytu oraz wyrażenie zadowolenia z pobytu</i>	1	80
	<i>inf. 2. – poinformowanie o rzeczy, która pozostała w hotelu, przedstawienie ważności tego przedmiotu dla piszącego</i>	1	76
	<i>inf. 3. – opisanie wyglądu pozostawionej rzeczy oraz poinformowanie o miejscu, gdzie ten przedmiot został prawdopodobnie pozostawiony</i>	1	81
	<i>inf. 4. – prośba o przesłanie zagubionego przedmiotu oraz zaoferowanie pokrycia kosztów wysyłki</i>	1	60
	<i>napisanie wypowiedzi zgodnej z formą listu formalnego</i>	2	55
	<i>znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat</i>	2	50
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	2	49

Tabela 6.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka angielskiego

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych			
1	rozumienie tekstu czytanego: rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu przetwarzanie tekstu w zakresie pisania: stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	40
2	przetwarzanie tekstu w zakresie pisania: stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	49
Wypowiedź pisemna			
3	napisanie opisu, opowiadania lub rozprawki: <i>treść – sformułowanie tematu zgodnie z poleceniem i realizacja treści wypowiedzi zgodnie z kryteriami przewidzianymi dla danej formy</i>	18	74
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	5	82
	<i>bogactwo językowe – stosowanie zróżnicowanego słownictwa, frazeologii oraz struktur składniowych adekwatnych do danej formy wypowiedzi</i>	4	85
	<i>poprawność językowa – poprawne stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz interpunkcji i ortografii</i>	5	68
		4	60
Rozumienie ze słuchu			
4	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	74
5	określenie głównej myśli tekstu	5	81
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	65
Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych			
7	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora tekstu	5	75
8	rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu	4	91
9	rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście	3	54

6.3. Wnioski

Poziom podstawowy

W zakresie umiejętności odbioru tekstu na **poziomie podstawowym** (*Rozumienie ze słuchu* i *Rozumienie tekstu czytanego*) jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz technik testowania takich jak dobieranie, prawda/fałsz oraz wielokrotny wybór.

Z analizy odpowiedzi zdających wynika, że zadania, w których należało stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje, okazały się najłatwiejsze dla zdających. Wyjątkiem były zadania, w których tę umiejętność sprawdzano za pomocą techniki wielokrotnego wyboru (zadanie 3. – *Rozumienie ze słuchu* oraz zadanie 6. – *Rozumienie tekstu czytanego*). Umiejętność wyselekcjonowania informacji oraz określenia intencji autora raczej nie sprawiała zdającym problemów. Można dostrzec to na podstawie zadań 1. i 3. (*Rozumienie ze słuchu*), oraz zadania 5. (*Rozumienie tekstu czytanego*). Jedno z nich (zadanie 1.) skonstruowane z wykorzystaniem techniki prawda/fałsz okazało się najłatwiejsze dla zdających. Pozostałe dwa zadania (wielokrotnego wyboru) były trudne dla zdających.

Zadania sprawdzające umiejętność określenia głównej myśli tekstu okazały się najtrudniejsze w arkuszu.

W zakresie pisania krótkiej i dłuższej wypowiedzi – największą trudność sprawiło zdającym zachowanie poprawności językowej. Maturzyści nie mieli poważniejszych problemów z przekazywaniem informacji.

W krótkiej wypowiedzi pisemnej najtrudniejsze do przekazania okazały się informacje 3. i 4. W przypadku informacji 3. zdający często podawali, niezgodnie z poleceniem, informację o tym, do której godziny sklep jest czynny. W informacji 4. zdający podejmowali próby przekazania informacji o miejscu pozostawienia pieniędzy, ale często robili to w sposób niekomunikatywny. Często błędem było użycie słowa „many” zamiast „money”. Z tego powodu informacja stawała się nieczytelna dla odbiorcy. Tego rodzaju rozwiązania były najczęstszą przyczyną utraty punktów.

W dłuższej wypowiedzi pisemnej najtrudniejszą do przekazania okazała się informacja 4. Zdający najczęściej tracili punkty w związku z próbami przekazu informacji, które często okazywały się niekomunikatywne. Powszechnie pojawiającym się problemem była nieznamość odpowiedniego słownictwa.

Redagując list, zdający dość dobrze operowali pięcioma obligatoryjnymi elementami formy. Niestety, znajomość elementów formy listu formalnego nie została opanowana na odpowiednim poziomie. W wielu pracach zdający mieszały zwroty używane w listach nieformalnych z tymi, występującymi w listach oficjalnych. Niektórzy zdający nie używali żadnych zwrotów typowych dla tego rodzaju wypowiedzi. Z drugiej strony, maturzyści najczęściej wypowiadali się w sposób zwięzły, tylko w niewielu pracach przekroczone obowiązujący limit słów. Sporadycznie pojawiały się wypowiedzi, w których zdający przekraczali limit 200 słów i, co się z tym wiąże, tracili 2 punkty za formę listu.

Największą trudność sprawiła maturzystom poprawność językowa, zwłaszcza poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej.

Dość niskie wyniki maturzyści uzyskali w zakresie znajomości struktur leksykalno-gramatycznych (bogactwo językowe).

Poziom rozszerzony

W zakresie umiejętności odbioru tekstu na **poziomie rozszerzonym** (*Rozumienie ze słuchu* i *Rozumienie tekstu czytanego*) jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz zastosowanej techniki testowania (dobieranie, prawda/fałsz, wielokrotny wybór).

Z analizy odpowiedzi w arkuszu wynika, że najłatwiejsze dla zdających okazały się zadanie 5. (*Rozumienie ze słuchu*), w którym należało określić główną myśl tekstu (technika dobierania) oraz zadanie 8. (*Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych*). Natomiast najtrudniejsze były zadania 1. oraz 2. (*Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych*), w których maturzysta rozpoznawał związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu oraz stosował zmiany struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji. Oprócz wspomnianych zadań trudne okazały się również zadanie 6. (*Rozumienie ze słuchu*), w którym zdający miał stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje oraz wyselekcjonować je (technika wielokrotnego wyboru) oraz zadanie 9. (*Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych*), w którym zdający wykazał się umiejętnością rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu oraz rozpoznawania różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w kontekście.

W zakresie rozpoznawania i stosowania struktur gramatycznych zdający wykazywali się dość niskim stopniem opanowania tych umiejętności na poziomie rozszerzonym. Natomiast, bardzo dobrze opanowana została zdolność rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. Z drugiej strony, raczej słabo opanowana została umiejętność rozpoznawania struktur leksykalno-gramatycznych. Zadanie sprawdzające

tę umiejętność okazało się najtrudniejsze w części II arkusza na poziomie rozszerzonym. Jeszcze większe problemy zdający mieli w przypadku stosowania struktur leksykalno-gramatycznych (część I arkusza na poziomie rozszerzonym).

W zakresie realizacji treści i kompozycji skonstruowanie wieloaspektowej, dłuższej wypowiedzi pisemnej nie sprawiało zdającym trudności.

Wskaźniki łatwości dotyczące bogactwa językowego są dość dobre. Niestety, zdający nie wykazali się wysokim poziomem znajomości struktur leksykalno-gramatycznych i w związku z tym poprawność językowa została nisko oceniona w pracach tegorocznych maturzystów. Należy jednakże podkreślić, że zdający w dość dobrym stopniu opanowali struktury leksykalno-gramatyczne, wymagane m.in. do przedstawiania i uzasadniania własnych i cudzych opinii, relacjonowania wydarzeń, przedstawiania odpowiednich argumentów związanych z zaletami i wadami budowania autostrad. Wyżej wymienione umiejętności wymagają nie tylko opanowania słownictwa do zrealizowania tematu wypracowania, ale także takich zwrotów i wyrażeń, które pomogą wyrażać się w określonej formie zgodnie ze stylem wypowiedzi. W przypadku **opisu** nauczyciela zdający czasami skupiali się jedynie na aspekcie związanym z umiejętnością rozbudzania zainteresowań młodzieży, zapominając o przedstawianiu odpowiedniego podejścia do problemów młodych ludzi. W **opowiadaniu** osoby piszące czasami nie przedstawiały przygody związanej z niebezpiecznym stworzeniem. Niekiedy zwierzę przedstawione zostało w wypowiedzi, lecz z tego faktu nie wynikało żadne zagrożenie. Sporadycznie zdający umieszczali akcję w miejscu innym niż góry. W **rozprawce** powtarzającym się błędem był brak bezpośredniego odniesienia się do tematu wypowiedzi. Zdający często nie odnosili się do obydwu aspektów budowania autostrad zawartych w temacie, tj. kwestii rozwoju kraju oraz zagrożeń dla obszarów o wartości przyrodniczej. Argumenty wykorzystywane przez osoby piszące ten temat często przedstawiały jedynie pozytywne i negatywne aspekty budowy autostrad. Pomimo ostrzeżenia zawartego w poleceniu, niektórzy zdający stracili 4 punkty w kryterium kompozycji za przekroczenie górnego limitu słów (prace liczące ponad 300 słów).

7. JĘZYK NIEMIECKI

7.1. Informacja o zdających

Tabela 7.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka niemieckiego

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Dodatkowy
	Obowiązkowy		
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	676	46	16
Zdawalność	88%	98%	
Średni wynik	58%	76%	80%

7.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 7.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka niemieckiego

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Rozumienie ze słuchu			
1	określanie intencji autora lub nadawcy tekstu	5	55
2	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje	5	72
3	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	56
Rozumienie tekstu czytanego			
4	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	6	50
5	określanie głównych myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowanie informacji, rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu	8	38
6	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje	6	71
Wypowiedź pisemna – krótki tekst użytkowy			
7	napisanie krótkiej wiadomości do znajomej z Lipska i odwołanie ustalonej wizyty z uzasadnieniem:	5	71
	<i>inf. 1. – poinformowanie o podjęciu pracy wakacyjnej</i>	1	84
	<i>inf. 2. – uzasadnienie, dlaczego praca jest ważna</i>	1	82
	<i>inf. 3. – wyrażenie żalu z powodu odwołania wizyty</i>	1	64
	<i>inf. 4. – zaproponowanie innego terminu przyjazdu</i>	1	79
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	1	49
Wypowiedź pisemna – dłuższy tekst użytkowy			
8	napisanie listu prywatnego do kolegi z Niemiec na temat przygotowań do egzaminów maturalnych, wyboru przedmiotów i kierunku studiów zdającego:	10	60
	<i>inf. 1. – określenie wybranych przedmiotów i uzasadnienie swojego wyboru</i>	1	75
	<i>inf. 2. – opis przygotowań do egzaminu i podanie osób, które pomagały w przygotowaniach</i>	1	74
	<i>inf. 3. – opis ostatniego dnia przed egzaminem i obecnego samopoczucia</i>	1	62
	<i>inf. 4. – określenie miejsca przyszłych studiów i podanie planów wakacyjnych</i>	1	79
	<i>napisanie wypowiedzi zgodnej z formą listu prywatnego</i>	2	69
	<i>znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat</i>	2	48
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	2	39

Tabela 7.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka niemieckiego

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych			
1	znajomość struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi związanych z podanym tematem/poleceniem; rozumienie tekstu czytanego, rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu; przetwarzanie tekstu w zakresie pisania, stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	41
2	przetwarzanie tekstu w zakresie pisania, stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	75
Wypowiedź pisemna			
3	napisanie rozprawki, opowiadania i opisu:	18	85
	<i>treść – sformułowanie tematu zgodnie z poleceniem i realizacja treści wypowiedzi zgodnie z kryteriami przewidzianymi dla danej formy</i>	5	96
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	4	94
	<i>bogactwo językowe – stosowanie zróżnicowanego słownictwa, frazeologii oraz struktur składniowych adekwatnych do danej formy wypowiedzi</i>	5	89
	<i>poprawność językowa – poprawne stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz interpunkcji i ortografii</i>	4	59
Rozumienie ze słuchu			
4	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje	5	75
5	określenie głównej myśli tekstu	5	62
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	75
Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych			
7	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	4	84
8	wyselekcjonowanie informacji, rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu	5	85
9	rozpoznanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych	3	73

7.3. Wnioski

Poziom podstawowy

W zakresie umiejętności odbioru tekstu słuchanego i czytanego jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz technik testowania, tzn. dobieranie, prawda/fałsz oraz wielokrotny wybór.

Najłatwiejsze dla zdających okazały się zadania, w których należało stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje (zadanie 2. i zadanie 6.). Najwięcej problemów sprawiało zdającym określanie głównych myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowanie informacji, rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu (zadanie 5.). Problemy zdającym sprawiała również umiejętność wyselekcjonowania informacji (zadanie 3. i 4.).

W obszarze umiejętności – *pisanie krótkiej i dłuższej wypowiedzi* zdający bardzo dobrze poradzili sobie z przekazaniem informacji. Największą trudność sprawiła im poprawność językowa. W krótkiej formie użytkowej najłatwiejsze okazało się przekazanie informacji nr 1, 2 i 4, zaś nieco trudniejsze informacji nr 3 – wyrażenie żalu z powodu odwołania wizyty.

Wielu zdających nie wykazało się znajomością odpowiedniej leksyki. Często stosowano słowo: „Entschuldigung” zamiast „Es tut mir leid”, a więc pomyłono wyrażanie żalu z przeprosinami. Wielu abiturientów myliło również zastosowanie czasowników „fahren” i „kommen”. Wiele błędów wynikało z niewłaściwego użycia czasów. Przekazanie informacji nr 1 było wprawdzie najłatwiejsze, ale część zdających nie zastosowała wymaganego tu czasu przeszłego.

Dłuższa wypowiedź pisemna okazała się umiarkowanie trudna. Większość zdających poradziła sobie z przekazaniem informacji, choć nieco problemów przysporzyło przekazanie informacji nr 3 – opisu ostatniego dnia przed egzaminem i obecnego samopoczucia. Nierzadko opisywano samopoczucie na egzaminie. Zdający mieli najwięcej problemów z zachowaniem poprawności językowej. Znajomość struktur leksykalno-gramatycznych (bogactwo językowe) sprawiła maturzystom trudność.

Poziom rozszerzony

Wiele problemów przysporzyło zdającym rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu oraz stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych (zadanie 1.). Jednak znacznie lepiej wykonano zadania sprawdzające stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych.

Wypowiedź pisemna okazała się bardzo łatwa w zakresie treści, kompozycji i bogactwa językowego. Rozprawka nie przysporzyła abiturientom większych problemów. W wielu pracach pojawiła się jednak jednostronna argumentacja lub brak zachowania proporcji między argumentami „za” i „przeciw”. W opisie niektórzy zdający nie uwzględnili podanych w poleceniu elementów, tzn. wystroju, oferty kulinarnej, obsługi, lub też nie opisali, na czym polegała niezwykłość lokalu. Wiele do życzenia pozostawia tu też bogactwo językowe: przymiotnik stosowano zwykle w formie orzecznika, a nie przydawki. Można również zauważyć, że forma opisu była wybierana stosunkowo rzadko. Maturzyści redagując opowiadanie mieli problemy z przedstawieniem wydarzenia głównego. Zdający często ograniczali się do napisania relacji o problemach zdrowotnych przyjaciela.

Najgorzej w przypadku wypowiedzi pisemnej przedstawia się kryterium poprawności językowej. Zdający mieli problemy ze stosowaniem właściwych struktur gramatyczno-leksykalnych oraz frazeologicznych.

W zakresie umiejętności: rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych najłatwiejsze okazały się zadania, w których należało wyselekcjonować informacje i rozpoznać związki między poszczególnymi częściami tekstu (zadanie 8.) oraz stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje (zadanie 7.). Zdecydowanie najtrudniejsze okazało się zadanie nr 5 – określanie głównej myśli tekstu (technika dobierania). Zdający nie opanowali więc odpowiedniej leksyki z zakresu tematycznego: świat przyrody.

8. JĘZYK ROSYJSKI

8.1. Informacja o zdających

Tabela 8.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka rosyjskiego

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	1963	147	53
Zdawalność	97%	100%	
Średni wynik	68%	76%	82%

8.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 8.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka rosyjskiego

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Rozumienie ze słuchu			
1	określanie głównej myśli tekstu	5	85
2	określanie głównej myśli tekstu, wyselekcjonowanie informacji	5	80
3	wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora	5	57
Rozumienie tekstu czytanego			
4	określanie głównej myśli tekstu, stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje	6	72
5	określanie głównej myśli tekstu, wyselekcjonowanie informacji	7	81
6	wyselekcjonowanie informacji, określanie głównej myśli tekstu	7	68
Wypowiedź pisemna – krótki tekst użytkowy			
7	sformułowanie ogłoszenia o sprzedaży samochodu:	5	63
	<i>inf. 1. – poinformowanie o zamiarze sprzedaży samochodu</i>	1	53
	<i>inf. 2. – opis wyglądu samochodu</i>	1	78
	<i>inf. 3. – wskazanie jego zalet</i>	1	71
	<i>inf. 4. – poinformowanie, gdzie można obejrzeć ten samochód</i>	1	77
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	1	37
Wypowiedź pisemna – dłuższy tekst użytkowy			
8	napisanie listu prywatnego do koleżanki z Rosji na temat zmiany szkoły:	10	49
	<i>inf. 1. – poinformowanie o zmianie szkoły i podanie powodu tej zmiany</i>	1	65
	<i>inf. 2. – przedstawienie oferty szkoły w zakresie języków obcych i zajęć pozalekcyjnych</i>	1	56
	<i>inf. 3. – wymienienie pomieszczeń w nowej szkole i opis wyposażenia pracowni językowej</i>	1	55
	<i>inf. 4. – przedstawienie nowego nauczyciela i uzasadnienie, dlaczego autor listu go lubi</i>	1	69
	<i>napisanie wypowiedzi zgodnej z formą listu prywatnego</i>	2	60
	<i>znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat</i>	2	38
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	2	25

Tabela 8.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka rosyjskiego

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych			
1	rozumienie tekstu czytanego, rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu	2,5	61
	przetwarzanie tekstu w zakresie pisania, stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji		
2	przetwarzanie tekstu w zakresie pisania, stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	59
Wypowiedź pisemna			
3	napisanie rozprawki, opowiadania i opisu: <i>treść – sformułowanie tematu zgodnie z poleceniem i realizacja treści wypowiedzi zgodnie z kryteriami przewidzianymi dla danej formy</i>	18	76
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	5	89
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	4	93
	<i>bogactwo językowe – stosowanie zróżnicowanego słownictwa, frazeologii oraz struktur składniowych adekwatnych do danej formy wypowiedzi</i>	5	69
	<i>poprawność językowa – poprawne stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz interpunkcji i ortografii</i>	4	52
Rozumienie ze słuchu			
4	określenie głównej myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowanie informacji	5	91
5	wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora	5	85
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje	5	84
Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych			
7	określenie głównej myśli tekstu, wyselekcjonowanie informacji	5	80
8	określenie głównej myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowanie informacji	4	89
9	rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, rozpoznanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych	3	56

8.3. Wnioski

Poziom podstawowy

W zakresie umiejętności odbioru tekstu na poziomie podstawowym (*Rozumienie ze słuchu* i *Rozumienie tekstu czytanego*) jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz technik testowania (dobieranie, prawda-falsz, wielokrotny wybór).

Z analizy odpowiedzi wynika, że łatwe dla zdających okazały się zadania sprawdzające umiejętność określania głównej myśli tekstu i wyselekcjonowania informacji (zad. 1., 2., 5.). Na taki wynik wpłynęły niewątpliwie: temat tekstów i zastosowane w zadaniach techniki. Zrozumiałe dla maturzystów okazały się wypowiedzi na temat, czy możliwa jest przyjaźń między kobietą i mężczyzną (w połączeniu z techniką *prawda-falsz*) oraz oparte na technice *dobieranie* wypowiedzi o sposobach zaopatrywania się w książki i rady dla osób, które mają problemy z zasypianiem. Umiarkowanie trudne były zadania oparte na technice *wielokrotny wybór* (zadanie 3. sprawdzające umiejętność rozumienia ze słuchu oraz zadanie 6. na rozumienie tekstu czytanego).

W obszarze umiejętności – pisanie krótkiej i dłuższej wypowiedzi pisemnej – sformułowanie ogłoszenia o sprzedaży samochodu było dla zdających zadaniem umiarkowanie trudnym,

natomiast napisanie listu prywatnego do koleżanki z Rosji na temat zmiany szkoły okazało się trudne.

W KFU największą trudność sprawiło poinformowanie o zamiarze sprzedaży samochodu. Maturzyści nie znali zwrotu *продать машину* i nie potrafili zastąpić go inną konstrukcją. Przekazanie pozostałych informacji wypadło zadowalająco.

Natomiast w DFU przekazanie wszystkich informacji okazało się dla zdających zadaniem umiarkowanie trudnym. Aż w połowie przypadków przyczyną utraty punktów były: nieznanostwo odpowiedniego słownictwa i liczne błędy językowe uniemożliwiające zrozumienie informacji. W stopniu zadowalającym maturzyści nie opanowali także umiejętności napisania wypowiedzi zgodnej z formą listu prywatnego. Trudne i bardzo trudne okazały się: poprawne stosowanie środków językowych adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej (poprawność językowa) oraz znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat (bogactwo językowe).

W obu formach użytkowych pojawiały się wyrazy nieistniejące w języku rosyjskim jako zapis fonetyczny z potocznej mowy pogranicza, języków białoruskiego i ukraińskiego oraz liczne polonizmy. Zdarzały się prace pisane całkowicie po polsku alfabetem rosyjskim. Należy jednak podkreślić, że obok niekomunikatywnych i chaotycznych wypowiedzi było wiele prac, których autorzy wykazali się wysokim stopniem opanowania leksyki i gramatyki języka rosyjskiego oraz formy listu prywatnego.

Poziom rozszerzony

Zadania sprawdzające umiejętność rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych (zad. 1., 2. i 9.) były dla zdających umiarkowanie trudne.

Natomiast wieloaspektowa, dłuższa wypowiedź pisemna okazała się zadaniem łatwym. W stopniu dobrym zdający opanowali umiejętności z zakresu treści i kompozycji. Maturzyści w swoich wypowiedziach potrafili posłużyć się formą rozprawki, opowiadania i opisu, zachowując trójdzielność kompozycji (wstęp, rozwinięcie i zakończenie) oraz właściwe proporcje między tymi częściami. Nieliczni przekroczyli obowiązujący limit słów i nie zastosowali akapitów. Natomiast niżej zadowalającym procentem uzyskanych punktów cechuje się poprawność językowa i bogactwo językowe, a błędy gramatyczne i ortograficzne są częstym zjawiskiem w maturalnych pracach.

W zakresie umiejętności odbioru tekstu na poziomie rozszerzonym (*Rozumienie ze słuchu* i *Rozumienie tekstu czytanego*) wszystkie zadania okazały się łatwe dla zdających, niezależnie od zastosowanych technik testowania (dobieranie, prawda-falsz, wielokrotny wybór). Wyniki II części egzaminu na poziomie rozszerzonym świadczą o tym, że przystąpiły do niego osoby, które dobrze znają język rosyjski.

9. BIOLOGIA

9.1. Informacja o zdających

Tabela 9.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z biologii

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	1529	816	553
Zdawalność	84%	92%	
Średni wynik	42%	53%	50%

9.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 9.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z biologii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1, 12, 18	opisywanie budowy i funkcji organizmu człowieka	6	43
15, 16	przedstawianie związków między strukturą i funkcją w organizmie człowieka	2	52
19, 26, 28	przedstawianie i wyjaśnianie zależności pomiędzy organizmem i środowiskiem	5	43
9, 10, 14, 17, 21, 22, 23	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk oraz procesów biologicznych	12	43
Korzystanie z informacji			
3	odczytywanie informacji przedstawionych w formie tekstu, wykresu, tabeli, schematu, rysunku	2	49
5, 27, 29	selekcjonowanie, porównywanie informacji	5	46
7, 11	przetwarzanie informacji według podanych zasad	5	38
Tworzenie informacji			
2, 4	planowanie działań na rzecz własnego zdrowia i ochrony środowiska	4	40
6, 13, 20	interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami	4	41
8, 24, 25, 30	formułowanie wniosków oraz formułowanie i uzasadnianie opinii na podstawie analizy informacji	5	29

Tabela 9.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z biologii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1, 2, 12	opisywanie budowy i funkcji na różnych poziomach organizacji życia i u różnych organizmów	4	49
3	przedstawianie związków między strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia	2	52
11, 13, 33	przedstawianie i wyjaśnianie zależności pomiędzy organizmem i środowiskiem	4	71
9, 10, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 26, 28	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk oraz procesów biologicznych	17	46
Korzystanie z informacji			
4, 7, 25	odczytywanie informacji przedstawionych w formie tekstu, wykresu, tabeli, schematu, rysunku	8	46
18, 30	selekcjonowanie, porównywanie informacji	3	80
5, 6	przetwarzanie informacji według podanych zasad	4	68
Tworzenie informacji			
21	planowanie działań, eksperymentów i obserwacji – formułowanie problemów badawczych, stawianie hipotez, dobieranie obiektu i metody, planowanie przebiegu obserwacji lub eksperymentu	1	46
14, 19, 27, 31, 32, 34	interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami	11	51
8, 15, 29, 35	formułowanie wniosków oraz formułowanie i uzasadnianie opinii na podstawie analizy informacji	6	41

W tabeli pogrubiono numery zadań, które odnoszą się do wymagań z poziomu podstawowego

9.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Z analizy wyników egzaminu maturalnego z biologii wynika, że dla tegorocznych maturzystów, rozwiązujących zadania z arkusza dla poziomu podstawowego, umiejętności i wiadomości ze wszystkich trzech obszarów standardów nie zostały opanowane w stopniu zadowalającym. Nieco lepiej zdający radzili sobie z rozwiązywaniem zadań zgrupowanych w I obszarze (*Wiadomości rozumienie*) oraz II obszarze (*Korzystanie z informacji*) standardów. Do najtrudniejszych należały zadania, które wymagały tworzenia informacji.

Spośród umiejętności i wiadomości z I obszaru standardów tylko umiejętność przedstawiania związków między strukturą i funkcją w organizmie człowieka została opanowana w stopniu umiarkowanym. Słabiej maturzyści radzili sobie z opisywaniem budowy i funkcji organizmu człowieka, przedstawianiem związków między strukturą i funkcją oraz przedstawianiem i wyjaśnianiem procesów oraz zjawisk biologicznych. Również zadania sprawdzające umiejętności związane z korzystaniem z informacji okazały się dla zdających trudne. Dużym problemem było przetwarzanie informacji według podanych zasad do formy wykresu bądź opisu. Stosunkowo mniej trudności mieli z odczytywaniem informacji przedstawionych w formie schematu. Zdający w stopniu niezadowalającym opanowali umiejętności opisane w III obszarze standardów. Zadania, w których należało sformułować wnioski oraz sformułować i uzasadnić opinie na podstawie analizy danych, okazały się dla zadających

trudne. Mieli oni problemy z logicznym, precyzyjnym formułowaniem odpowiedzi. Często przyczyną utraty punktów w tych zadaniach, było odtwórcze prezentowanie wiedzy, brak umiejętności łączenia informacji z różnych źródeł i własnego doświadczenia. Słabo opanowane okazały się umiejętności wymagające planowania działań na rzecz własnego zdrowia. Trudności sprawiało zdającym również interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami. Wielu z nich myliło przyczyny ze skutkami zjawisk i procesów biologicznych.

Tegoroczni maturzyści, rozwiązujący zadania z arkusza dla poziomu podstawowego, nie opanowali żadnych treści z podstawy programowej w stopniu zadowalającym. Największe problemy sprawiały zdającym zadania dotyczące odżywiania się człowieka oraz z elementów genetyki. Względnie najlepiej maturzyści rozwiązywali zadania z zakresu ekologii i ochrony środowiska.

Poziom rozszerzony

Umiejętności i wiadomości z I i II obszaru standardów wymagań egzaminacyjnych z biologii dla poziomu rozszerzonego zostały opanowane przez tegorocznych maturzystów w stopniu umiarkowanym. Słabą stroną wielu zdających jest umiejętność tworzenia informacji.

W I obszarze standardów względnie łatwe okazało się przedstawianie i wyjaśnianie zależności pomiędzy organizmem a środowiskiem. Natomiast trudne – przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk i procesów biologicznych oraz opisywanie budowy i funkcji na różnych poziomach organizacji życia i u różnych organizmów. Wielu zdających nie potrafiło poprawnie analizować informacji przedstawionych w formie wykresu, schematu. Często przepisywali oni informacje z materiału źródłowego bez ich interpretacji i zgodności z poleceniem.

Część maturzystów miała trudności z przetwarzaniem informacji do formy tabeli bądź poprawnego merytorycznego, logicznego opisu. Odpowiedzi ich charakteryzowały się zbyt dużym stopniem ogólności, pomijaniem istotnych informacji i błędami merytorycznymi. Większość zdających wykazała się dobrym opanowaniem umiejętności selekcjonowania i porównywania informacji dostępnych w materiałach źródłowych. Spośród umiejętności z III obszaru standardów w stopniu umiarkowanym zdający opanowali interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami. Trudniejsze natomiast było formułowanie problemów badawczych do przedstawionego eksperymentu, co często wynikało z braku analizy rysunku dołączonego do zadania, będącego jego integralną częścią. Najstabilniej wypadły zadania wymagające formułowania wniosków oraz formułowania i uzasadniania opinii na podstawie analizy informacji. Zdający w wielu przypadkach nie potrafili wykorzystać zdobytej wiedzy, jako narzędzia do twórczego rozwiązywania problemów. Nie potrafili także krytycznie odnieść się do udzielanych przez siebie odpowiedzi i dokonać ich weryfikacji zgodnie ze aktualnym stanem wiedzy nauk biologicznych.

Maturzyści, rozwiązujący zadania z arkusza dla poziomu rozszerzonego, na zadowalającym poziomie opanowali jedynie treści z zakresu organizmu człowieka, jako zintegrowanej całości i jego prawidłowego funkcjonowania. Trudne dla zdających okazały się zadania dotyczące różnorodności życia na Ziemi, komórki – podstawowej jednostki życia. Zadania sprawdzające pozostałe treści uzyskały współczynniki wskazujące na ich umiarkowaną trudność.

10. CHEMIA

10.1. Informacja o zdających

Tabela 10.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z chemii

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	196	262	716
Zdawalność	85%	96%	
Średni wynik	49%	68%	60%

10.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 10.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z chemii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:			
2, 15, 16b, 26, 27, 28, 30	zna i rozumie prawa, pojęcia i zjawiska chemiczne, posługuje się terminologią i symboliką chemiczną	8	40
4, 22	opisuje właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych oraz ich zastosowania	4	38
3, 11, 12, 14, 16a, 23, 24, 29	przedstawia i wyjaśnia zjawiska i procesy chemiczne	15	42
Korzystanie z informacji – zdający:			
1, 6	odczytuje i analizuje informacje przedstawione w formie tekstu o tematyce chemicznej, tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	4	62
8	uzupełnia brakujące informacje na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku, tekstu	2	86
17	selekcjonuje, porównuje informacje	2	71
7, 20	przetwarza informacje według podanych zasad	2	68
19, 21	wykonuje obliczenia chemiczne	4	32
Tworzenie informacji – zdający:			
13, 18	wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe w zakresie: podobieństw i różnic we właściwościach pierwiastków, zależności między budową substancji a jej właściwościami oraz przemian chemicznych	2	42
10, 25	planuje typowe eksperymenty i przewiduje obserwacje	5	56
5, 9	interpretuje informacje oraz formułuje wnioski	2	78

Tabela 10.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z chemii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:			
Poziom podstawowy			
21b	zna i rozumie prawa, pojęcia i zjawiska chemiczne, posługuje się terminologią i symboliką chemiczną	1	79
3, 4c, 6, 21a, 31a	przedstawia i wyjaśnia zjawiska i procesy chemiczne	8	66
Poziom rozszerzony			
8, 11, 19	zna i rozumie prawa, pojęcia i zjawiska chemiczne, posługuje się terminologią i symboliką chemiczną	5	72
2, 30	opisuje właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych oraz ich zastosowania	4	31
15a, 17, 24, 27	przedstawia i wyjaśnia zjawiska i procesy chemiczne	5	68
Korzystanie z informacji – zdający:			
Poziom podstawowy			
4a, 7a	odczytuje i analizuje informacje przedstawione w formie tekstu o tematyce chemicznej, tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	2	88
18, 33	uzupełnia brakujące informacje na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku, tekstu	3	78
32a, 34b	selekcjonuje, porównuje informacje	2	66
4b	zapisuje obserwacje wynikające z prezentowanego doświadczenia	1	71
7b, 9	wykonuje obliczenia chemiczne	4	53
Poziom rozszerzony			
1	odczytuje i analizuje informacje przedstawione w formie tekstu o tematyce chemicznej, tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	3	57
10, 13, 31b	uzupełnia brakujące informacje na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku, tekstu	3	76
16, 32b	selekcjonuje, porównuje informacje	2	77
26	zapisuje obserwacje wynikające z prezentowanego doświadczenia	1	54
25, 28	wykonuje obliczenia chemiczne	4	53
Tworzenie informacji – zdający:			
Poziom podstawowy			
35	wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe w zakresie: podobieństw i różnic we właściwościach pierwiastków, zależności między budową substancji a jej właściwościami oraz przemian chemicznych	1	74
Poziom rozszerzony			
5, 12, 20, 22	wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe w zakresie: podobieństw i różnic we właściwościach pierwiastków, zależności między budową substancji a jej właściwościami oraz przemian chemicznych	4	42
23, 29	planuje eksperymenty i przewiduje obserwacje	4	67
14, 15b, 34a	interpretuje informacje oraz formułuje wnioski i uzasadnia opinie	3	44

10.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Zdający dość dobrze poradzi sobie z zadaniami sprawdzającymi podstawowe prawa, pojęcia i zjawiska chemiczne. Trudne okazało się zadanie sprawdzające znajomość i rozumienie pojęć związanych z izomerią konstytucyjną oraz stosowanie bilansu elektronowego do uzgadniania równań reakcji. Niepokoi fakt, że zdający nie potrafili ustalić stopni utlenienia lub zapisują je cyframi arabskimi, stosując formę oznaczającą symbol jonu, który nie istnieje. Dość liczna grupa zdających nie poradziła sobie z opisywaniem właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych. Zadania te okazały się trudne dla wielu maturzystów.

Tegorocznym maturzystom nie sprawiały kłopotu zadania sprawdzające konstruowanie i analizowanie wykresów, dokonywanie selekcji i analizy informacji podanych w formie tekstu o tematyce chemicznej. Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające wykonywanie obliczeń chemicznych. Błędy były konsekwencją niewystarczającej analizy treści zadania, niewłaściwych zaokrągleń lub rachunków.

Dość dobrze wypadły zadania sprawdzające dokonywanie uogólnień i formułowanie wniosków oraz planowanie typowych eksperymentów i przewidywanie obserwacji. Nadal trudności sprawiają zadania sprawdzające wyjaśnianie przebiegu zjawisk spotykanych w życiu codziennym, posługując się wiedzą chemiczną w korelacji z innymi naukami przyrodniczymi.

Poziom rozszerzony

Grupa zdających poziom rozszerzony poradziła sobie lepiej z zadaniami sprawdzającymi umiejętności z zakresu podstawowego niż zdający poziom podstawowy.

Zdający dobrze poradzi sobie z zadaniami sprawdzającymi podstawowe prawa, pojęcia i zjawiska chemiczne. Trudne okazały się zadania odwołujące się do opisywania właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych oraz ich zastosowania, a także opisywania typowych właściwości grup węglowodorów i ich pochodnych oraz ich otrzymywania.

Maturzyści dość dobrze wykonali zadania sprawdzające odczytywanie i interpretację informacji z układu okresowego pierwiastków i tabeli rozpuszczalności oraz zapisywali obserwacje wynikające z prezentowanych doświadczeń. Trudności sprawiały zadania obliczeniowe, które wymagają wykorzystania kilku umiejętności, np. stechiometrii i przeliczenia objętości gazu w warunkach innych niż normalne.

Zdający dobrze przewidywali, jak zmieni się położenie stanu równowagi reakcji chemicznej po zmianie warunków, dość dobrze planowali typowe doświadczenia oraz dobrze wyjaśniali przyczynę powstawania podwójnej warstwy lipidowej. Trudne okazały się zadania sprawdzające wyjaśnianie przebiegu zjawisk spotykanych w życiu codziennym, posługując się wiedzą chemiczną. Podobnie jak w latach ubiegłych dość trudne okazało się zadanie sprawdzające przewidywanie kierunku przebiegu reakcji utleniania i redukcji oraz zadanie sprawdzające określanie rodzaju produktów powstających w reakcji hydrolizy soli. Niepokoi fakt, że zdający nie odnotowują w zapisie równań reakcji odwracalności w przypadku hydrolizy a błędnie pokazują stan równowagi w pracującym ogniwie. Świadczy to o słabym rozumieniu procesów równowagowych.

Dość często zdający udzielali odpowiedzi niezgodnych z poleceniem, niepełnych, nieprecyzyjnych. Często przyczyną utraty punktów były niestaranne zapisy zarówno równań przemian chemicznych, jak i zadań rachunkowych.

11. FIZYKA I ASTRONOMIA

11.1. Informacja o zdających

Tabela 11.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z fizyki i astronomii

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Obowiązkowy		Dodatkowy
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających			140	40	444
Zdawalność			99%	100%	
Średni wynik			66%	76%	59%

11.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 11.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z fizyki i astronomii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:			
	1. posługuje się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z:	24	65
1, 11, 17	<i>a/ ruchem, jego powszechnością i względnością</i>	4	78
13.2, 14.2	<i>b/ oddziaływaniami w przyrodzie</i>	4	47
15.1, 15.2	<i>c/ makroskopowymi właściwościami materii a jej budową mikroskopową</i>	4	79
18.1	<i>d/ porządkiem i chaosem w przyrodzie</i>	3	47
19.1, 19.2	<i>e/ światłem i jego rolą w przyrodzie</i>	4	74
5, 21.2	<i>f/ energią, jej przemianami i transportem</i>	3	50
8	<i>g/ budową i ewolucją Wszechświata</i>	1	73
10	<i>h/ narzędziami współczesnej fizyki i ich rolą w badaniu mikro- i makroświata</i>	1	73
7	2. na podstawie znanych zależności i praw wyjaśnia i przewiduje przebieg zjawisk oraz wyjaśnia zasadę działania urządzeń technicznych	1	46
Korzystanie z informacji – zdający:			
3	odczytuje i analizuje informacje podane w formie tabeli, wykresu, schematu, rysunku	1	53
20.2	uzupełnia brakujące elementy (schematu, rysunku, wykresu, tabeli), łącząc posiadane i podane informacje	2	42
2	selekcjonuje i ocenia informacje	1	81
14.1, 16, 20.3, 21.1	przetwarza informacje: formułuje opis zjawiska lub procesu fizycznego, rysuje schemat układu doświadczalnego lub schemat modelujący zjawisko	8	71
13.1	przetwarza informacje: rysuje wykres zależności dwóch wielkości fizycznych	3	77
Tworzenie informacji – zdający:			
4, 6, 18.2, 20.1	interpretuje informacje przedstawione w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu	6	79
9, 12, 22	stosuje pojęcia i prawa fizyczne do rozwiązywania problemów praktycznych	4	58

Tabela 11.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z fizyki astronomii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:			
	posługuje się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z:	17	65
1.4, 1.5, 5.5	1/ <i>ruchem, jego powszechnością i względnością</i>	7	45
5.4	2/ <i>oddziaływaniami w przyrodzie</i>	2	79
4.1, 4.2, 4.3, 4.5	3/ <i>makroskopowymi właściwościami materii a jej budową mikroskopową</i>	8	79
Korzystanie z informacji – zdający:			
2.1, 2.3	odczytuje i analizuje informacje podane w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	3	79
1.1, 2.5, 3.1	przetwarza informacje: a/ formułuje opis zjawiska lub procesu fizycznego, rysuje schemat układu doświadczalnego lub schemat modelujący zjawisko	6	54
2.4	przetwarza informacje: b/ rysuje wykres zależności dwóch wielkości fizycznych	5	89
1.2	przetwarza informacje: c/ oblicza wielkości fizyczne z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych	2	73
3.4, 5.1, 5.3	przetwarza informacje: e/ oblicza i szacuje wielkości fizyczne z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych	8	55
Tworzenie informacji – zdający:			
2.2	interpretuje informacje przedstawione w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu	2	74
1.3, 3.3	stosuje pojęcia i prawa fizyczne do rozwiązywania problemów praktycznych	6	53
3.2, 4.6	buduje proste modele fizyczne i matematyczne do opisu zjawisk	6	39
4.4, 5.2	formułuje i uzasadnia opinie i wnioski	5	43

11.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Analiza statystyczna wyników potwierdza, że zdający najlepiej wykonali zadania odnoszące się do umiejętności opisanych w III obszarze standardów wymagań egzaminacyjnych (*Tworzenie informacji*), najslabiej zaś dotyczące obszaru I (*Wiadomości i rozumienie*).

Wśród umiejętności z obszaru I (*Wiadomości i rozumienie*), sprawdzanych największą liczbą zadań, łatwe okazało się posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z ruchem, jego powszechnością i względnością, makroskopowymi właściwościami materii a jej budową mikroskopową, światłem i jego rolą w przyrodzie, budową i ewolucją Wszechświata oraz narzędziami współczesnej fizyki i ich rolą w badaniu mikro- i makroświata. Maturzyści najlepiej poradzili sobie z obliczaniem wartości prędkości średniej i chwilowej, drogi i czasu w ruchu jednostajnym oraz jednostajnie zmiennym (zadanie 11.). Nie sprawiło im trudności analizowanie ruchu ciał z uwzględnieniem sił tarcia i oporu (zadanie 13.2.).

Niski procent punktów uzyskano za posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z oddziaływaniami w przyrodzie, porządkiem i chaosem w przyrodzie, energią, jej przemianami i transportem oraz wyjaśnianie zasady działania urządzeń technicznych na podstawie znanych zależności i praw. Najtrudniejsze było zadanie

21.2, sprawdzające umiejętność wykorzystania równoważności masy i energii (zależności $E=mc^2$).

W obszarze II (*Korzystanie z informacji*) najwięcej punktów można było otrzymać za zadania sprawdzające formułowanie opisu zjawiska lub procesu fizycznego, rysowanie schematu układu doświadczalnego lub schematu modelującego zjawisko. Zadania te okazały się łatwe, (najlepiej rozwiązywane było zadanie 21.1.). Dobrze wypadło również rysowanie wykresu zależności dwóch wielkości fizycznych (zadanie 13.1.).

Zdający dość sprawnie odczytywali i analizowali informacje podane w formie wykresu. Natomiast uzupełnianie brakujących elementów (schematu, rysunku, wykresu, tabeli), łącząc posiadane i podane informacje, okazało się trudne.

Obszarem standardów o najwyższym wskaźniku łatwości w tym roku był obszar III (*Tworzenie informacji*). Łatwe okazało się interpretowanie informacji przedstawionych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu (najłatwiejsze było zadanie 18.2.). Natomiast nieco trudniejsze było stosowanie pojęć i praw fizycznych do rozwiązywania problemów praktycznych.

Stopień opanowania większości sprawdzanych umiejętności można uznać za zadowalający.

Poziom rozszerzony

Zdający poziom rozszerzony najlepiej wykonali zadania odnoszące się do umiejętności opisanych w II obszarze standardów wymagań egzaminacyjnych (*Korzystanie z informacji*), najsłabiej zaś dotyczące obszaru III (*Tworzenie informacji*).

Wśród umiejętności z obszaru I (*Wiadomości i rozumienie*) łatwe okazało się posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z oddziaływaniami w przyrodzie oraz makroskopowymi właściwościami materii a jej budową mikroskopową. Natomiast trudne posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z ruchem, jego powszechnością i względnością. Najtrudniejsze w całym arkuszu było zadanie 1.4., sprawdzające umiejętność zastosowania zasady zachowania energii mechanicznej dla ruchu postępowego i obrotowego.

Największą liczbą zadań sprawdzany był obszar II (*Korzystanie z informacji*). Maturzystom nie sprawiło trudności obliczanie i szacowanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych oraz formułowanie opisu zjawiska lub procesu fizycznego, rysowanie schematu układu doświadczalnego lub schematu modelującego zjawisko. Jeszcze lepiej poradzili sobie oni z rysowaniem wykresu zależności dwóch wielkości fizycznych oraz odczytywaniem i analizą informacji podanych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku.

Obszarem standardów o najniższym procencie punktów uzyskanych przez zdających w tym roku był obszar III (*Tworzenie informacji*). Trudne okazały się zwłaszcza umiejętności budowania prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk oraz formułowanie i uzasadnianie opinii i wniosków. Lepiej wypadło stosowanie pojęć i praw fizycznych do rozwiązywania problemów praktycznych, natomiast łatwe było interpretowanie informacji przedstawionych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu.

Stopień opanowania większości sprawdzanych umiejętności można uznać za zadowalający.

12. GEOGRAFIA

12.1. Informacja o zdających

Tabela 12.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z geografii

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	4037	754	781
Zdawalność	89%	99%	
Średni wynik	46%	61%	54%

12.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 12.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z geografii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
11, 12, 15, 16, 21, 29	funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi – zjawiska, procesy, wzajemne zależności, zmienność środowiska w czasie i przestrzeni, równowaga ekologiczna	9	33
22, 25	typy gospodarowania w środowisku i ich następstwa	4	51
18	przyczyny i skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności na Ziemi	2	39
19	współczesne migracje ludności	2	36
20	procesy przekształcania sieci osadniczej	1	43
26	przemiany społeczne, gospodarcze i polityczne świata; modernizacja, restrukturyzacja, globalizacja	2	60
27	konflikty zbrojne i inne zagrożenia społeczno-ekonomiczne; procesy przechodzenia od izolacji do integracji; współpraca między społecznościami; procesy integracji i dezintegracji w Europie (ze szczególnym uwzględnieniem roli Polski)	1	70
Korzystanie z informacji			
1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 17, 28, 31	odczytywanie, selekcjonowanie, porównywanie, interpretowanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów	20	51
3, 24	wskazywanie możliwości zastosowania informacji geograficznych w celu rozwiązywania zadań praktycznych	3	38
Tworzenie informacji			
8, 23, 30	przedstawianie na wybranych przykładach przestrzennych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka	6	50

Tabela 12.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z geografii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
Poziom podstawowy			
12, 18	funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi – zjawiska, procesy, wzajemne zależności, zmienność środowiska w czasie i przestrzeni, równowaga ekologiczna	4	61
Poziom rozszerzony			
2, 3	metody badań geograficznych	3	48
11, 14, 19, 22, 28	system przyrodniczy Ziemi	8	48
23, 27, 32, 33	system społeczno-gospodarczy świata:		
	a/ ludność	2	55
	b/ gospodarcza działalność człowieka i współczesne tendencje gospodarki światowej	4	41
	d/ wybrane zagadnienia geografii politycznej (w tym elektoratnej)	2	81
Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
1, 5, 6, 26, 34	odczytywanie, selekcjonowanie, porównywanie, interpretowanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów	7	47
4	wskazywanie możliwości zastosowania informacji geograficznych w celu rozwiązywania zadań praktycznych	1	72
Poziom rozszerzony			
7, 8, 10, 13, 15, 16, 17, 25, 29, 30	pozyskiwanie informacji geograficznych	18	56
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
24	przedstawianie na wybranych przykładach przestrzennego powiązania i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka	2	84
21	charakteryzowanie na przykładach wybranych obszarów problemów istniejących w środowisku geograficznym	2	79
9, 20	proponowanie rozwiązań problemów istniejących w środowisku geograficznym w różnych skalach w znanych sytuacjach	3	63
Poziom rozszerzony			
31, 35	ocenianie zmian zachodzących w środowisku geograficznym wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym	4	71

12.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Poziom opanowania umiejętności w obrębie poszczególnych obszarów wskazuje, że najlepiej zdający poradzili sobie z zadaniami z obszaru III (nieznacznie poniżej 50% możliwych do uzyskania punktów). Nieco słabiej zostały opanowane umiejętności obszaru II – *Korzystania z informacji*. Za zadania z obszaru I, dotyczące podstawowych wiadomości geograficznych i ich rozumienia, zdający otrzymali średnio nieco ponad 40% możliwych do uzyskania punktów.

Na podstawie wyników egzaminu maturalnego z geografii oraz analizy prac można stwierdzić, że żadna z umiejętności nie została wystarczająco opanowana przez zdających

egzamin na poziomie podstawowym. Dobrze opanowane zostały jedynie wiadomości z działu Konflikty zbrojne.

Warto zwrócić uwagę na niskie osiągnięcia zdających w zakresie:

- funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi – zjawisk, procesów, wzajemnych zależności, zmienności środowiska w czasie i przestrzeni, równowagi ekologicznej (w szczególności astronomicznych podstaw geografii, geologii i geomorfologii, meteorologii i klimatologii, hydrologii i oceanografii, geografii gleb, klęsk żywiołowych i zakłóceń równowagi ekologicznej),
- funkcjonalnych i przestrzennych powiązań oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka (głównie parków narodowych),
- typów gospodarowania w środowisku i ich następstw (w szczególności geografii rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i rybactwa; geografii przemysłu),
- przyczyn i skutków nierównomiernego rozmieszczenia ludności na Ziemi,
- problemów demograficznych społeczeństw,
- współczesnych migracji ludności,
- procesów przekształcania sieci osadniczej,
- procesów integracji i dezintegracji w Europie ze szczególnym uwzględnieniem roli Polski.

Słabo opanowane zostały zwłaszcza umiejętności wykonywania prostych obliczeń oraz analizy: map tematycznych, wykresów, diagramów, kartogramów i kartodiagramów, danych statystycznych, tekstu.

Poziom rozszerzony

W przypadku tego poziomu zdający najlepiej poradzili sobie z zadaniami z obszaru III – zarówno z zakresu podstawowego jak i rozszerzonego. Za zadania sprawdzające umiejętność *Tworzenia informacji* zdający otrzymali średnio znacznie powyżej 70% możliwych do uzyskania punktów.

Znacznie słabiej wypadło opanowanie umiejętności obszaru II (z zakresu poziomu podstawowego i rozszerzonego) – za zadania sprawdzające tę umiejętność zdający otrzymali znacznie powyżej 50%. Najslabiej zdający poradzili sobie z zadaniami obszaru I – wiadomości geograficzne i ich rozumienie. O ile za zadania z zakresu poziomu podstawowego zdający otrzymali średnio nieco powyżej 60%, to z poziomu rozszerzonego już tylko nieco powyżej 50%.

Maturzyści piszący arkusz rozszerzony najlepiej opanowali wiedzę dotyczącą:

- środowiska przyrodniczego i jego elementów,
- klęsk żywiołowych i zakłóceń równowagi ekologicznej,
- geografii politycznej (w tym elektoralnej),
- globalnych i regionalnych problemów środowiskowych

oraz umiejętność analizy i tworzenia modeli przyczynowo-skutkowych i prognozowania na podstawie odczytanych informacji.

Zdający arkusz na poziomie rozszerzonym słabiej opanowali wiedzę z zakresu:

- metod badań geograficznych,
- gospodarczej działalności człowieka i współczesnych tendencji gospodarki światowej (w szczególności geografii transportu),
- konfliktów zbrojnych i innych zagrożeń społeczno-ekonomicznych (z poziomu podstawowego),
- geografii turystyki (z poziomu podstawowego).

Słabo opanowane zostały zwłaszcza umiejętności określania sposobu pozyskiwania informacji oraz abstrahowania w oparciu o informacje.

13. HISTORIA

13.1. Informacja o zdających

Tabela 13.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z historii

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	636	203	354
Zdawalność	96%	97%	
Średni wynik	57%	55%	44%

13.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 13.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z historii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:		59
5, 6, 9, 10, 13, 15, 16.B, 29, 33	zna faktografię i terminologię historyczną	
Korzystanie z informacji – zdający:		58
2.C, 3, 8, 11, 17, 20, 24, 28.B, 31.B, 31.D	umieszcza opisywane wydarzenia w czasie i przestrzeni	
18.B	wskazuje przyczyny i skutki wydarzeń	
31.C	przeprowadza hierarchizację faktów	
2.A, 4.A, 21.A, 22.B, 22.C, 28.A, 31.A, 32	uogólnia fakty	
7, 14	wskazuje cechy charakterystyczne poszczególnych epok i okresów historycznych	
1, 12, 18.A, 19, 22.A, 27	korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej – wyszukuje informacje	
Tworzenie informacji – zdający:		49
23	porównuje, czyli wskazuje różnice i podobieństwa między wydarzeniami historycznymi	
22.D, 26	formułuje oceny	
2.B, 4.B, 21.B, 25, 28.C, 30	uzasadnia sformułowane oceny	

Tabela 13.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z historii

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:		57
3, 9, 14	zna faktografię i terminologię historyczną	
Korzystanie z informacji – zdający:		66
Poziom podstawowy		
8.A	umieszcza opisywane wydarzenia w czasie i przestrzeni	
2, 11	wskazuje przyczyny i skutki wydarzeń	
5, 6	uogólnia fakty	
1, 7	wskazuje cechy charakterystyczne poszczególnych epok i okresów historycznych	
4.A, 13, 18, 19, 22	korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej – wyszukuje informacje	

Poziom rozszerzony	
16, 21	korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej – wyszukuje i interpretuje informacje zgodnie z warsztatem historycznym
Tworzenie informacji – zdający:	
39	
Poziom podstawowy	
4.B, 10, 23	formułuje oceny
8.B, 12	uzasadnia sformułowane oceny
Poziom rozszerzony	
15, 17	krytycznie analizuje i ocenia różne interpretacje historii
24	Wypracowanie – formułuje dłuższą wypowiedź pisemną

13.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Wyniki tegorocznego egzaminu maturalnego z historii na poziomie podstawowym pokazały, że co czwarte zadanie okazało się trudne, jednak nie było zadań zaliczanych do grupy bardzo trudnych, a większość zadań okazała się dla maturzystów umiarkowanie łatwa.

W stopniu koniecznym maturzyści posługiwali się wiedzą historyczną, chociaż przypadki mylenia Wita Stwosza z Janem Matejko, czy też niedostrzegania różnic pomiędzy powstaniem krakowskim a warszawskim nie były przypadkami jednostkowymi.

Maturzyści w sposób zadowolający radzili sobie z pracą z materiałem źródłowym (tak ze źródłami pisanymi, jak i statystycznymi, czy tablicami genealogicznymi), wyszukiwaniem informacji i prostym ich analizowaniem.

Należy jednak zauważyć, że niektórzy zdający mieli kłopoty z uogólnianiem informacji oraz umiejętnością wyjaśniania przyczyn faktów, wydarzeń historycznych w oparciu o interpretację źródeł.

Zadania sprawdzające umiejętności z III obszaru standardów – tworzenie informacji były słabo wykonywane przez zdających, trudność sprawiła zwłaszcza umiejętność uzasadniania sformułowanej oceny.

Maturzyści nie radzili sobie z dostrzeganiem kontekstu historycznego i formułowaniem argumentów potrzebnych do wyjaśnienia treści źródeł ikonograficznych zamieszczonych w arkuszu.

Poziom rozszerzony

Na podstawie analizy wyników egzaminu maturalnego i prac maturzystów należy stwierdzić, że maturzyści w sposób zadawalający radzili sobie z zadaniami związanymi z analizą źródeł pisanych, a także z analizą źródeł statystycznych, czy też tablic genealogicznych. W stopniu koniecznym tegorocznymi maturzyści opanowali wiedzę historyczną. Nie w pełni opanowali umiejętności porządkowania chronologicznego wydarzeń historycznych i dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych. Największe kłopoty zdającym sprawiło formułowanie wniosku, oceny i wyjaśnianie znaczenia wydarzeń historycznych.

Podobnie jak w latach ubiegłych, najtrudniejszym zadaniem okazało się wypracowanie. Problem stanowiło ujęcie wypracowania w spójną i logiczną wypowiedź, która zawiera jasno określony temat, charakteryzuje się co najmniej poprawną selekcją materiału rzeczowego oraz zawiera próbę konkluzji z wnioskami i oceną tematu.

Bardzo niepokojącym faktem jest nie tylko brak wiedzy historycznej u niektórych maturzystów, ale i coraz bardziej widoczny brak krytycyzmu wobec własnej niewiedzy np. wskazywanie Józefa Piłsudskiego jako I sekretarza PZPR.

Mniejsza niż w latach ubiegłych grupa maturzystów miała problem z poprawnym zdefiniowaniem tematu wypracowań czyli realizacją podstawowego kryterium oceny wypracowania. Główną przyczyną niepowodzeń tegorocznych maturzystów było zawężenie zakresu przestrzennego tematu do analizy wpływu zagrożenia tureckiego na politykę Polski z pominięciem problematyki Węgier lub charakterystyka przemian politycznych w odniesieniu tylko do historii Polski w drugim temacie.

14. MATEMATYKA

14.1. Informacja o zdających

Tabela 14.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z matematyki

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	1234	772	617
Zdawalność	89%	96%	
Średni wynik	56%	69%	46%

14.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 14.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z matematyki

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1	wyznaczanie równania prostej	1	69
1	obliczanie długości odcinka	1	81
5	obliczanie wyrazów ciągu określonego wzorem ogólnym	1	63
6	obliczanie współrzędnych punktów leżących na danej prostej	2	66
8	sprawdzanie, czy punkt leży na wykresie funkcji	2	78
11	zaznaczanie kąta nachylenia ściany bocznej ostrosłupa do płaszczyzny podstawy	1	79
Korzystanie z informacji			
2	stosowanie podanego wzoru do rozwiązania problemu matematycznego	1	89
3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12	posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego	26	57
1, 10	odczytywanie informacji ilościowych i jakościowych z wykresów	4	54
Tworzenie informacji			
2, 4, 6, 7, 11	podawanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystywanie go do rozwiązania problemu	6	49
11	przetwarzanie informacji przedstawionych w postaci równania w inną postać ułatwiającą rozwiązanie problemu	2	26
6	analizowanie i interpretowanie otrzymanych wyników	2	37
2	uzasadnianie wniosku na podstawie podanego wzoru	1	38

Tabela 14.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z matematyki

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
11	stosowanie podanego wzoru do rozwiązania problemu matematycznego	1	49
7, 9, 11, 12	posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego	7	51
Poziom rozszerzony			
2, 3, 4, 8, 9, 10	posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego	22	61
9	formułowanie wniosków wynikających z podanych zapisów matematycznych	1	25
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
11	podawanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystywanie go do rozwiązania problemu	1	64
11	dobieranie odpowiedniego algorytmu do wskazanej sytuacji problemowej i ocenianie przydatności wyników	2	52
1, 12	interpretowanie treści zadania, zapisywanie warunków i zależności między obiektami matematycznymi	5	73
1, 7	formułowanie i uzasadnianie wniosków	2	50
6	przeprowadzanie dowodu twierdzenia	3	61
Poziom rozszerzony			
3	podawanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystywanie go do rozwiązania problemu	1	89
5	dobieranie odpowiedniego algorytmu do wskazanej sytuacji problemowej	2	57
5	formułowanie i uzasadnianie wniosków	3	48

14.3. Wnioski

Zadania zawarte w arkuszach egzaminacyjnych pozwalały zdającym wykazać się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć, definicji i twierdzeń oraz umiejętnością ich stosowania podczas rozwiązywania problemów matematycznych. Zadania te sprawdzały umiejętność analizowania i interpretowania tekstów matematycznych, sprawność rozwiązywania zadań oraz przetwarzania informacji pochodzących z różnych źródeł, takich jak tabele, schematy czy wykresy. Sprawdzały również umiejętność analizowania i rozwiązywania problemów, argumentowania i prowadzenia rozumowania typu matematycznego, podawania opisu matematycznego danej sytuacji, dobierania algorytmów do wskazanej sytuacji problemowej i oceniania przydatności wyników.

Wyniki egzaminu maturalnego z matematyki pozwalają ocenić, jak maturzyści, którzy przystąpili do egzaminu w maju 2008 roku, opanowali wiadomości i umiejętności zawarte w standardach wymagań egzaminacyjnych z matematyki.

Poziom podstawowy

Analiza statystyczna wyników potwierdza, że rozwiązujący arkusz poziomu podstawowego najlepiej wykonali zadania odnoszące się do umiejętności opisanych w I obszarze

standardów (*Wiadomości i rozumienie*), najslabiej zaś dotyczące obszaru III (*Tworzenie informacji*).

W I obszarze standardów (*Wiadomości i rozumienie*) umiarkowanie trudne dla zdających okazało się obliczenie wyrazów ciągu określonego wzorem ogólnym oraz obliczenie współrzędnych punktów leżących na danej prostej. Dość liczna grupa zdających wykazała się znajomością algorytmu wyznaczania równania prostej, jednak niektórzy z nich nie potrafili go bezbłędnie zastosować. Znacznie lepiej zdający poradzili sobie z umiejętnością zaznaczania kąta nachylenia ściany bocznej ostrosłupa do płaszczyzny podstawy. Abiturienti nie mieli problemu ze sprawdzeniem, czy dany punkt leży na wykresie funkcji. Najlepiej zaś opanowali umiejętność obliczania długości odcinka.

W obszarze II – *Korzystanie z informacji* – umiarkowaną trudność sprawiło zdającym odczytywanie informacji ilościowych i jakościowych z wykresów. Zadania, w których zdający mieli wykazać się umiejętnością odczytywania informacji ilościowych i jakościowych z wykresu funkcji, były obecne na każdym z dotychczasowych egzaminów maturalnych. Odczytywanie informacji ilościowych i jakościowych to podstawowa umiejętność, którą powinien posiadać każdy zdający matematykę. Dlatego dziwią prace, w których zdający mieli problem z prawidłowym zapisaniem przedziału opisującego zbiór wartości funkcji. Problemem okazało się również podanie wartości funkcji dla wskazanego argumentu oraz odczytanie zbioru rozwiązań nierówności. Abiturienti dobrze poradzili sobie z wyznaczeniem wzoru funkcji o zadanych własnościach. Umiarkowanie trudne dla dużej grupy maturzystów okazały się zadania sprawdzające umiejętność posługiwania się definicją lub twierdzeniem. Zdający wykazali znajomość definicji funkcji, w szczególności własności funkcji kwadratowej i wielomianowej. Nie mieli trudności z wykorzystaniem podstawowych własności funkcji kwadratowej. Natomiast algorytm wyznaczania wartości najmniejszej i największej funkcji kwadratowej w danym przedziale sprawił im wiele problemów. Dobrze opanowali i stosowali metody rozwiązywania równań wielomianowych. Sprawnie posługiwali się twierdzeniami dotyczącymi działań na potęgach. Nie mieli trudności z zastosowaniem podanego wzoru do rozwiązania problemu matematycznego. Umiarkowaną trudność sprawiło im wykorzystanie własności ciągów. Mieli problemy z rozwiązaniem zadania z rachunku prawdopodobieństwa, nie potrafili poprawnie zbudować modelu matematycznego zgodnego z sytuacją opisaną w treści zadania. Zdający nie potrafili wykorzystać związków między bokami i kątami w trójkącie prostokątnym i zastosować funkcji trygonometrycznych kąta ostrego. Zdający nie radzą sobie z prostymi problemami geometrycznymi, takimi jak znajdowanie zależności między bokami trójkąta prostokątnego.

W przypadku umiejętności z obszaru III standardów (*Tworzenie informacji*) zdający mieli problemy z podaniem opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystaniem go do rozwiązania zadania. Zdający nie wykazali się umiejętnością sprawnego przetwarzania informacji przedstawionych w postaci równania w inną postać, ułatwiającą rozwiązanie problemu. Problemem było również uzasadnianie wniosku na podstawie podanego wzoru. Zdający nie opanowali w stopniu zadowalającym umiejętności analizowania i interpretowania otrzymanych wyników. Przedstawiali różne metody rozwiązywania problemów geometrycznych, ale nie radzili sobie z doбором strategii rozwiązania zadania. Dużą trudność sprawiło zapisanie przedstawionych w zadaniu zależności w postaci wyrażenia algebraicznego, równania lub układu równań. Abiturienti nie wykazali się także sprawnym przekształcaniem wyrażeń algebraicznych. Zdający w przeważającej części nie mieli trudności z przeprowadzeniem poprawnej analizy zadania i zbudowaniem modelu matematycznego do sytuacji problemowej. Wykazali się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstu matematycznego i zapisywania zależności między wielkościami opisanymi w zadaniu.

Poziom rozszerzony

W arkuszu dla poziomu rozszerzonego 42% punktów możliwych do zdobycia stanowiły zadania oparte na wiadomościach i umiejętnościach określonych dla poziomu podstawowego.

W arkuszu tym lepiej wypadły umiejętności opisane standardem III – *Tworzenie informacji*. Natomiast słabiej umiejętności dotyczące *Korzystania z informacji* (II obszar standardów).

Spośród umiejętności z II obszaru standardów, najlepiej wypadło posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego. Zdający słabiej radzili sobie ze stosowaniem podanego wzoru do rozwiązania problemu matematycznego. Najslabiej wypadła umiejętność formułowania wniosków wynikających z podanych zapisów matematycznych.

Duża grupa zdających nie miała problemu z rozwiązaniem nierówności liniowej z wartością bezwzględną. Jednak zdarzały się rozwiązania, które pokazują, że część zdających nie opanowała w dostatecznym stopniu umiejętności stosowania definicji wartości bezwzględnej. Łatwe dla zdających okazało się stosowanie znanych zależności do rozwiązania problemu matematycznego i rozwiązanie równania trygonometrycznego. Zdający, którzy przystąpili do rozwiązania równania metodą algebraiczną, zazwyczaj nie popełniali błędów, stosując dobrą strategię. Nie zawsze jednak pamiętali o podaniu rozwiązań równania trygonometrycznego należących do wskazanego przedziału. Zdający sprawnie posługiwali się definicją i własnościami funkcji kwadratowej, nie sprawiło im trudności rozwiązanie nierówności kwadratowej.

Umiarkowaną trudność miało rozwiązanie układu równań z dwiema niewiadomymi, w którym jedno równanie jest stopnia drugiego.

Część zdających bezbłędnie dobrała model matematyczny do danego doświadczenia losowego i wyznaczyła prawdopodobieństwo zdarzenia. Maturzyści słabiej poradzili sobie z rozwiązaniem równania wymiernego.

Posługiwanie się znanymi twierdzeniami geometrii płaskiej okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Różnorodność stosowanych metod przy rozwiązywaniu zadań z geometrii wskazuje na to, iż zdający swobodnie poruszają się po tych treściach. W rozwiązaniach widać jednak brak umiejętności sprawnego przekształcania wyrażeń algebraicznych. Nie wykazali się umiejętnością posługiwania się definicją jednokładności i stosowania jej własności. Nie poradzili sobie także z wyznaczeniem środka jednokładności. Zdający mieli trudności w posługiwaniu się definicją odległości dwóch punktów.

Zdający mieli poważne trudności z posługiwaniem się definicją i własnościami funkcji logarytmicznej.

W III obszarze standardów (*Tworzenie informacji*) trudne dla zdających okazało się zapisywanie i formułowanie wniosków. Wielu zdających znało metodę rozwiązywania równań z parametrem i potrafiło dobrać odpowiedni algorytm do sytuacji problemowej. Umiarkowanie trudne okazało się przeprowadzenie dowodu twierdzenia. Większość zdających znała podstawowe własności ciągu arytmetycznego i geometrycznego. Jednak wielu z nich zakładało prawdziwość tezy w dowodzie, stąd widać, że nie wykazali się umiejętnością dowodzenia twierdzeń matematycznych. Zdecydowana większość zdających nie miała problemu z analizą, interpretacją i zapisaniem zależności między obiektami matematycznymi. Nieliczni nie widzieli związku między miejscami zerowymi funkcji i jej postacią iloczynową. Poradzili sobie jednak z doprowadzeniem rozumowania do końca i tylko niektórzy mieli trudności ze sformułowaniem wniosku o równości wielomianów. Większość zdających wykazała się zrozumieniem problemu geometrycznego i umiejętnością zapisywania zależności między obiektami matematycznymi. Zdający nie mieli trudności z podaniem opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystaniem go do rozwiązania problemu. Potrafili podać opis danej sytuacji w postaci układu równań. Często dobrze wyznaczali związki między krawędzią podstawy ostrosłupa i wysokością ściany bocznej lub wysokością ostrosłupa. Zabrakło im jednak umiejętności sprawnego przekształcania wyrażeń algebraicznych i poprawnego stosowania definicji funkcji trygonometrycznych. Dość trudne okazało się dobranie odpowiedniego algorytmu do wskazanej sytuacji i ocenienie przydatności otrzymanych wyników.

15. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

15.1. Informacja o zdających

Tabela 15.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z wiedzy o społeczeństwie

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Obowiązkowy		Dodatkowy	
	Podstawowy	Rozszerzony	Podstawowy	Rozszerzony	Podstawowy	Rozszerzony
Liczba zdających	2880	816	2880	816	1067	1067
Zdawalność	86%	94%	86%	94%		
Średni wynik	41%	51%	41%	51%	40%	40%

15.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 15.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z wiedzy o społeczeństwie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
5	życie społeczne – formy, prawidłowości, instytucje	1	62
2	państwo – geneza, atrybuty, funkcje	1	64
4, 9, 19	ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – konstytucja, organy władzy, samorząd terytorialny	7	21
15, 20	prawo – funkcje, źródła, dziedziny, hierarchia norm prawnych	10	30
1,3	sądy i trybunały w Polsce	2	21
14	prawa człowieka i ich znaczenie we współczesnym świecie	4	78
17	stosunki, organizacje i instytucje międzynarodowe	4	47
Korzystanie z informacji – zdający:			
7, 8, 10, 11, 12, 13, 21	dokonyuje selekcji i porządkowania faktów	21	55
6, 23, 24, 26, 27	korzysta z różnorodnych źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym	22	42
16	lokalizuje ważne wydarzenia i postacie życia publicznego w czasie i przestrzeni	4	60
18, 22	znajduje i czyta ze zrozumieniem przepisy prawne odnoszące się do danego problemu	6	24
Tworzenie informacji – zdający:			
25	formułuje i uzasadnia własne stanowisko w sprawach publicznych	5	27
28	ocenia działania grup społecznych, władz i obywateli z punktu widzenia różnych wartości (np. demokracji, tolerancji)	13	26

Tabela 15.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z wiedzy o społeczeństwie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie – zdający:			
Poziom podstawowy			
1	ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – konstytucja, organy władzy, samorząd terytorialny	1	38
2	naród, patriotyzm, nacjonalizm	1	56
4, 7	sądy i trybunały w Polsce	3	20
6	stosunki, organizacje i instytucje międzynarodowe	3	17
8	państwo – geneza, atrybuty, funkcje	1	89
Poziom rozszerzony			
3	wartości społeczne – konflikty wartości	1	32
9	ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – zasady funkcjonowania organów władzy publicznej	1	5
Korzystanie z informacji – zdający:			
Poziom podstawowy			
5, 14	dokonuje selekcji i porządkowania faktów	4	56
11, 12, 13, 16	korzysta z różnorodnych źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym	7	40
Poziom rozszerzony			
10	dokonuje krytycznej analizy materiałów źródłowych	5	23
Tworzenie informacji – zdający:			
Poziom podstawowy			
15	ocenia wydarzenia i procesy polityczne, społeczne	3	40
Poziom rozszerzony			
17	ocenia współczesne wydarzenia z punktu widzenia kultury i etyki życia publicznego	20	58

15.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Zdający egzamin na poziomie podstawowym najlepiej opanowali umiejętności określone w II obszarze standardów (*Korzystanie z informacji*) i uzyskali 47% punktów, poziom umiejętności określonych w I obszarze (*Wiadomości i rozumienie*) jest niższy, zdający uzyskali 39% punktów. Najtrudniejszymi zadaniami były te, które badały umiejętności III obszaru standardów (*Tworzenie informacji*), za które abiturienti uzyskali 26% punktów.

Szczegółowa analiza wyników pokazała, że najlepiej opanowane zostały wiadomości z zakresu: praw człowieka i ich znaczenia we współczesnym świecie, wiedzy o państwie, życiu społecznym – jego formach, prawidłowościach i instytucjach.

Słabą stroną była wiedza o ustroju Rzeczypospolitej Polskiej – konstytucji, organach władzy, samorządzie terytorialnym oraz sądach i trybunałach w Polsce.

Spośród badanych umiejętności II obszaru standardów zdający najlepiej opanowali umiejętność lokalizowania ważnych wydarzeń i postaci życia publicznego w czasie i przestrzeni oraz umiejętność dokonywania selekcji i porządkowania faktów.

Najsłabiej opanowaną umiejętnością było znajdowanie i czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych odnoszących się do danego problemu.

Poziom rozszerzony

Zdający egzamin na poziomie rozszerzonym najwięcej punktów uzyskali za zadania, które badały umiejętności III obszaru (*Tworzenie informacji*). Trudniejszym okazał się obszar *Korzystanie z informacji*, a najtrudniejszym I obszar (*Wiadomości i rozumienie*). Test na poziomie rozszerzonym był tak skonstruowany, że I część zawierała zadania badające wiadomości na poziomie podstawowym i rozszerzonym, II część to analiza źródeł, zaś III część to zadanie rozszerzonej odpowiedzi polegające na napisaniu dłuższej wypowiedzi na jeden z dwóch tematów.

Spośród badanych wiadomości najlepiej opanowane zostały zagadnienia dotyczące genezy państwa jego atrybutów i funkcji oraz wiadomości odnoszące się do pojęcia narodu, patriotyzmu i nacjonalizmu.

Najslabiej opanowane zostały wiadomości dotyczące ustroju Rzeczypospolitej Polskiej – zasad funkcjonowania ustroju RP.

Umiejętności określone standardami II obszaru (*Korzystanie z informacji*) badane były siedmioma zadaniami, za które zdający mogli uzyskać 19 pkt. Najlepiej wypadła umiejętność dokonywania selekcji i porządkowania faktów, zdający uzyskali ok. 56% punktów.

Umiejętności III obszaru standardów, badały zadania 15. i 17. Zadanie 17. polegało na napisaniu wypracowania na jeden z dwóch tematów, za które zdający uzyskali 58% punktów. Zadanie wymagało zintegrowania wiedzy z różnych obszarów treści programowych wiedzy o społeczeństwie.

16. WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO PRZEPROWADZONEGO W SIERPNIU 2008 ROKU

W 2008 roku po raz pierwszy wprowadzono możliwość poprawienia niezdanego egzaminu maturalnego w tej samej sesji. Mogli z niej skorzystać jedynie ci zdający, którzy przystąpili do egzaminu ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej i nie zdali wyłącznie jednego egzaminu tzn. nie uzyskali wymaganego 30% progu zaliczeniowego. W terminie poprawkowym maturzyści mogli przystąpić do egzaminu wyłącznie z tego przedmiotu i na tym samym poziomie.

Absolwenci zdawali egzamin poprawkowy w macierzystej szkole:

- część pisemną – 26 sierpnia 2008 r.
- część ustną – od 25 do 29 sierpnia 2008 r.

Materiały egzaminacyjne zostały dostarczone do każdej szkoły 26 sierpnia 2008 r. w godzinach 5⁰⁰-7³⁰.

Tabela 16.1. Liczba zdających egzamin maturalny w sesji poprawkowej 2008 r.

Liczba absolwentów, którzy		
nie zdali egzaminu z jednego przedmiotu	zgłosili udział w egzaminie poprawkowym	byli obecni na egzaminie poprawkowym
1 556	1 493	1 410

Zdecydowana większość (96%) absolwentów, którym nie powiodło się na egzaminie maturalnym z jednego przedmiotu, zgłosiła swój udział w egzaminie poprawkowym. Przystąpiło do niego 1 410 zdających, czyli około 95% uprawnionych.

Tabela 16.2. Zdający egzamin poprawkowy w części ustnej z uwzględnieniem typu szkoły

Przedmiot	Liczba zdających									
	LO		LP		LU		T		TU	
	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R
Język polski	5		2		–		17		1	
Język angielski	18	–	4	–	–	–	24	–	2	–
Język niemiecki	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–
Język rosyjski	–	–	2	–	2	–	4	–	–	–

P – poziom podstawowy R – poziom rozszerzony

Tabela 16.3. Liczba zdających pisemny egzamin poprawkowy z poszczególnych przedmiotów (na poziomie podstawowym i rozszerzonym)

Przedmiot	Poziom	Liczba zdających					
		LO	LP	LU	T	TU	Razem
Biologia	P	47	29	4	33	1	114
	R	43	3	–	8	–	54
Chemia	P	12	5	–	10	–	27
	R	10	–	–	–	–	10
Fizyka i astronomia	P	–	1	–	–	–	1
	R	–	–	–	–	–	–
Geografia	P	37	26	6	77	1	147
	R	8	–	–	–	–	8
Historia	P	7	1	–	1	–	9
	R	3	1	1	1	–	6

Historia muzyki	P	2	–	–	–	–	2
	R	–	–	–	–	–	–
Historia sztuki	P	1	–	–	–	–	1
	R	1	–	–	–	–	1
Język angielski	P	57	49	18	201	9	334
	R	1	–	–	–	–	1
Język francuski	P	–	–	–	1	–	1
	R	–	–	–	–	–	–
Język niemiecki	P	3	3	–	13	–	19
	R	–	–	–	–	–	–
Język rosyjski	P	–	2	1	6	–	9
	R	–	–	–	–	–	–
Matematyka	P	27	21	–	43	–	91
	R	26	–	–	2	–	28
Język polski	P	69	56	34	104	10	273
	R	1	–	–	–	–	1
Wiedza o społeczeństwie	P	36	43	8	57	4	148
	R	36	4	–	3	–	43
Razem		427	244	72	560	25	1328

Tabela 16.4. Zdawalność egzaminu maturalnego w sesji poprawkowej w poszczególnych typach szkół

Liczba absolwentów, którzy												
przystąpili do egzaminu maturalnego w sesji poprawkowej	zdali egzamin maturalny w sesji poprawkowej											
	ogółem		LO		LP		LU		T		TU	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1410	876	62	307	68	143	57	39	53	373	62	14	50

Zdawalność egzaminu w sesji poprawkowej wyniosła 62%. W województwie podlaskim świadectwo dojrzałości 15 września 2008 roku otrzymało 876 absolwentów. Mogli oni jeszcze w tym roku ubiegać się o przyjęcie na studia wyższe.

Tabela 16.5. Zdawalność egzaminów obowiązkowych w części ustnej

Przedmiot	Poziom	Przystąpiło	Zdało	Zdawalność
Język polski	–	25	24	96
Język angielski	P	48	43	90
	R	–	–	–
Język niemiecki	P	1	1	100
	R	–	–	–
Język rosyjski	P	8	8	100
	R	–	–	–

Tabela 16.6. Zdawalność egzaminów obowiązkowych z poszczególnych przedmiotów w części pisemnej na poziomie podstawowym i rozszerzonym

	Poziom podstawowy			Poziom rozszerzony		
	przystąpiło	zdało		przystąpiło	zdało	
		liczba	%		liczba	%
Biologia	114	107	94	54	48	89
Chemia	27	25	93	10	9	90
Fizyka i astronomia	1	0	0	–	–	–
Geografia	147	120	82	8	7	88
Historia	9	8	89	6	1	17
Historia muzyki	2	1	50	–	–	–
Historia sztuki	1	0	0	1	1	100
Język angielski	334	224	67	1	1	100
Język francuski	1	1	100	–	–	–
Język polski	273	73	27	1	1	100
Język niemiecki	19	17	90	–	–	–
Język rosyjski	9	8	89	–	–	–
Matematyka	91	30	33	28	17	61
Wiedza o społeczeństwie	148	76	51	43	25	58

Wykres 16.1. Średnie wyniki (%) zdających egzamin pisemny z przedmiotów obowiązkowych z uwzględnieniem poziomu egzaminu

